

Digitalt pensumsystem

SLUTTRAPPORT

Gunhild Karlsen

Hana Christie

Håvard Kolle Riis

Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt av Universitets- og høgskolerådets bibliotekutvalg.

Juni 2014.

Sammendrag

Prosjektet «Digitale pensumsystemer» har videreført arbeidet med digitale pensumlister i UH-sektoren etter det avsluttede prosjektet «Fra papir til digitalt pensum», og har i hovedsak arbeidet med kartlegging og testing av eksisterende digitale pensumsystemer. Prosjektoppgavene stammer fra Revidert prosjektplan fra desember 2013, og rapporten er strukturert på bakgrunn av denne.

Våre hovedfunn:

- o Første projektoppgaver omhandler utarbeiding av kravspesifikasjoner. Basert på erfaringer fra både Storbritannia og Norge er det utarbeidet både en målbasert og en teknisk kravspesifikasjon for et digitalt pensumverktøy, til bruk i lokale anskaffelsesprosesser i sektoren.
- o Prosjektoppgave 2 var, på bakgrunn av kartlegging av aktuelle pensumsystemer på markedet, å teste og pilotere aktuelle pensumsystem. Det er laget utfyllende beskrivelser av kontakt med tilbydere og kunder, og testinstanser er startet opp. Basert på omfanget av både tilbydere og kunder blir det ikke mulig for prosjektet å komme med et fasitsvar for videre pensumlistearbeid for samtlige institusjoner i sektoren i Norge, men basert på vårt arbeid vil det være mulig for flere å se mulighetene til å bedre pensumarbeidet lokalt hos den enkelte høyskole eller universitet.
- o Prosjektet har i tredje del sett på bibliotekets rolle i pensumarbeidet, og denne viser seg å være varierende ved de forskjellige institusjonene som er med i prosjektet. Det fører til at noe endelig fasitsvar ikke kan gis for bibliotekets rolle, men det som kommer frem er hvordan de bibliotekene som *har* markert seg og tatt sin plass i arbeidsflyten rundt pensum også har kontroll på pensumlistene og peker på langt færre frustrasjoner rundt dette enn de bibliotekene som ikke er med i arbeidsflyten.
- o Prosjektets fjerde oppgave var å sammenligne forskjellige pensumkartlegginger i Norge og forsøke å finne grunner til sprikende funn. Etter gjennomgang av ulike kartlegginger av pensum i UH-sektoren, samt etter å ha gjennomført en ny, mindre kartlegging, er det tydelig at avvikene mellom de ulike kartleggingene er så store at det viser seg umulig å få full oversikt over pensumsituasjonen i Norge. Dette grunner i at variasjonene er enormt store fra fag til fag, og fra institusjon til institusjon samt at det mangler en felles struktur for pensumlister i sektoren. Dette viser oss at pensum er stort og uoversiktlig, og at vi trenger gode og særdeles fleksible verktøy for å rydde opp i dette og skaffe oversikt over pensum i høyere utdanning i Norge.
- o Prosjektet har for det femte, i forlengelsen av testing av digitale pensumsystemer, gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter ved Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo som har fått tilgang til å teste digitale pensumlister våren 2014. Undersøkelsen lider under lav respons, og kan dermed ikke brukes til å si noe generelt om studenters opplevelse av disse listene, men den kan sees som en stikkprøve som absolutt viser at studentene ser potensialet i å få mer brukervennlige lister med direkte lenker til både biblioteksider og fulltekstmateriale. Det er ingen grunn til å tro at de studentene som har svart på undersøkelsen skiller seg nevneverdig fra andre studenter, og dermed kan svarene gi en pekepinn på veien vi bør gå framover.

- o I tillegg til disse fem prosjektoppgavene har prosjektet sett nærmere på forskjellige løsninger for digitale kompendier i Norge. Dette er gjort fordi digitale kompendier ligger der i nær fremtid og fordi temaet er nært knyttet til digitale pensumlister, som var prosjektets mandat å se nærmere på.

Hva kan prosjektet si noe om og hva kan det ikke si noe om? Vi kan si noe om situasjonen hos de forskjellige institusjonene som har vært med i prosjektet, men vi kan ikke si noe om alle utdanningsinstitusjoner i Norge. Det er likevel forholdsvis stor spredning mellom prosjektdeltagerne på en rekke områder, både størrelsesmessig, fagmessig og så videre, og dermed kan vi si at vi favner bredt likevel. Andre læringsinstitusjoner vil kjenne seg igjen i våre beskrivelser nettopp fordi det er så variert. Vi kan si noe om ønsket vei videre, men vi kan ikke hevde at samtlige læringsinstitusjoner i Norge bør rydde opp i sitt pensum, det er opp til den enkelte selv å bedømme hvorvidt og eventuelt hvordan dette arbeidet bør og kan gjøres på best mulig måte. Vi vil likevel oppfordre sterkt til å være med på et nasjonalt løft rundt pensum; det fortjener studentene, akademikerne, bokhandlerne, studiekonsulentene og bibliotekene! Og vi ønsker å stille vår kompetanse til rådighet for de som måtte ønske å være med på løftet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innledning.....	7
Mål for prosjektet og prosjektbeskrivelse.....	8
Prosjektbeskrivelse.....	9
Deltagere	9
Fremdriftsplan	9
Prosjektoppgaver	10
1. Prosjektet skal utarbeide en veiledende kravspesifikasjon for et digitalt pensumverktøy som UH-institusjonene fritt kan benytte i egne anskaffelsesprosesser.....	11
Målbasert kravspesifikasjon	11
Teknisk kravspesifikasjon	12
2. På bakgrunn av kartlegging av aktuelle pensumsystemer på markedet, skal prosjektet teste og pilotere aktuelle pensumsystem.....	14
Kontakt med tilbydere.....	14
Kontakt med kunder	14
3. Prosjektet skal bidra til å identifisere hva som er bibliotekets naturlige rolle og plassering i arbeidsflyten knyttet til utvikling av kursbeskrivelser med vekt på arbeid med pensumlister.....	16
Høgskolen Stord/Haugesund.....	16
Høgskolen i Hedmark	17
Universitetet i Agder	17
Handelshøyskolen BI	17
Universitetet i Bergen.....	18
Universitetet i Oslo.....	19
Oppsummert	22
Pensum arbeidsflyt ved UiO	24
4. Prosjektet skal utføre en statistisk analyse av pensum ved institusjonene på bakgrunn av tilgjengelige verktøy og rapportmuligheter.....	25
Biologi	25
Oppsummert	27
Rettsvitenskap	28
Oppsummert	30
Økonomi	30
Oppsummert	31

5. Prosjektet skal gjennomføre en brukerundersøkelse blant studenter for å kartlegge bruken av dagens pensumlister ved deltagerinstitusjonene.	32
Utvalg og respons	32
Resultater	33
Oppsummert	43
Digitale kompendier - alternativer for fremtiden	45
BOLK	45
Talis Aspire Digitised Content.....	46
Rebus:list	48
SIPX.....	49
AcademicPub.....	50
PackTracker	50
CSPI Custom Publishing.....	51
Coursepacks ETC.....	51
Mycoursepack.com	52
LAD Custom Publishing.....	52
Oppsummert	52
Resultater – oppsummert	53
Konklusjon	55
Vedlegg.....	56
Vedlegg 1:.....	56
Revidert prosjektplan "Digitalt pensumsystem" 12. 2013.	56
Vedlegg 2:.....	58
Teknisk kravspesifikasjon	58
Vedlegg 3:.....	62
Lenker	62
Vedlegg 4:.....	64
Mal for pensumliste ved Høgskolen i Hedmark	64
Vedlegg 5:.....	65
Intervju/spørsmål til studiekonsulenter/bibliotekarer rundt arbeidet med pensumlister.....	65
Studiekonsulent:.....	65
Akademika-ansatt:.....	65
Fagreferent/bibliotekar:.....	65
Vedlegg 6:.....	67

Del 1. Biologi ved UiO – tabeller og utregninger	67
Del 2. Rettsvitenskap ved UiO - Tabeller og utregninger	69
Vedlegg 7:	76
Del 1: Pensumlisteundersøkelsen 2014	76
Del 2: TABELLER:.....	86
Del 3: Informasjonsskriv fra studentundersøkelsen	98
<i>Informasjonsmail sendt ut til studenter:</i>	98
Påminnelse om deltagelse i «Pensumlisteundersøkelsen 2014».	99
Arbeidsnotat til internt bruk:	100

Innledning

Prosjektet «Digitale pensumsystemer» har videreført arbeidet med digitale pensumlister i UH-sektoren etter det avsluttede prosjektet «Fra papir til digitalt pensum», og har i hovedsak arbeidet med kartlegging og testing av eksisterende digitale pensumsystemer. I forbindelse med kartleggingen har vi utarbeidet en målbasert og en teknisk kravspesifikasjon. Prosjektet har også kartlagt arbeidsflyt og arbeidsprosesser rundt pensumarbeidet ved flere av deltakerinstitusjonene, og vil med disse eksemplene peke på mulige retninger videre for både små og store utdanningsinstitusjoner. I tillegg har vi sett nærmere på NIFU-rapporten om pensum i høyere utdanning, og kartlagt de samme fagområdene ved flere av deltagerinstitusjonene på nytt. Våre siste analyser tyder fortsatt på at pensum er svært vanskelig å kartlegge, at det er enorme variasjoner, at det er mye rot og derfor var det viktig å se på dette igjen. Det er også gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter ved UiO om bruk av vanlige og digitale pensumsystemer.

Pensumets viktighet scorer høyt blant studenter, men er kanskje et underprioritert område i sektoren. En toppoppgaveundersøkelse av nettsidene uio.no viser at pensumlister og læringskrav kommer høyt på lista, både totalt og for studentene som gruppe. 4500 mennesker besvarte undersøkelsen (2013) (Se vedlegg 3, lenke 16 og 17). Resultatene fordelte seg slik:

Topp 10 totalt:

1. Timeplaner og beskjeder for et emne 10,3%
2. Pensumlister og læringskrav 7,1%
3. Finne emne (beskrivelse, forelesere, osv.) 6,4%

Topp 10 Student ved UiO

1. Timeplaner og beskjeder for et emne
2. Pensumlister og læringskrav
3. Finne emne (beskrivelse, forelesere, osv.)
4. Fronter - tilgang og brukerstøtte
5. Eksamen (tid, sted, frister, tilrettelegging, hjelpemidler, trekk fra eksamen)

Disse tallene peker på pensumlistenes viktighet for studentene, og dette fant vi også i vår egen studentundersøkelse; hele 90 % svarte at pensumlister er en naturlig del av deres studiehverdag.

I arbeidet med dette prosjektet har vi igjen funnet at det er mange utfordringer knyttet til pensum, pensumlister og arbeidet med dette i sektoren. Vi har gjennomført grundige kartlegginger, og funnet at pensum er i en utilfredsstillende tilstand. Dette skaper uoversiktighet og vi ser at det er problematisk på mange områder:

- o Rot og mangel på system og maler.
- o Manglende lenker til ressurser/fulltekst.
- o Ikke automatisk oppdatering av lenker til ressurser/fulltekst.
- o Dårlig gjenfinnbarhet for studenter.
- o Manglende oversikt over hva som er på pensum og kostnader knyttet til dette.
- o Manglende fleksibilitet og rom for endring av både lister og innhold.
- o Tungvint å endre og fornye pensum. Baserer seg på manuelt arbeid, ingen funksjoner for høsting av bibliografiske data.

- o Mangelfull kommunikasjon mellom aktører: Faglærer, studiekonsulent, bibliotek, bokhandel, student.
- o Analyse og statistikk: Ingen enkel mulighet til å analysere hva som er på pensum.
- o Dårlig utnyttelse av eksisterende ressurser, og i noe grad dobbeltbetaling av innhold (Finnes ingen tall for institusjoner i Norge, men ved innføring av et digitalt kompendiesystem ved Stanford University i USA, viser tall at prisreduksjonen for studenter var mellom 25 % og 78 % per fag.)
- o Utfordrende å følge kopieringsregler og opphavsrett knyttet til innhold. Mye ulovlig «skjult» pensum i LMS(Fronter, It's Learning o.l.)

I tillegg til utfordringene med pensumlister, selve pensum og arbeidet med dette, har prosjektet også sett på muligheter for digitale kompendieløsninger. Det er det ingen tvil om at vi beveger oss mot at stadig større deler av pensum finnes elektronisk tilgjengelig. Dette endrer mye for bibliotekene, også for pensumarbeidet. Espen von Osten Skjoldal fra Universitetet i Stavanger sier følgende om bibliotekenes rolle i denne nye digitale arbeidsdagen (se vedlegg 3, lenke 36 for hele artikkelen):

«En annen konsekvens av den gradvise overgangen til elektroniske ressurser er at vi underviser i langt større grad enn før. Mange brukere er vant til pc'er og nettbrett, men kan ha mindre trening i å bruke informasjonskilder kritisk og faglig målrettet. Kurs på ulike nivå i våre informasjonsressurser er derfor nødvendig og voksende. I tillegg underviser vi i bruk av referanseverktøy, siteringsetikk og lignende. Det siste har blitt stadig viktigere i en hverdag der bruk og misbruk av andres arbeid er langt enklere i den digitale verden enn det var i den analoge – klipp og lim er utrolig lettvinnt.»

Det gjennomføres altså flere kurs, mere ressurser blir brukt på opplæring og veiledning i søking og så videre, og bibliotekene spiller en viktig rolle i studenters hverdag. Dette er det nok flere som kjenner seg igjen i. Bibliotekene kan i følge Lisbeth Tangen fra NTNU bli enda viktigere for studentene (samme artikkel som over):

«Spesielt for forskerne har overgangen til elektroniske kilder betydd en stor forbedring. De kan nå fra sitt kontor få tilgang til langt flere kunnskapskilder enn de tidligere kunne finne i sitt fysiske bibliotek. En konsekvens er at de benytter bibliotekene i langt mindre grad, men dette kan sies å bli oppveid av studentene, som bruker bibliotekene i økende grad.»

Vi ønsker med denne rapporten å peke på utfordringer i sektoren knyttet til pensum, pensumlister og arbeidsflyten rundt pensum, og vi vil også lansere mulige løsninger, men her finnes ingen fasitsvar med to streker under; dette må være opp til den enkelte institusjon å følge opp selv. Vi ønsker å oppfordre til at alle blir med på å løfte pensum, slik at studentene kan få den kvaliteten på listene de fortjener, slik at arbeidsmengden og arbeidsflyten kan bli så god som mulig og slik at økte samarbeidsmuligheter skaper bedre arbeidshverdag for både faglærere, studiekonsulenter og bibliotekarere.

Mål for prosjektet og prosjektbeskrivelse

Prosjektet "Digitalt pensumsystem" har som mål å kartlegge og teste digitale pensumverktøy i UH-sektoren. Hva vil prosjektet oppnå? Pensumlister har ved alle institusjoner et stort behov for modernisering. Arbeid med pensumlister har tidligere ikke vært et satsningsområde, og det må sies at vi i Norge ligger etter i forhold til andre land. Vi ønsker gjennom arbeidet med digitale

pensumlister å få bedre kvalitet på pensumlistene, enklere arbeidsflyt for de som lager listene (stikkord her er gjenbruk, samarbeid, analyse/statistikk og innkjøp), mindre dobbeltbetaling av ressurser og bedre utnyttelse av de allerede eksisterende ressursene.

Prosjektbeskrivelsen er hentet fra nettsiden til prosjektet (se vedlegg 3, lenke 1):

Prosjektbeskrivelse

- Prosjektet vil undersøke om slike system kan bidra til å optimalisere bruken av e-ressurser og dermed øke utnyttelsen av eksisterende fag- og forskningsbibliotekressurser.
- Prosjektet skal også bidra til at bibliotekene kan forenkle komplekse arbeidsrutiner gjennom automatisering av prosessene knyttet til pensumvask opp mot bibliotekenes ressurser.
- Fag- og forskningsbibliotekene i Norge bruker årlig flere hundre millioner på å lisensiere elektroniske ressurser. En økt utnyttelse av disse ressursene har vesentlig betydning, både for institusjonen selv og ikke minst for studentene.

Deltagere

Deltagere på prosjektet er:

- o **Universitet- og høgskolerådet**
Prosjekteier ved Vidar Røeggen.
- o **Universitetet i Oslo**
Prosjektleder ved Håvard Kolle Riis, Hana Christie og Gunhild Karlsen
- o **Handelshøyskolen BI**
Kristin Danielsen, Bente Saxrud og Dagmar Langeeggen
- o **Høgskolen i Bergen**
Christoffer Nilsson
- o **Høgskolen i Hedmark**
Anne Gro V. Brodshaug
- o **Høgskolen i Stord/Haugesund**
Irene Waage
- o **Universitetet i Agder**
Ewelina Marta Krakowska
- o **Universitetet i Bergen**
Irene Eikefjord
- o **Universitetet i Tromsø**
Mariann Løkse
- o **BIBSYS**
Asbjørn Risan

Fremdriftsplan

Prosjektet har gått over ca. 1,5 år, siden oppstart i begynnelsen av mars 2013 og avsluttes i juni 2014. Prosjektet bygger på og er tett knyttet til forprosjektet «Fra papir til digitalt pensum», og har gått gjennom forskjellige faser knyttet til datainnsamling, analyse, sammenlignende arbeid og diskusjoner. Prosjektet ble med nødvendighet noe utsatt i starten på grunn av innføring av ORIA hos flere deltakere i oppstartsfasen, noe som har tatt lenger tid enn beregnet, samt at prosessen med å skaffe tilgang til testing av digitale pensumsystemer har vært mer tidkrevende enn først antatt.

Prosjektgruppa er per juni 2014 klare til å avlevere sin sluttrapport til prosjekteier; Universitets- og høyskolerådet.

Prosjektoppgaver

Prosjektet har arbeidet ut i fra kravene fra den reviderte prosjektplanen fra desember 2013. For fullstendig revidert prosjektplan, se vedlegg 1. Denne er i fem deler, og sluttrapporten struktureres etter disse 5 arbeidsoppgavene fra revidert prosjektplan.

- 1) Prosjektet skal utarbeide en veiledende kravspesifikasjon for et digitalt pensumverktøy som UH-institusjonene fritt kan benyttes i egne anskaffelsesprosesser.
- 2) På bakgrunn av kartlegging av aktuelle pensumsystemer på markedet, skal prosjektet teste og pilotere aktuelle pensumsystem.
- 3) Prosjektet skal bidra til å identifisere hva som er bibliotekets naturlige rolle og plassering i arbeidsflyten knyttet til utvikling av kursbeskrivelser med vekt på arbeid med pensumlister.
- 4) Prosjektet skal utføre en statistisk analyse av pensum ved institusjonene på bakgrunn av tilgjengelige verktøy og rapportmuligheter.
- 5) Prosjektet skal gjennomføre en brukerundersøkelse blant studenter for å kartlegge bruken av dagens pensumlister ved deltagerinstitusjonene.

1. Prosjektet skal utarbeide en veiledende kravspesifikasjon for et digitalt pensumverktøy som UH-institusjonene fritt kan benytte i egne anskaffelsesprosesser.

Det er gjennom arbeidet med prosjektet Digitale pensumsystemer kommet tydelig fram at pensumlister ikke har vært et prioritert arbeidsområde ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Pensumlister finnes i alle mulige slags varianter, alle mulige slags utseender og alle mulige slags kvaliteter. Men et gjennomgående trekk kan sies å gjelde de fleste: De er ikke særlig anvendbare, de letter ikke studiehverdagen for studentene, de åpner ikke for god kommunikasjon mellom de som er ansvarlige for hva som står på listene og de som er ansvarlige for at det som står på listene finnes i bibliotekenes ressurser, og det er uklart hvordan arbeidsflyten er for den enkelte som står ansvarlig. Her må bildet likevel nyanseres noe: Vi ser også i vår kartlegging (del 3 i denne rapporten) at det er store lokale forskjeller og at enkelte institusjoner har mer velfungerende systemer enn andre.

I tillegg til tekniske krav, som vi kommer tilbake til seinere, er det 3 overordnede krav vi mener bør være rettleidende i en eventuell anskaffelsesprosess. Det siste man ønsker er at det gjøres innkjøp av programmer som forverrer situasjonen, eller som fører til utstrakt bruk av «skyggesystemer». Dersom digitale pensumlister skal bli en suksess, må alle som berøres av pensumarbeidet kunne enes om et «minste felles multiplum».

Målbasert kravspesifikasjon

På bakgrunn av arbeidet med prosjektet og kartleggingen av arbeidsprosessene til de forskjellige gruppene som arbeider med pensum (fagansvarlige, undervisere, studiekonsulenter, bokhandel), eller som burde arbeide med pensum (bibliotekarer), har vi kommet frem til 3 overordnede krav som et pensumliste-verktøy, uansett hvilket, bør inneha:

- 1) Lette studiehverdagen for studentene/sluttbrukerne
 - a. Digitale lister med tilgang til fulltekst direkte fra listen; ingen omvei om biblioteksidene nødvendig, dermed frigjøres tid til å lese/studere, samt tid til å søke etter fordypningsmateriale etter eget ønske.
 - b. Noterings- og arbeidsmuligheter integrert i pensumlistene; dette gjør pensumlistene til et studieverktøy, noe studentene kan bruke aktivt i sin studiehverdag.
 - c. Oversikt over hva som er fysisk tilgjengelig i studentens bibliotek direkte på pensumlisten, og hva som er digitalt tilgjengelig via biblioteket.
- 2) Bedre kommunikasjonen mellom fagansvarlige/administrativt personale og bibliotekene
 - a. Verktøyet må opprette og opprettholde kommunikasjonskanaler mellom pensumlisteansvarlig og bibliotek. Dette sørger for at biblioteket har oppdaterte samlinger og abonnementer, og også for at faglærere benytter seg av de ressursene bibliotekene allerede innehar.
 - b. Innlemme bibliotekene på en bedre måte i arbeidsflyten. Skaffe faste rutiner og frister rundt bibliotekets pensumarbeid. Klargjøre bibliotekenes rolle og viktighet i dette arbeidet.
- 3) Få ryddigere, enklere, mer oversiktlige og enhetlige lister – for alle: Studenter, akademisk personale, studiekonsulenter og bibliotekpersonale. *En bedre oversikt over pensumlistene, og ikke minst hva som er på pensumlistene, vil være et gode for hele sektoren.*

Kort oppsummert omhandler kravene bedre utnyttelse av bibliotekets ressurser og å lette arbeidsoppgavene for ansatte. I tillegg kommer også funksjonalitet for sluttbrukerne inn som et viktig argument.

Disse kravene baserer seg på en kartlegging av samtlige institusjoner som har vært involvert i prosjektets arbeidsflyt rundt pensumlistene.

Sett fra studentenes side

Studentene har kommet inn i prosjektet på et relativt seint tidspunkt. Grunnen til dette er godt beskrevet i UNILIBRI's blogg: 30.august 2012 (UNILIBRI er en tilbyder av digitalt pensumlistesystem):

“So what higher expectations will students have? Well they do not know what a reading list management system is so they are unlikely to demand one. They will, however expect good excellent access to and guidance with resources. This means an improved method for finding key bits of literature that an academic has recommended. The library can help here, and provide guidance in finding resources through sophisticated searches. The student wants it to be easy to see if the item is available through the library. This is simple and should be shown on the reading list itself. These expectations really are simple. In fact, they are a fundamental foundation block to the students degrees and should already be in place..” (Rapportforfatters utheving).

Fra universiteter i England vet vi at studentene ikke har vært drivkraften bak innføringen av digitale pensumlistesystemer, nettopp fordi de ikke har vært klar over at mulighetene finnes. Men dette bildet endret seg raskt fra innføringen av forskjellige systemer kom i gang, og i dag er dette et utbredt krav som også er med på å forsterke prosessen slik at flere og flere universiteter velger digitale pensumlisteløsninger. (Deborah Findlay fra University College Birmingham fortalte om denne endringen etter implementering av pensumlistesystemet Talis Aspire høsten 2013. Nick Phipps fra Rebus:list, en annen tilbyder, har informert om det samme i telefonsamtale med UBO). Så selv om ikke studentjubelen har stått i taket, har det raskt gått fra å være et ikke-tema, til å bli en forventet løsning ethvert godt universitet eller god høyskole tar i bruk i Storbritannia.

Sett fra bibliotekenes og faglig ansattes side

Det er varierende grad av samarbeid mellom fagbibliotek og faglige og/eller administrativt ansatte i sektoren, og i de verste tilfellene er samarbeid nærmest ikke-eksisterende. Dette kan gjelde mange læringsinstitusjoner i Norge At man sitter på ressurser og kompetanse som ikke benyttes, medfører et tap for utdanningsinstitusjonene, både direkte økonomisk i dobbeltbetaling av pensumlitteratur, men også indirekte økonomisk i form av vanskelige og tidkrevende prosesser rundt arbeidet med pensumlistene. En digital løsning som legger til rette for kommunikasjon mellom den faglige ansatte eller studiekonsulenten som er ansvarlig for pensumlisten og bibliotekaren som har ansvaret for bibliotekets samling, både fysisk og e-samling, i det gjeldende fag, burde være et minstekrav, og det burde kommet for lenge siden. Å innføre et digitalt pensumsystem som ivaretar denne muligheten for kommunikasjon mellom de forskjellige instansene, samt kontroll av ferdige pensumlister, vil være lønnsomt. I tillegg kommer bonuseffekter som frikjøpt tid til andre arbeidsoppgaver, forenklet arbeidsflyt, endringer i innkjøp for biblioteket som vil gi bedre tilpasset og spisset samling og høyere samsvar mellom boksamlingen og pensumlitteratur, samt for studentene en lettere studenthverdag.

Teknisk kravspesifikasjon

Den tekniske kravspesifikasjonen er lagt ved i sin helhet som vedlegg 2.

2. På bakgrunn av kartlegging av aktuelle pensumsystemer på markedet, skal prosjektet teste og pilotere aktuelle pensumsystem.

Det har vist seg utfordrende å få tilgang til testing av systemer, og dette skyldes nok flere faktorer. Vi er mange deltagere i prosjektet, med forskjellige behov, og det har også foregått innenfor et relativt kort tidsrom. Integrasjoner med andre systemer har vært og er en utfordring, men det er ingenting som tyder på at slike utfordringer ikke kan løses på sikt. Det har vært en tidkrevende og vanskelig prosess rundt dette, både med å skaffe kontakt, opprettholde kommunikasjon og finne ut av arbeids- og ansvarsfordelinger mellom prosjektdeltagerne. UiO er den eneste av prosjektdeltagerne som har hatt tilgang til testinstans av pensumsystem gjennom hele prosjektperioden, og resultatene i denne delen av rapporten blir derfor fokusert på funn ved UiO. Våren 2014 er det imidlertid flere andre institusjoner som har fått testtilgang (blant annet UiB og HiB) og resultater fra disse institusjonene vil være nyttige i den videre prosessen med digitale pensumsystemer.

Kontakt med tilbydere

Proessen rundt kontakten med tilbydere har både bydd på utfordringer og tatt lenger tid enn antatt. Det er varierende når det er opprettet kontakt med ulike tilbydere, og responsen og resultatet av kontakten varierer også. Det er i hovedsak UiO som har tatt kontakt med flere tilbydere, mens flere i prosjektet har opprettet kontakt med en tilbyder etter hvert. Ved UiO, som er prosjektleder og som dermed har hatt dette som oppgave, har UiO opprettet og vedlikeholdt kontakt med *Talis Aspire* siden januar 2011. Det er satt i gang testing av lister, både ved International Summer School som har hatt digitale pensumlister i 3 sesonger, i tillegg gjennomfører Universitetsbiblioteket i Oslo vårsemesteret 2014 en pilot ved Psykologisk institutt, der fire fag er valgt ut og tester digitale pensumlister. For å øke verdien av denne piloten er det gjennomført intervjuer med blant annet studiekonsulenter, samt gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter for å kartlegge studentenes meninger rundt «nye» og «gamle» løsninger. Psykologisk institutt er veldig fornøyd med pilotprosjektet, og har allerede vist interesse for å fortsette og i tillegg utvide til høsten. Se mer om brukerundersøkelsen i del 5 av denne rapporten, samt vedlegg 5 og 7.

Det er gjort forsøk på å opprette kontakt med *UNILIBRI* uke 48, 2013. Ingen kontakt ble oppnådd. Kontakt ble forsøk opprettet igjen uke 2, 2014, men ingen kontakt ble oppnådd denne gangen heller. Via internettsøk og lignende kan det fastslås at denne tilbyderen ikke lenger eksisterer.

UiO kontaktet og opprettet varig kommunikasjon med *Rebus:list* (uke 48, 2013). Resultatet av denne kontakten var et webseminar for UiO, som ble satt opp og gjennomført uke 4, 2014. Etter webseminaret ble det ordnet med tilgang til en «sandbox» for testing ved UiO, men denne tilgangen er kun for den lokale prosjektgruppa, altså ikke for studiekonsulenter og andre ansatte ved UiO eller andre deltagere i prosjektet. Tilgangen til «sandbox» gjør at vi har sett systemet fra innsiden, og at det er lettere for oss å sammenligne de to tilbyderne vi har kontakt med.

Kontakt med kunder

Det er søkt informasjon fra andre universiteter og utdanningsinstitusjoner, hovedsakelig i Storbritannia, som har digitale pensumsystemer i bruk. Dette er for å øke informasjonsmengden om aktuelle systemer, siden prosjektet selv i begrenset grad har fått tilgang til slike systemer.

Selv om det er gjennomført få brukerundersøkelser der man faktisk har spurt studenter og ansatte om deres erfaringer, er det en gjengs oppfatning hos alle vi har vært i kontakt med om at studenter og ansatte er godt fornøyde med digitale pensumlister, og at man etter å ha tatt det i bruk ikke kan tenke seg å gå tilbake til det som var, fordi man har fått et verktøy og et produkt som er mye bedre enn det man hadde før. Dette har nok overføringsverdi til vårt prosjekt også. Disse har vi vært i kontakt med:

- o Kontakt opprettet med kunder av Rebus:list (sein høst 2013).
- o Kontakt også opprettet med kunder av Talis Aspire (våren 2014).
- o Kontakt opprettet med ALMA-bibliotek om mulighetene for både skanning/digitalisering og lagring i ALMA, samt for å utvikle muligheter for å ha digitale pensumlister også i ALMA. Til nå er det ingen funksjonalitet i ALMA som kan brukes til digitale pensumlister, men det kan være at dette blir mulig i fremtiden.
- o Kontakt opprettet med Leeds University, da de har et egenutviklet IN-HOUSE system (Vår 2014).

Det har vært opprettet kontakt via forskjellige kanaler med de forskjellige universitetene, både mail, besøk, internettsøk og annet:

- o Sheffield University Library (*Rebus: list: Besøk, mail*)
- o Staffordshire University (*Rebus: list: Mail, nettsider*)
- o Sunderland University (*Rebus: list: Mail, nettsider*)
- o Birmingham University College (*Talis Aspire: Besøk, mail*)
- o Lancaster University Library (*Talis Aspire og ALMA: Mail, nettsider*)
- o Manchester University Library (*Talis Aspire: Mail, nettsider*)
- o Nottingham Trent University Library (*Talis Aspire: mail, nettsider, tilsendte surveyresultater*)
- o Leeds University Library (*in-house system: Mail, nettsider*)
- o Imperial College London (*in-house system og ALMA: Mail*).

De bibliotekene vi har vært i kontakt med har villig delt av sin kunnskap og informasjon. Det mest nyttige her er informasjon om implementeringsfaser og hvordan de forskjellige har gått fram ved innføringen av nytt system, samt noen få surveyer som har gått ut til et stort antall studenter, og som dermed har høy svarandel og kan brukes sammenlignende på vår norske kontekst. Kontakt med andre universitets- og høyskolebibliotek betyr også at vi kan nyte godt av andres erfaringer og befinner oss i en posisjon hvor vi er så heldige at vi kan velge blant gode alternativer! Men det er også nasjonale forskjeller mellom Norge og Storbritannia, i for eksempel arbeidsoppgaver og ansvarsområder rundt pensumarbeidet, som vil påvirke hva slags verktøy det vil være naturlig for institusjoner i Norge å velge. En slik kartlegging som er gjort, gjennom kontakt med andre bibliotek og å skaffe kunnskaper om deres erfaringer med verktøyene, gjør også at man mer presist kan finne det rette verktøyet for den enkelte institusjon og dennes lokale behov. Omfanget på testing og pilotering, både med hensyn til antall systemer og konkrete piloter, tilsier at prosjektet likevel ikke kan gjøre noen generelle vurderinger av de enkelte verktøyene eller gi noen konkrete anbefalinger i valg av system som en del av sluttrapporten.

3. Prosjektet skal bidra til å identifisere hva som er bibliotekets naturlige rolle og plassering i arbeidsflyten knyttet til utvikling av kursbeskrivelser med vekt på arbeid med pensumlister.

Flere av deltagerne i dette prosjektet har bidratt inn i arbeidet med å kartlegge arbeidsflyten rundt pensum ved de forskjellige institusjonene. Her har vi gått ut i fra at det vil være store forskjeller, basert på at det også er store forskjeller mellom forskjellige institutter og fagområder også på den enkelte institusjon. Det viser seg at vi hadde rett i dette: Måten det arbeides med pensum på hos de forskjellige deltagerne i prosjektet varierer. Et likhetstrekk som går igjen er at ved de mindre institusjonene har bibliotekene større oversikt og er bedre tilstede i arbeidsflyten enn ved de større institusjonene.

Vi har kartlagt arbeidsflyten ved Høgskolen Stord/Haugesund, Høgskolen i Hedmark, Universitetet i Agder, Handelshøyskolen BI, Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo. Dette er kun en liten andel av institusjoner på landsbasis, og kan sees som en stikkprøve på pensumarbeidsflyten i Norge. Variasjonene her peker imidlertid på at dette arbeidet gjøres på utallige forskjellige måter over det ganske land, og at det resulterer i utallige forskjellige pensumlister av varierende kvalitet.

Høgskolen Stord/Haugesund

Høgskolen i Stord/Haugesund har hatt velfungerende pensumlister i mange år, og biblioteket er godt innlemmet i arbeidsflyten. Bibliotekarene har ansvar for å sjekke bøker, artikler og andre lenker. Det er imidlertid noen ganger vanskelig å få tak i pensum fra faglærerne, men da merkes faget med «Ta kontakt med faglærer» slik at dette kan ordnes.

Rutinebeskrivelsen (se vedlegg 3, lenke 3) inneholder tidsfrister for innlevering av pensumlister, og hvilket bibliotek som skal ha hvilke lister (man forholder seg til sitt avdelingsbibliotek). Tidsfristene er 1. juni for høstsemesteret, 15. november for vårsemesteret og 1.mai for sommerkurs. Alle pensumlister skal lagres i Pensumliste-basen, og dette har fungert siden 2002. Basen skal sikre korrekte bibliografiske data og god kvalitet på listene, og det er innført en felles norm for hvordan lister skal se ut. Basen fungerer også som et arkiv over tidligere års pensumlister. Basen skal inneholde all pensumlitteratur, også artikler, kompendier og internettressurser, ikke bare bøker, og den felles normen fører til at alle sender de samme opplysninger til biblioteket. Alle oppdateringer og endringer må meldes til biblioteket, og dersom man vil opplyse om pensum via Fronter skal det skje med lenking; det skal ikke forekomme konkurrerende lister. Biblioteket har ansvar for at listene i publisert form er korrekte, og også for å sjekke etter nye utgaver og versjoner og melde fra til faglærere og studentbokhandel. Biblioteket plikter også å ha listene klare til semesterstart.

Høgskolen Stord/Haugesund må sies å ha svært velfungerende lister og et godt system, og biblioteket er også her plassert sentralt i arbeidsflyten med pensum, og er til og med bindeleddet mellom studieadministrasjon/faglærere og studentbokhandelen. Høgskolen Stord/Haugesund har omtrent 3200 studenter og 300 ansatte, og det er omtrent 140 pensumlister som skal lages/revideres hvert år, fordelt på 600 emner i 5 fagområder (Helsestudier, Lærerstudier, Maritime studier, Ingeniørstudier, Økonomiske og administrative studier). Mange emner er praksis, og innehar dermed ingen pensumliste.

Høgskolen i Hedmark

Også ved Høgskolen i Hedmark har biblioteket en sentral rolle i arbeidsflyten rundt pensum. Alle pensumlister skal gå via en kontaktbibliotekar som sjekker og kontrollerer ressursene, før de legges ut som PDF-filer på nettsidene. De operer med frister 15. mai for høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret. Listene skal leveres til biblioteket i APA-stil og det finnes en mal for utformingen av listene som lærerne skal bruke (Se vedlegg 3, lenke 4 og vedlegg 4) Kontaktbibliotekaren går igjennom listene og kontrollerer for eksempel at det er nyeste utgave av ei bok som står på lista, at biblioteket har nok eksemplarer, sjekker at referansene er riktige og at det er benyttet riktig referansestil, samt sjekker lenker til elektronisk tilgjengelig materiale. Deretter sendes listene til administrasjonen for publisering. Administrasjonen gir kontaktbibliotekarene lister over fag som mangler pensumlister, og biblioteket har ansvaret for å purre etter listene.

Høgskolen i Hedmark må sies å ha en sentral rolle i arbeidsflyten med pensum. Dette sikrer kvalitet på listene, og biblioteket har også markert seg med krav om referansestil og at det brukes en mal for utforming av listene. Høgskolen i Hedmark har 7900 studenter og 500 ansatte (2013), og det er på tidspunktet for telling (mai 2014) registrert ca. 395 pensumlister for studieårene 2013-2015. Ikke alle pensumlistene er klare på nåværende tidspunkt, og det tilbys flere fag enn antall pensumlister tilsier.

Universitetet i Agder

Ved Universitetet i Agder finnes også et egenutviklet pensumverktøy som vitenskapelige ansatte bør bruke. Det er ca. halvparten av faglærerne som bruker dette, og det betyr at det i praksis er mange lister som blir tilgjengeliggjort via Fronter eller delt ut i undervisning. Det er stor forskjell fra fag til fag og fra faglærer til faglærer i om eller hvordan den enkelte bruker pensumverktøyet.

Pensumverktøyet ble litt endret i fjor, 2013, i forbindelse med dette prosjektet, og noen av fordelene med verktøyet er mulighet til å importere ressurser fra Endnote, mulighet til å gjenbruke «eldre» lister, kvalitetssikring via biblioteket, lenker til biblioteket (kun bøker) og videreformidling av nye lister til studentbokhandel og bibliotek.

Biblioteket har en sentral rolle også her, men faglærerne publiserer listene sine selv. Hver fagreferent i biblioteket er også superbruker i pensumverktøyet, og det åpner for at faglærere lett kan få kontakt med «sin» bibliotekar for å få hjelp til pensumlistearbeidet. Fagansvarlig får beskjed på mail når en ny liste er laget i systemet og det er dermed mulig for biblioteket å bestille inn ny litteratur til semesterstart. (Se vedlegg 3, lenke 5 for eksempel av pensumliste). Lenker til artikler finnes ofte i pensumlistene, og noen ganger finnes kun informasjon om at det er kompendier i faget, uten en videre definisjon av hva som finnes i kompendiet.

Universitetet i Agder er delvis godt etablert i arbeidsflyten rundt pensum og har utviklet et eget verktøy for å kunne heve kvaliteten på pensumlistene. Det er likevel ikke obligatorisk å benytte seg av biblioteket i pensumlisteproduksjonen, og dermed er det ikke alle pensumlistene som tar veien om bibliotekskontrollen. Universitetet i Agder har ca. 11 000 studenter og 1100 ansatte (2013), og av ca. 1200 emner som er registrert i pensumverktøyet og som undervises i løpet av året, har ca. 830 av disse lister over pensum finnes i pensumverktøyet (2012).

Handelshøyskolen BI

På BI er de midt oppe i et lokalt prosjekt som ser på organiseringen av pensumlistearbeidet, så her vil det komme endringer i nær framtid. Slik det har vært til nå er pensumlistene en del av kursbeskrivelsen i det enkelte emnet, og det er kursansvarlig som har ansvar for disse, altså ikke

biblioteket. Kursbeskrivelsene godkjennes av undervisningsutvalgene, og dermed også pensumlistene som en del av dette. Biblioteket er innlemmet i arbeidsflyten ved at de kvalitetssikrer pensumlistene, men dette gjelder per i dag stort sett bare bøker. Samtidig avgjøres innkjøp av bøker og e-bøker til biblioteket. Pensumlistene skal også leveres til studentbokhandelen innen egne frister.

Lotus Notes brukes for å lage kursbeskrivelser, og der litteraturen skal legges inn finnes en mal man må følge med felter for forfatter, årstall, tittel osv. Det er mulig å se hvor i arbeidsflyten en pensumliste befinner seg, og det er muligheter for å legge inn kommentarer og gjøre endringer underveis. Disse loggføres. Pensumlistene inneholder ikke lenker, verken til bibliotek katalogen eller til e-ressurser. En god del av pensum, særlig da artikler og bokkapitler, opplyses ikke om i pensumlisten eller kursbeskrivelsen, men ligger inne på emnenes LMS-sider. (Se vedlegg 3 lenke 6 til pensumlister ved BI).

For skoleåret 2014/2015 har BI registrert ca. 750 kurs. Alle kurs utvikles av BI sentralt, mens de lokale studiestedene (Trondheim, Bergen, Stavanger) setter opp lokalt tilpassede kursporteføljer, og dermed pensumlister. Det finnes ingen oversikt over hvor mange pensumlister som finnes, men det må antas at det er noe det samme som antall kurs. Siste årsmelding angir 831 ansatte (hvorav 419 akademisk ansatte) og ca. 20.000 studenter (inkludert deltidsstudenter). Disse tallene gjelder altså på landsbasis.

Universitetet i Bergen

Ved Universitetet i Bergen har biblioteket en mye mindre rolle i arbeidsflyten enn de institusjonene som er presentert til nå. Per i dag operer ikke biblioteket med frister overfor faglærere eller studiekonsulenter, det finnes ikke noe felles krav om å sende lister til biblioteket og det er ingen gjennomgang eller kontroll av listene før de publiseres. Den enkelte fagreferent har ansvar for kontakt med sitt/sine fag, og innkjøp til sine fagområder. Dette betyr også at kontakten mellom bibliotek og fagområde varierer på grunnlag av hva fagreferenten velger å ha av kontakt med studiekonsulenter og hvordan dette arbeidet gjennomføres. Det gis uttrykk for at det i de fleste tilfeller hentes informasjon fra fagsidene på nett, etter at pensumlistene er lagt ut. Biblioteket er altså stort sett ikke inne i prosessen før etter at listene er publisert. Det er også mulig at enkelte ber om å få listene tilsendt i forkant, men det er liten eller ingen oversikt over hvordan dette løses og det varierer fra person til person. Det kan også forekomme at fagreferentene får beskjed når nytt materiale bør kjøpes inn fordi en liste er endret, men det er ingen faste rutiner rundt dette.

Det ble for et par år tilbake gjennomført en uformell datainnsamling ved UiB angående rutiner rundt pensumarbeidet. Spørsmålene gikk til instituttene, og svarene tyder på at rutinene varierer stort mellom de forskjellige instituttene. Det er variasjoner i hvem som gjør hva og hvordan ting gjøres, men det er i stor grad instituttene som utarbeider pensumlistene, tilgjengeliggjør de på fagsidene, bestiller kompendier og sender listene til bokhandelen. Biblioteket er ikke et mellomledd i noen av disse prosessene. Universitetet i Bergen har krav om at listene skal være tilgjengelige i LMS og på nettsider 1. desember for vårsemesteret og 1. juni for høstsemesteret. Dette oppnås ikke alltid, men studentene har vært med og lagt press på dette og dermed er det nok bedre enn det var.

Universitetet i Bergen har ca. 14500 studenter og ca 3500 ansatte (2013), og det tilbys mer enn 1900 emner i året(2014-15), samt publiseres ca. 950 pensumlister i semesteret. Dersom man skal øke bruken av ressurser som allerede betales for i biblioteket, er biblioteket nødt til å komme med i arbeidsflyten på en mer sentral måte, og her vil jo det meste være en økning siden de ikke er tilstede

i dag! For å vise studentene hva de har tilgang til, er digitale pensumlister en god løsning, og biblioteket vil i den forbindelse antagelig være nødt til å øke sitt arbeid med pensumlister. En økning i arbeidet fra bibliotekets side kan føre til mer korrekte lister og færre feil, enklere tilgang, bedre tilgang, færre opptrykkede kompendier og bedre spissede samlinger i biblioteket. Det vil ikke være realistisk at biblioteket skal klare en manuell gjennomgang og kontroll av alle lister for alle emner i perioden mellom ferdigstilling og tilgjengeliggjøring innenfor gjeldende frister og arbeidsflyt.

UiB har også et program for digitalisering av undervisning, DigUiB, der digitalisering av pensum og pensumlister er et satsingsområde. Biblioteket har vært og er sentral i denne delen av DigUiB-programmet.

Universitetet i Oslo

Ved Universitetet i Oslo er kartleggingen basert på samtaler med studiekonsulenter, fagreferenter, bibliotekarer og ansatte ved Akademika og Kopiutsalget (se vedlegg 5 for intervjuguider og planlegging av fokuserte intervjuer (Tjora, 2012)). Her må nok situasjonen sies å være lik den ved Universitetet i Bergen. Biblioteket er, i likhet med i Bergen, ikke inne i pensumarbeidsflyten på samme måte som de andre institusjonene har beskrevet. Både Kopiutsalget, som trykker opp kompendier, og Akademika, studentbokhandelen, er godt etablert i arbeidsflyten og oppnår god kontakt med studiekonsulenter. Kopiutsalget sender ut infomailer og inviterer til infomøter om hvordan kompendier må bestilles og når, og har egne frister (1.mai og 1.november). Akademika sender ut mail og etterspør lister i forkant av sine frister på 15.mai for høstsemesteret og 15. oktober for vårsemesteret. Disse fristene må studiekonsulentene overholde for å være sikre på at kompendier er klare til salg og bøker er bestilt inn i god nok tid til semesterstart. Akademika etterspør lister der kompendieinnholdet er fjernet, slik at det bare er hele bøker igjen, dette for å lette eget arbeid.

Salget av kompendier går litt opp og ned, og det er en jevn nedgang i bruken av kompendier. Det er blitt uttrykt en tanke om at studentene selv burde kunne få velge om de ønsker å motta artikler og kapitler i kompendiesamlinger i trykket eller digital form, eller om de ikke ønsker å kjøpe kompendium. Dette kunne man kanskje krysset av for ved semesterregistrering, slik at det ble lettere for Kopiutsalget å trykke opp riktig mengde kompendier, og det vil bety en besparelse for UiO dersom færre kompendier må kjøpes opp av instituttene fordi studentene ikke har kjøpt dem. Digitale kompendier er også interessant, og det burde sees nærmere på potensialet her. (Dette faller imidlertid utenfor dette prosjektets mandat.) Det faller utenfor både Kopiutsalgets og studiekonsulenters ansvar å vaske kompendieinnholdet opp mot bibliotekets ressurser, men erfaringene fra andre institusjoner i prosjektet viser at biblioteket kan ha en viktig rolle i dette arbeidet. Biblioteket kjenner godt ressursene, avtaler og lisenser samt tekniske løsninger, og vil dermed ha en naturlig rolle som kvalitetsikrer av, ikke bare dagens trykte kompendier, men også digitale kompendier. Det er uansett problematisk at ingen har denne oppgaven i dag, da dette arbeidet kunne ført til store besparelser for UiO.

Studiekonsulentene sitter ved den andre siden av bordet, og har ansvar i forhold til publisering av pensumlister. Disse skal være klare som en del av en større pakke med informasjon som skal legges

ut på fagsidene i det enkelte fag, sammen med timeplan, undervisningsplan, eksamensinformasjon osv. Studiekonsulentene må etterspørre lister fra faglærerne, og noen ganger er dette tidkrevende og vanskelig arbeid. Dersom det ikke er endringer fra år til år er det bare å legge ut listen på nytt, men dersom det er endringer er dette tidkrevende manuelt arbeid å få inn i Vortex, UiOs verktøy for nettpublisering. Studiekonsulenten har ansvar for å sende lister til Kopiutsalget og Akademika, i forhold til deres etterlysninger og frister. Ofte er det hos Akademika det oppdages dersom en bok er kommet i ny utgave og så videre, og Akademika gir beskjed til studiekonsulenten som igjen må ta kontakt med faglærer for å drøfte endringer, og deretter må svaret loses gjennom alle kanalene tilbake til Akademika.

Studiekonsulentene uttrykker at det er mye jobb i perioder med pensum, og at det lett kan bli feil i listene, da de selv ikke har tid til eller kunnskaper til å få referansene korrekte. Her er det store variasjoner i kvalitet. Enkelte ganger legges listene ut som PDF fordi det ikke er tid til å gå igjennom alle listene og skrive dem over i Vortex innen fristen for semestersidepubliseringen (slutten av mai/slutten av november). Etter denne fristen skal det ikke skje endringer på semestersidene, men det kan nok skje likevel. Pensumarbeidet er tyngst rett før fristene til Akademika og Kopiutsalget, men sammenlignet med Timeplanarbeidet er pensumarbeid en liten del av studiekonsulenters hverdag. Det gis ikke noe inntrykk av at listene likner hverandre eller gir informasjon på samme måte, og det er i stor grad opp til faglærerne å bestemme hvordan dette skal presenteres. I den grad Vortex brukes vil listene ligne hverandre noe mer, da det er en mal i Vortex for pensum. Bruken av skjult pensum er vanskelig å kartlegge og dette er uklart ved UiO, men alt tyder på at det er betydelige mengder pensum som legges i Fronter, både i form av konkurrerende lister og artikler eller bokkapitler for eksempel.

Det står ingenting om arbeidet med pensumlister i arbeidsinstruksen til studiekonsulenter ved UiO, selv om dette ligger innenfor deres arbeidsområde. Det mangler også informasjon om hvordan dette burde foregå, og hvem som bør snakke med hvem. UiO operer med 3 informasjonspunkter som arbeidsstøtte til studiekonsulenter, og disse omhandler kun hvordan man skal lage listene i Vortex. Verken bibliotek, studentbokhandel, eller kopiutsalg er nevnt:

«Når semestermappen opprettes, kopieres pensumfila fra forrige semester emnet gikk inn i den nye semestermappa, og pensumlista avpubliseres.

1. *Gjør eventuelle endringer på pensumlista fra forrige semester. Du kan legge inn overskrifter, avsnitt, punktlistor og lenker slik som i vanlig artikkelmal.*
2. *Publiser dokumentet*
3. *Pensumlista lenkes automatisk opp fra semestersiden etter at den er publisert» (sitert fra UiOs nettsider. Se vedlegg 3, lenke 7).*

Det betyr altså at det er en hel del arbeid med pensum som ikke forklares eller gjennomgås. Det er uklartheter i hva Universitetet plikter å levere overfor studenter på dette området, og studentene har lave forventninger til pensumlistene. Det ytres ønske om en bedre instruks og om opprydding rundt dette arbeidet, og forhåpentligvis kan dette prosjektets arbeid føre til bidrag her, for å gi innspill til en bedre og mer helhetlig beskrivelse av pensumarbeidet. Dette kunne også bidratt til å få bibliotekene bedre inn i arbeidsflyten og dermed løse en del av problemene rundt pensumlistene slik de foreligger i dag.

I følge Serviceerklæringen for Universitetet i Oslo, som «(...) viser deg som student kva UiO forpliktar å gjere for å tilby ein god studiekvardag, og kva UiO forventar frå deg som student», plikter Universitetet å opplyse om pensum: «Studenten kan forvente at Universitetet: (...) gir informasjon om kva som blir forventa fagleg av studenten og om pensum.» Studenten kan også forvente at Universitetet «sikrar tilgang til pensumlitteratur (Universitetsbiblioteket, Akademika og Unipub)».

Det fastslås ikke her til hvilket tidspunkt pensumlistene skal være ferdigstilt, og denne praksisen ser ut til å variere: Noen fag har listene klare i november, andre lager listene underveis i semesteret. Universitetet opererer med frister som varierer fra år til år med tidspunkt for når semestermappen, med informasjon om semestersider, semesterplaner, timeplaner, undervisning og eksamen, skal gjøres tilgjengelig på UiOs nettsider (Årshjul for studieinformasjon på nett 2014 og Frister for timeplanlegging av undervisning vår 2014. Se vedlegg 3, lenke 8 og 9). Her nevnes pensumlister under Årshjulet, men ikke som en del av timeplanlegging, utover at man kan overstyre Syllabus og legge til pensum som en del av timeplanen, dersom man ønsker det, altså som en leseliste:

«Publisering av timeplaner

Timeplanen blir publisert i en egen mappe på semestersiden som heter Timeplan. Tid og sted i timeplanen hentes fra Syllabus, og kan bare endres der. Detaljer utover tid og sted kan overstyres i vortex ved å redigere timeplansfilen. Noen detaljer kan også skrives rett inn i Syllabus, om det er hensiktsmessig. (...) Ved å redigere timeplansfilen i vortex kan man registrere detaljer om undervisningen:

- *Innledende kommentar til timeplanen*
- *Tema og pensum for forelesningen*
- *Tema og pensum for gruppeundervisningen*
- *Foreleser/fagpersoner (overstyrer Syllabus)*
- *Navn på seminargruppene (overstyrer Syllabus)»*

(Se vedlegg 3, lenke 10)

Måten pensumlister organiseres er altså forskjellig fra fag til fag ved UiO. Noen fag har alfabetiske lister, noen har tematiske lister med ressurser som omhandler samme tema i samme bolk. Noen har også lister organisert etter hva som er bokmateriale, enten det er hele bøker eller bokkapitler, hva som er artikler i kompendium og hva som er artikler tilgjengelig på internett. Og atter andre har lister organisert som leselister der pensum er organisert etter hva som skal leses når og til hvilken forelesning i semesteret.

Det er noe kontakt mellom biblioteket og studiekonsulentene, og som i Bergen er det også her fagreferenter og bibliotekarere som har ansvar for sine fagområder, for kontakt med studiekonsulenter og fagmiljøet og for innkjøp av litteratur. Fagreferenter og bibliotekarere etterspør lister fra studiekonsulentene. De listene som sendes biblioteket kan ofte være de samme som går til Akademika, det vil si at artikler ikke er med på listen. Det tilfaller heller ikke bibliotekarene eller fagreferentene å sjekke artikler opp mot våre egne databaser, men dette kan forekomme i noen grad selv om det ikke har kommet fram i dette arbeidet. Det er i stor grad gjenbruk av pensum, men listene sendes ut som om de var nye, det vil si at det er få eller ingen studiekonsulenter som sender lister med bare de nye bøkene, noe som betyr tidkrevende arbeid for biblioteket i form av at de må sitte og lete opp endringer selv. Det uttrykkes at det kan være vanskelig å finne riktig kontaktperson og at studiekonsulenter kanskje bytter arbeidsoppgaver eller bytter arbeid i stor grad. Dette betyr at det ikke er lett å få etterspurt informasjonen som trengs for biblioteket. Bibliotekarene uttrykker ønske om å få en bedre definert rolle i dette tidkrevende arbeidet, slik at det blir bedre flyt. Arbeidet er i dag tidkrevende og det er preget av frustrasjon i forbindelse med etterlysning av lister og at det

er vanskelig å skaffe og opprettholde kontakt med studiekonsulenter, samt at det er masse feil i listene. Fra internt referat i publikumsseksjonen fra UBO:

«Det ble samtidig luftet frustrasjoner om pensumlistene, der det ofte er mye feil. Tidvis er det også nyere utgaver tilgjengelig av bøker som står på pensumlistene. Får vi spørsmål i forbindelse med dette i skrankene, kan vi oppfordre studentene til å gi beskjed til sine forelesere.»

Listene holder altså dårlig kvalitet, faglærere følger ikke med på nye utgivelser og det er mye gjenbruk av pensum. Arbeidsoppgaven med å sjekke artikler og tidsskrifter faller heller ikke på noen av yrkesgruppene, og dermed forekommer dobbeltbetaling og lite utnyttelse av bibliotekets ressurser. Annet sitat:

«Det er tidkrevende å gå gjennom fullstendige pensumlister. Instituttene har ofte mange fag, med hver sine pensumlister. Det er ønsket å motta samme type lister som Akademika får, der kun de nye titlene og utgavene er oppført. Dette må avtales og «forhandles» med instituttenes pensumansvarlige».

UiO har 27000 studenter, 7000 ansatte og det undervises i 3735 emner i året (2013). Antall pensumlister viser seg umulig å kartlegge.

Oppsummert

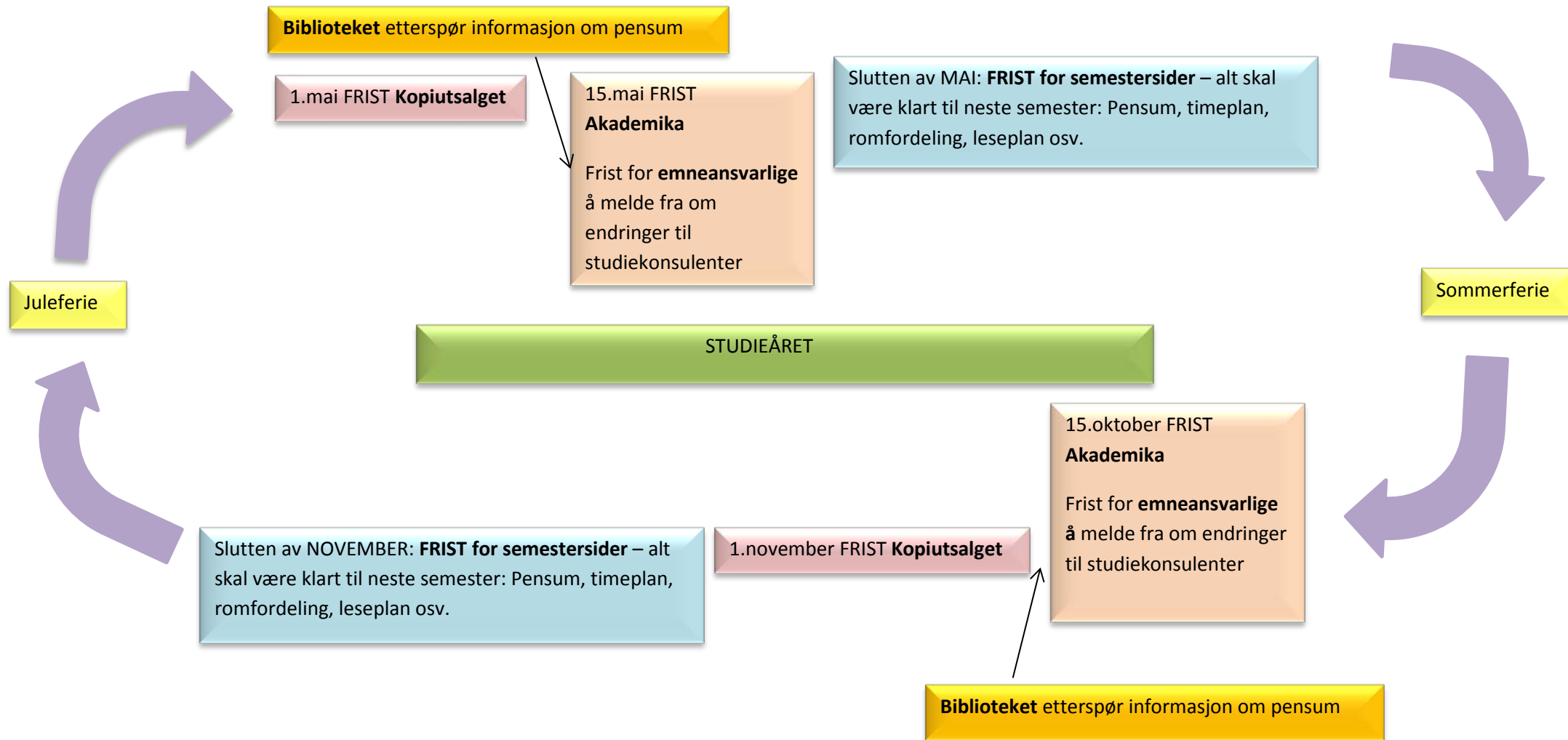
Ut i fra kartleggingen overfor er det tydelig at der biblioteket er en sentral og integrert del av pensumarbeidet, er det jevnt over høyere kvalitet på pensumlistene. Videre er det tydelige forskjeller mellom de mindre og de større institusjonene: Ved de mindre har biblioteket en sentral rolle i arbeidsflyten knyttet til pensum, mens ved de større institusjonene har biblioteket forsvinnende lite avklarte roller og oppgaver. En klar anbefaling fra prosjektet er at derfor at arbeidet med pensum får en klar og tydelig organisering og arbeidsdeling, hvor alle aktører har en klar og definert rolle. Her er det viktig at alle aktører er med: Studiekonsulenter, faglærere, bokhandel, kopiutsalg, og ikke minst bibliotek.

Det er store variasjoner her, og punkter som vi anbefaler å se nærmere på er i hovedsak kommunikasjon, ansvarsfordeling og arbeidsfordeling. At kommunikasjonen mellom de forskjellige er dårlig, vanskelig å oppnå og å opprettholde over tid, samt preget av tilfeldigheter og kaos kan umulig være verken tids- eller pengebesparende for læringsinstitusjoner over det ganske land. At det er uklarheter rundt hvem som har ansvar for hva, mange forskjellige frister og uklarhet rundt «pensumets gang» resulterer i et behov for større lokale kartlegginger og en klargjøring av arbeidsflyten. Arbeidsfordelingen ved UiO for eksempel, er ikke beskrevet noe sted på UiOs støttesider for ansatte, selv om både studiekonsulenter og ansatte i biblioteket gir uttrykk for at de har forskjellige arbeidsoppgaver knyttet til dette. Dette kan være medvirkende til at bibliotekene ved de større institusjonene ikke ser ut til å være del av arbeidsflyten i nevneverdig grad. Ved de mindre institusjonene har bibliotekene i større grad tatt på seg denne rollen og definert arbeidet med pensum, og det ser ut til å fungere godt. De digitale pensumverktøyene vi har hatt testtilgang til i dette prosjektet involverer biblioteket på en sentral og god måte i pensumarbeidet og forankrer bibliotekets viktighet i dette arbeidet, så dette kan være en mulig vei å gå for å bøte på dette problemet.

Vi har utarbeidet en modell for hvordan arbeidet ser ut ved UiO nå, og modellen viser både hvordan biblioteket er noe tilstede i arbeidet, men i liten grad en integrert og sentral aktør i prosessen, med

egne frister og krav til andre roller knyttet til pensumarbeidet, slik andre institusjoner har gjort med hell. Skal biblioteket tyngre inn i pensumarbeidet, vil det kreve et merarbeid for biblioteket, men resultatet kan på sikt være bedre og riktigere lister med færre feil, bedre ressursutnyttelse ved hele institusjonen, mer enhetlige lister, forenklet kommunikasjon mellom de forskjellige som bidrar inn i prosessen og så videre.

Pensum arbeidsflyt ved UiO

4. Prosjektet skal utføre en statistisk analyse av pensum ved institusjonene på bakgrunn av tilgjengelige verktøy og rapportmuligheter.

Flere deltagere i prosjektet har bidratt inn under denne oppgaven fra revidert prosjektplan: «NIFU har på oppdrag fra Kopinor og UHR utført en omfattende kartlegging av pensum ved totalt 19 UH-institusjoner. Prosjektet var en viktig bidragsyter til denne kartleggingen, og hadde koordineringsansvaret for fase 2, som bestod i å sjekke tilgang til pensum ved de ulike institusjonene.

Resultatene fra NIFU-kartleggingen som presenteres i rapporten gir et litt annet bilde av pensum enn det som gis fra en tidligere kartlegging utført av prosjektet «Fra papir til digitalt pensum». Prosjektet vil derfor undersøke de to rapportene for å kunne belyse hvorfor det er et slikt avvik.»

Vi har ved UiT, UiB, UiA, BI og UiO gått gjennom utvalgte fagområder igjen. Behovet meldte seg på bakgrunn av sprikende resultater fra NIFU-rapporten og fra sektorens egen kartlegging i prosjektet «Fra papir til digitalt pensum». Denne delen svarer altså på Del 4. fra *Revidert prosjektplan*, og er en liten og enkel analyse av pensum ved utvalgte institusjoner. Det er ikke gjennomført en like stor gjennomgang som i forprosjektet, ei heller som i NIFU-rapporten, men vi ønsker at resultatene fra NIFU-rapporten ikke skal bli stående alene og u-utfordret, da vi mener det er flere ting man kan peke på ved datagrunnlaget til NIFU som medfører problemer. Dette er med på å understreke hvordan pensum er et vanskelig og uoversiktlig område å få kontroll på og oversikt over. Vi ønsker dermed at NIFU-rapporten ikke skal bli stående alene som fasit over pensumsituasjonen i Norge i dag, og vil videre presentere noen tall som bygger oppunder dette. (Se vedlegg 3, lenke 13 for NIFU-rapporten).

Biologi

Ved Universitetet i Oslo

I NIFU-kartleggingen er det kartlagt 5 emner i biologi på bachelornivå og 2 emner på masternivå ved UiO. På bachelornivå består pensum av 1 bok i samtlige fag, mens det på masternivå er valgt ut 2 fag som ikke innehar pensumlister: et fag har ikke obligatorisk pensum eller anbefalt pensum, men det er mulig det finnes skjult pensum i læringsportalen, Fronter. Det andre faget er masteroppgaven, og innehar selvsagt ikke felles pensum. Det viser seg etter en kjapp gjennomgang at dette gjelder flere fag på masternivå i NIFU-kartleggingen, det er altså ikke bare i biologi ved UiO at det har. Dette må sies å være en svakhet ved NIFU-kartleggingen.

En ny gjennomgang av de samme fagene som er kartlagt av NIFU viser flere endringer i pensum, i noen tilfeller total omlegging av pensum. Det ble også funnet bibliografiske feil i pensumlister, noe som kan ha gjort kartleggingen vanskelig og ukorrekt. Det ble funnet feil i dataene fra NIFU ved at det er feil bøker som er lagt inn i ett fag. Det ble funnet skjult pensum i Fronter i mange tilfeller, og dette har ikke kommet med i NIFU-kartleggingen. Det er imidlertid så vanskelig å få tak i denne informasjonen, at det ikke har lyktes 100 % i denne kartleggingen heller. Det ble funnet rotete pensumlister i WORD, med linker rett til amazon.com. I de to masteremnene som er kartlagt i NIFU er det ingen endringer, men disse har ikke bidratt inn i NIFU-kartleggingen uansett: Det er ikke felles pensum ved slike emner, og dermed er heller ikke pensum kartlagt. Når pensum velges frivillig av studenten, så er det umulig å kartlegge dette. Det peker på at andre emner burde vært valgt ut. For

informasjon på detaljnivå om fag/emner som er sett nærmere på i begge omgangene, se vedlegg 6, del 1.

Fag som kunne vært kartlagt ved UiO

Det ble funnet 2 alternative emner på bachelornivå som kunne vært kartlagt i NIFU, men disse skiller seg ikke fra de som ble kartlagt. 23 valgemner undervises også på bachelornivå, og kunne vært kartlagt. Det ble ikke funnet mer enn 7 pensumlister i disse 23 emnene, noe som kan tyde på at pensum ligger skjult i Fronter. Se vedlegg 6, del 1 for emnespesifikk informasjon.

23 valgemner UiO (7 pensumlister)	Innføringer (totalt)	16*	100 %
	Bøker	8	50 %
	Artikler	-	-
	Kapitler	-	-
	Rapporter	-	-
	Tidsskrift	-	-
	Annet	8	50 %

*Forelesninger, labøvelser, ukjente PDF-filer og biblioteksider er telt som «Annet». En hel bokserie er ikke telt, da det er umulig å vite hvor mange bøker det er.

Det tilbys 30 obligatoriske emner på masternivå som kunne vært kartlagt av NIFU, men som ikke er tatt med. Disse fordeler seg på 3 studieretninger. Det ble ikke funnet pensumlister i noen av disse fagene, noe som kan tyde på store mengder skjult pensum i Fronter. I tillegg tilbys 23 valgemner, uten spesiell tilknytning til fagretning. Her ble det funnet kun 2 pensumlister.

23 valgemner UiO (2 pensumlister)	Innføringer totalt	25	100 %
	Bøker	1	4 %
	Artikler	23	92 %
	Annet*	1	4 %

*Wiki er her telt som annet.

Det ble bedt om å få tilgang til Fronter-rom i utvalgte fag, men dette har ikke vært mulig å få på grunn av sikkerhetsregler. Det ble da gitt tilbud om å få utvalgte pensumlister tilsendt på mail, og det ble mottatt pensumlister i noen fag. Det viste seg at mye av den informasjonen var like knapp som den som allerede fantes på fagsidene, og til og med i disse dokumentene stod det «Artikler og annet legges ut i Fronter fortløpende», det vil si at det fortsatt er skjult pensum i disse fagene. Men denne kartleggingen, samt ekstrainformasjonen, peker i retning av at pensum i biologi består av mer enn bøker; her er det flere artikler, e-bøker og hele tidsskriftserier og artikkelserier, blant annet er det veldig høy artikkelandel (92 %) i ett fag som det var mulig å kartlegge i denne omgang.

Ved Universitetet i Bergen

En gjennomgang av biologipensumet ved UiB viser at NIFU-rapporten treffer godt når det gjelder bachelornivå, og at det virker å være helt normalt med 1-2 lærebøker på pensumlisten. Det ble heller ikke funnet skjult pensum i LMS. På masternivå er situasjonen en annen; her står det i NIFU-dataene at emner må velges ut, da dette avhenger av fordypningsvalg hos den enkelte student. Løsningen i NIFU-datainnsamlingen har vært å ikke velge ut noen emner, slik at ingen emner på masternivå faktisk er kartlagt. Dette har ført til samme resultat som ved UiO; selv om to emner på masternivå er

registrert i NIFU-kartleggingen, så er intet pensum telt, fordi det ikke finnes obligatorisk pensum i disse fagene.

I denne kartleggingen er det valgt ut 10 emner av ca. 22 valgemner på masternivå, og en gjennomgang av pensumet her viser at 5 emner har skjult pensum eller ikke oppgitt pensum, mens de resterende 5 emnene består av: 7 bøker, 11 kapitler, 10 rapporter, 33 artikler, 1 helt tidsskrift og 5 annet. Prosentvis fordeling (på pensumposter, ikke sider) blir dette: Bøker: 10,4 %; artikler: 49,3 %; kapitler: 16,4 %; rapporter: 14,9 %, tidsskrifthefte: 1,5 % og annet: 7,5 %.

Tabell:

10 valgemner UiB	Innføringer (totalt)	67	100 %
	Bøker	7	10,4 %
	Artikler	33	49,3 %
	Kapitler	11	16,4 %
	Rapporter	10	14,9 %
	Tidsskrift	1*	1,5 %
	Annet	5	7,5 %

*Hvis tidsskriftet hadde vært registrert som antall artikler, så ville tallene sett annerledes ut og andel/prosent artikler ville vært enda høyere enn 49,3 %.

Oppsummert

Det viser seg at biologi ved UiO er vanskelig å kartlegge, da veldig mange emner mangler info om pensum på sine nettsider. De pensumlistene som er funnet, består i hovedsak av 1 bok, kanskje med en bok ekstra som anbefalt litteratur. Ett emne, MBV 4240/9240, består av 1 bok og 23 artikler, og det er grunn til å tro at det foreligger mye skjult pensum i flere emner. Situasjonen i Bergen er ikke helt lik, men byr også på problemer: Det ser ikke ut til å være mye skjult pensum på bachelornivå, og dermed kan NIFU-kartleggingen være representativ her, men på masternivå har ikke NIFU-kartleggingen tatt med noen emner. Ut fra de fagene som nå er kartlagt, ender artikkelandelen på hele 49,3 %, mens bøker står for 10,4 % av pensumlisteinnføringene ved UiB (antall pensumposter).

Det viser seg at biologi ved UiO opererer med en annen type kompendier enn de man bruker i andre fagfelt, som er opptrykk av artikler og bokkapitler. Kompendier i biologi betyr ofte en PDF-fil, en spesiallaget bok som er laget av en eller flere faglærere, og spisset for å passe det enkelte emne. Et emne opererer med 8 kompendier som antagelig er av denne typen (BIO1200A), og disse er vanskelig å kartlegge. Ved kontakt med studiekonsulenter fikk jeg følgende opplysninger: *På bachelornivå er det vanlig med detaljerte pensumlister i Fronter*, sammen med detaljerte timeplaner, altså leselister for hele faget. Kompendiene det er snakk om er slike bøker eller hefter som faglærer har skrevet selv, ikke kopier av artikler og kapitler. En del lenkes til fra Fronter, og en del skrives ut og deles ut i timene.

Uten tilgang til Fronter betyr dette at det fortsatt er skjult pensum i disse fagene. Den informasjonen som er mottatt fra instituttet peker i retning av at pensum i biologi består av mer enn bøker; her er det flere artikler, e-bøker og hele tidsskriftserier og artikkelserier.

Rettsvitenskap

Ved Universitetet i Oslo

I hovedsak er pensum ved rettsvitenskap mye enklere å kartlegge enn pensum ved biologi, da rettsvitenskap i stor grad bruker fagsidene på uio.no til å informere om pensum. Det finnes ikke skjult pensum i Fronter, og pensumlistene på fagsidene er veldig detaljrike, og inneholder både hoved- og innføringslitteratur, valgpensum og tilleggslitteratur.

Det er kartlagt 4 emner i NIFU i rettsvitenskap ved UiO, 2 på bachelornivå og 2 på masternivå. Det ene emnet på masternivå er masteroppgaven, og har dermed ikke forhåndsdefinert pensum, så her er heller intet pensum kartlagt.

Pensumlistene i rettsvitenskap deles alle inn i «Innføringslitteratur», «Hovedlitteratur» og «Tilleggslitteratur». Innføringslitteratur er for generell, og dekker ikke læringskravene, og må dermed leses i sammenheng med hovedlitteraturen, så disse to bolkene utgjør det obligatoriske pensumet. Det ser ut til at største delen av pensum er tilleggslitteratur, som ikke forventes lest, men som er der mer som oppslagsverk og referanser for studentene. Alt er kartlagt av NIFU, selv om egentlig veldig lite er obligatorisk.

Rettsvitenskap ved UiO er uansett hvordan man teller et baktungt fag, men noe av dette kan muligens nyanseres med at kapittelutdrag og doktoravhandlinger i NIFU-kartleggingen er telt som bøker eller antologier, og ikke som kapitler. For detaljer på emnenivå, se vedlegg 6, del 2.

For å se nærmere på innholdet på pensumlistene har jeg valgt å regne ut prosentvis hvor mye som er hoved- og innføringslitteratur og hvor mye som er tilleggslitteratur, i tillegg til å se på fordelingen mellom bøker, artikler, kapitler og annet. Dette er fortsatt emner fra NIFU-kartleggingen. (For detaljinformasjon, se vedlegg 5 del 2.) Hvis vi sammenligner de 3 fagene som er kartlagt av NIFU, får vi nå følgende bilde:

- Hoved/innføringspensum varierer fra 14,9 % til 36,2 % av alle poster på pensum. Tilleggspensum varierer mellom 63,8 % og 85,1 % av postene på listene.
- Totalt er antall bøker mellom 68,1 % og 38,8 %, med *flest bøker i det laveste emnet, og færrest bøker i det høyeste emnet*, så her er det stor spredning.
- Antall artikler varierer mellom 8,5 til 33 %, og dette blir et omvendt speilbilde av boksituasjonen: *Antall artikler er mye større på høyere nivå.*
- I hoved/innføringslitteratur er bøker regjerende: mellom 52 – 70 % av pensumpostene er bøker. I tilleggslitteraturen har artiklene en viktigere rolle, og varierer mellom 16,7 – 44,4 % av postene.

Fag som kunne vært kartlagt

Det er tatt et nærmere blikk på de andre obligatoriske og semiobligatoriske fagene man må ta for å få mastergrad i rettsvitenskap. De totale prosentutregningene fra denne kartleggingen av alt pensum i rettsvitenskap ved UiO, viser at pensum består av:

- Bøker: 58,3 %
- Artikler: 18,9 %

Konklusjon: Pensum på rettsvitenskap (utvalgte fellesemner/obligatoriske emner) består av 58,3 % bøker og 18,9 % artikler.

Valgemner i rettsvitenskap ved UiO:

I tillegg består en mastergrad i rettsvitenskap av flere valgemner. Ingen av disse er kartlagt av NIFU, men i denne kartlegging er det sett på disse fagene også. Det inngår 34 valgemner i studieporteføljen (se vedlegg 3, lenke 8). Mange av disse deler pensum på master- og bachelornivå, men læringskravene er forskjellige. Disse fagene er ikke kartlagt like nøye, siden kun noen fag skal velges, men en kjapp gjennomgang av 17(16 av de deler pensumliste bachelor/master) fag, altså ca. halvparten, viser:

- Andel bøker på pensumlistene varierer fra 3,6 til 70 %, med et *totalt gjennomsnitt på 34,3 %*
- Andel artikler varierer fra 0 til 69,6 %, med *et totalt gjennomsnitt på 22,6 %*
- Andel kapitler varierer fra 0 til 54,5 %, med et *totalt gjennomsnitt på 21,2 %*
- Andel «annet» varierer fra 0 til 50 %, med et *totalt gjennomsnitt på 13,9 %*.
- Ett fag opplyser om at det kommer på flere artikler utover i semesteret, så antall artikler er altså noe for lavt.

For detaljer på emnenivå, samt tabeller og utregninger for valgemner i rettsvitenskap, se vedlegg 6, del 2. De totale prosentutregningene for valgemner i rettsvitenskap viser følgende:

- *Bøker: 34,3 %*
- *Artikler: 22,6 %*
- *Kapitler: 21,2 %*
- *Annet: 13,9 %*

Ved Universitetet i Bergen

For emnene som er med i NIFU-kartlegginga finnes det nesten ikke skjult pensum eller ukartlagt pensum på bachelornivå, og etter en sjekk mot emner som ikke er kartlagt av NIFU ser det ikke ut til at pensum på bachelornivå er lite representativt, de er relativt like de kartlagte emnene når det gjelder mengde og type litteratur.

På masternivå er bildet et annet, og for ett av de tre emnene som er kartlagt av NIFU finnes det omfattende lister over pensum i LMS, som da ikke er med i kartleggingen, altså skjult pensum (9 bøker, 29 artikler og 1 kapittel). Alle tre emner som er med i NIFU-kartleggingen har 1-2 pensumposter, og dette virker ikke representativt for masternivå. Etter en ny kartlegging av 12 masteremner, er gjennomsnittet på 5,3 pensumposter per fag. Det er ikke snakk om mye skjult pensum her, men det kan se ut som at de fagene som er med i NIFU ikke nødvendigvis er representative. Dette er veldig annerledes enn ved UiO, der et fag for eksempel har hele 97 poster på pensumlisten. Det er imidlertid også her stor spredning.

Ved Universitetet i Tromsø

Så lenge man kun ser på de kartlagte emnene fra NIFU-rapporten, ser bildet greit ut: Det er lite skjult pensum og lite feil. Men dersom man utvider og ser på hele porteføljen, endrer bildet seg. Eksempler som kan peke på at NIFU-kartleggingen ikke er representativt er at det opprinnelige utvalgte besto stort sett bare av norskspråklig litteratur, mens hele porteføljen inneholder ca. 35 % engelsk-språklige pensumsider. Av rundt 200 engelske pensumtitler er hele 75 % digitalt tilgjengelige, og av ca. 100 titler som finnes i kompendier, er ca. 50 av disse digitalt tilgjengelige, enten gratis eller via biblioteket, det utgjør ca. 35 % av sidetallet.

Oppsummert

Totalt på master i rettsvitenskap ved UiO, der samtlige obligatoriske emner er telt med, utgjør bøker 58,3 % av pensumpostene, mens artikler utgjør 18,9 %. 22,8 % er fordelt mellom kapitler og annet.

Fra mail med studiekonsulent på Juridisk fakultet ved UiO informeres det om pensum:

«Alle pensumlister skal ligge åpent på nettet og være tilgjengelige for alle. Unntaket er juridiske valgemner på bachelornivå, som har felles undervisning med tilsvarende emne på masternivå. Her ligger spesifiserte pensumlister for bachelornivå på semestersidene til masteremnene. I tillegg så deler foreleser enkelte ganger ut ekstramateriale på forelesningene, men dette er ikke å anse som pensum eller del av litteraturlisten som sådan, utgangspunktet er at alt skal ligge tilgjengelig på det aktuelle emnets semesterside.»

Det er med andre ord ikke noe skjult pensum som ikke er kartlagt i de obligatoriske emnene i rettsvitenskap, men det var altså et valgemne der ikke totalt antall artikler var oppgitt. Dette viser at rettsvitenskap er et mye mer oversiktlig fagområde ved UiO når det gjelder pensum, enn det biologi er.

Fra UiB er bildet litt annerledes; mens bachelornivå virker representativt, virker ikke masternivå like godt kartlagt i rettsvitenskap. Her ser det ut til å være mye skjult pensum. Det er både ved UiO og UiB litt vanskelig å vite hvordan man skal telle, for det virker som at størsteparten av pensum er valgfritt, men anbefalt.

Fra UiT viser en kartlegging av hele emneporteføljen at NIFU-rapporten bommer noe på utvalget, da engelsk-språklige artikler er mer vanlig enn antatt, og at store deler er digitalt tilgjengelig.

Økonomi

Fra BI

Ved BI er det kartlagt fag i økonomi, totalt 13 kurs der 8 er på bachelornivå og 5 er på masternivå. Alle pensumpostene er hentet fra høst 2013, og det er kun obligatorisk pensum som er kartlagt. Det viser seg at mye informasjon om pensum, samt pensumtekster, legges kun i *It's learning*, og at pensumlister som ligger åpent på nett ikke viser det faktiske pensumet. Det ble funnet at samtlige artikler i disse fagene finnes tilgjengelig via bibliotekets ressurser.

Ved BI fordeler pensum på de 13 utvalgte fagene seg slik:

BI - Totalt	Antall	%-andel
Bøker trykt	7908	78,0 %
Bøker-elekt	1463	14,4 %
Artikler - elekt	713	7,0 %
Annet-elekt	60	0,6 %
BI-totalt	10144	100,0 %

Bøker er også her i flertall, med over 90 %, mens artikler utgjør 7 % totalt.

Fra Universitetet i Tromsø

Pensum i økonomi var vanskelig å kartlegge, da veldig mye informasjon ligger i Fronter. Det er ikke utstrakt bruk av kompendier, men veldig mange artikler og kapitler legges rett ut i Fronter, uten at de står oppført på noen pensumliste. Det er utydelig hva som er obligatorisk og hva som er anbefalt

pensum. Og det er ikke så mange store endringer i forhold til NIFU-kartleggingen. Dette faget er bokatungt, og litteraturen er stort sett i trykket form. Men det er utstrakt bruk av skannede kapitler, for eksempel, noe som ikke kom fram i NIFU-kartleggingen på grunn av manglende tilgang til Fronterrommene.

En interessant forskjell er at det opprinnelig ikke ble kartlagt noen emner på 3000-nivå, eller masternivå, i NIFU-kartleggingen, og etter å ha sett nærmere på pensumlister fra dette nivået kan man konkludere med at det er en betydelig dreining mot artikler og digitalt tilgjengelig materiale på masternivå. *Gjennomgang av fag på masternivå viser en artikkelandel på 71 % og en bokandel på 29 % (12 emner).*

Oppsummert

En ny gjennomgang av pensum viser at ved utvalgte fagområder at NIFU-tallene av forskjellige grunner, som pekt på ovenfor, ikke er like representative for pensum som først antatt. Pensum er stort og uoversiktlig, og en ny og mindre gjennomgang viser at *det finnes mye skjult pensum som ikke kom med i NIFU-kartleggingen, at det ikke er valgt ut emner på alle nivåer, at det i mange tilfeller er valgt ut emner uten obligatorisk pensum*, og alt dette er ting som nødvendigvis må føre til hull i dataene. Helt tydelig peker flere ting på at et utvalg av andre emner eller fagområder ville gitt helt andre tall, og dermed helt andre svar og anbefalinger enn NIFU-rapporten kan gi. Hvis vi sammenligner et hvilket som helst biologifag ved UiO med SOS1000 ved UiO, også et førstesemesterinnføringsemne på bachelornivå finner vi: 5 bøker og 32 artikler/kapitler, hvorav 15 artikler er tilgjengelige på nett og 17 finnes i kompendium. SOS1000 er ikke et «merkelig» fag i sosiologi, men ganske representativt for hvordan pensum fordeler seg på artikler og bøker i samfunnsvitenskapelige fag. Det er dermed nærliggende å hevde at en kartlegging av et annet fagområde ville gitt helt andre tall enn kartleggingen av biologifagene, og dermed helt andre resultater.

Vår anbefaling og konklusjon blir dermed å ikke la NIFU-rapporten stå alene som fasit over pensumsituasjonen i Norge i dag, men innse at pensum er langt mer uoversiktlig enn dette bildet viser, og at variasjonene er enormt store fra fag til fag, og fra institusjon til institusjon. Grunnleggende feil i datainnsamlingen gjør nødvendigvis resultatet mindre habilt.

5. Prosjektet skal gjennomføre en brukerundersøkelse blant studenter for å kartlegge bruken av dagens pensumlister ved deltagerinstitusjonene.

I utgangspunktet skulle samtlige deltagerinstitusjoner i prosjektet gjennomføre en egen lokal brukerundersøkelse for å kartlegge bruken av dagens pensumlister i sektoren. Det ble isteden besluttet å kun gjennomføre en brukerundersøkelse ved UiO på grunn av manglende tid og ressurser samt at man ved UiO kunne se på studentenes erfaring med dagens pensumlister opp mot bruken av digitale pensumlister.

Det er gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter som har hatt tilgang til digitale pensumlister ved UiO våren 2014. Høsten 2013 ble det valgt ut fire emner ved Psykologisk Institutt som skulle få tilgang til digitale pensumlister, og det er disse som har dannet utvalget for undersøkelsen. Arbeidet med å utvikle og gjennomføre surveyen har tilfalt Universitetsbiblioteket i Oslo i samarbeid med Psykologisk Institutt.

For hele pensumlisteundersøkelsen, se vedlegg 7 del 1. For samtlige tabeller som er utarbeidet, se vedlegg 7, del 2. For informasjonsskriv og mailer, se vedlegg 7, del 3. For fullstendig rapport med svar, kontakt Gunhild Karlsen i prosjektledergruppen ved Universitetsbiblioteket i Oslo.

Utvalg og respons

Undersøkelsen ble sendt ut til studenter ved fire emner på PSI som har tilgang til testversjon av digitale pensumlister vårsemesteret 2014. Undersøkelsen er dessverre preget av lav respons, så tallene kan ikke brukes til å generalisere resultatene til et høyere nivå enn det rent personlige. Svarprosenten endte på 20,2. Vi kan altså ikke på bakgrunn av denne undersøkelsen si noe om hva «studentene ved UiO» mener, og heller ikke hva «norske studenter» mener.

Det vi *kan* bruke dette til er å peke på mulige veier videre: Vi har spurt studenter om temaet pensumlister, både digitale og vanlige, noen har svart, og de som har svart har bidratt med informasjon vi trenger for å vite hvordan vi bør arbeide framover lokalt, også etter endt prosjektperiode for det nasjonale prosjektet. Det som har kommet inn er informativt og det er tydelig at dette engasjerer studentene.

Vi har også hatt noen utvalgsproblemer, og dette bunner i at to av fagene ikke har brukt sine lister i nevneverdig grad, og dette igjen kan forklares i sykdomsperioder blant personalet og bruk av vikarer. Dermed har disse, for oss veldig viktige, oppgavene dessverre blitt nedprioritert ved instituttet, både informasjon om listene, samt produksjon av listene. Dette betyr at det kun er studenter ved to fag som danner det egentlige utvalget, men dette er ikke ensbetydende med at resultatene fra surveyen ikke kan brukes til noe som helst! Utvalget har bestått av 99 studenter. Det største problemet knyttet til lav respons er at det vi trodde var en informasjonsflom i starten av semesteret, viser seg å ha gått studentene hus forbi. Det ble informert via mail, i forelesninger, i Fronter og på infoskjermer i gangene på instituttet, likevel har ikke studentene fått med seg at de dette semesteret har hatt tilgang til å benytte seg av digitale pensumlister. Blant de som har svart er det også enkelte som hevder at de ikke har fått tilbud om å benytte seg av slike lister, og dette gjør jo innsamling av data

vanskelig. Det er lett å forstå at mange ikke svarer på en brukerundersøkelse de føler de ikke skal svare på, når de ikke vet at de er i målgruppa.

For å bøte på liten utvalgsstørrelse er det søkt informasjon fra andre som har digitale pensumsystemer i bruk. Selv om det er gjennomført få brukerundersøkelser andre steder, er det en gjengs oppfatning hos alle vi har vært i kontakt med om at studenter og ansatte er godt fornøyde med digitale lister, og at man etter å ha tatt det i bruk ikke kan tenke seg å gå tilbake til det som var, fordi man har fått et verktøy og et produkt som er mye bedre enn det man hadde før. Dette har nok overføringsverdi til universiteter og høyskoler i Norge også. Se del 2 i denne rapporten for mer informasjon.

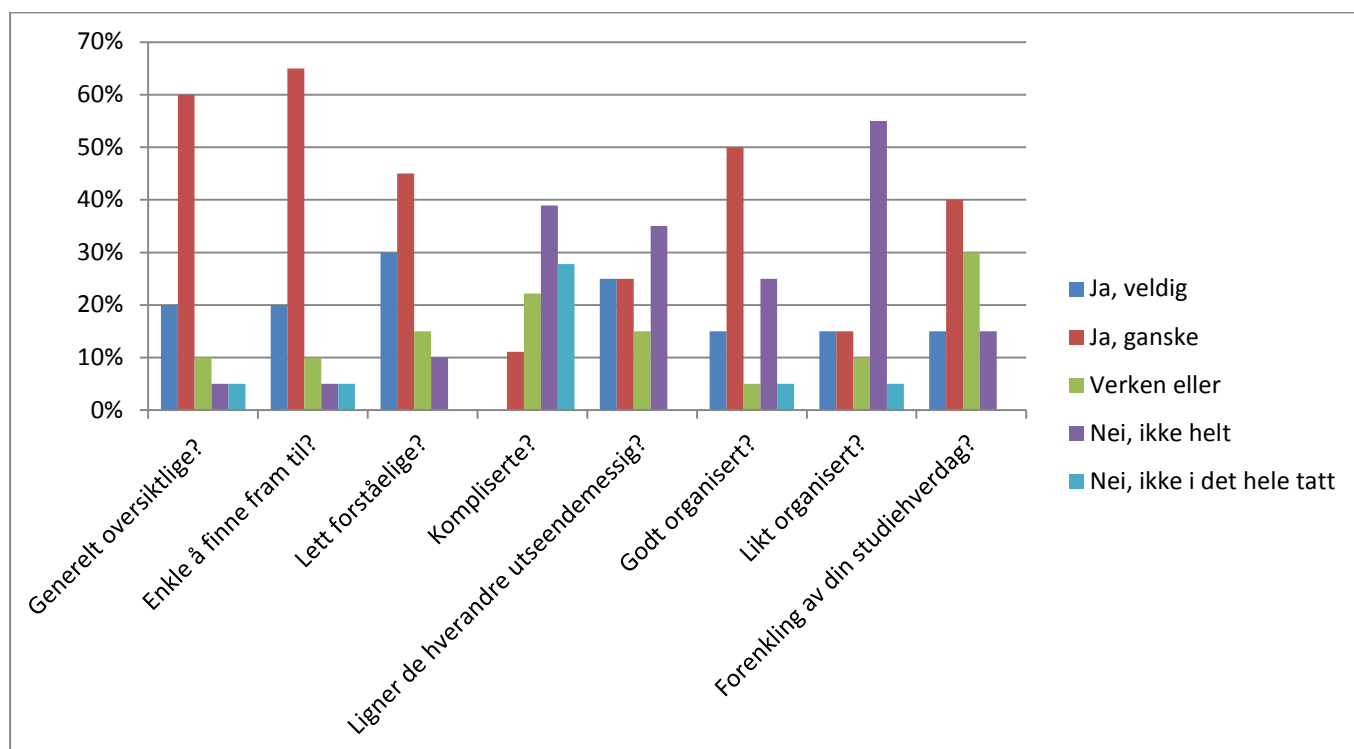
Resultater

Her følger en oppsummering med de viktigste funnene fra studentundersøkelsen. For flere tabeller, se vedlegg 7, del 2.

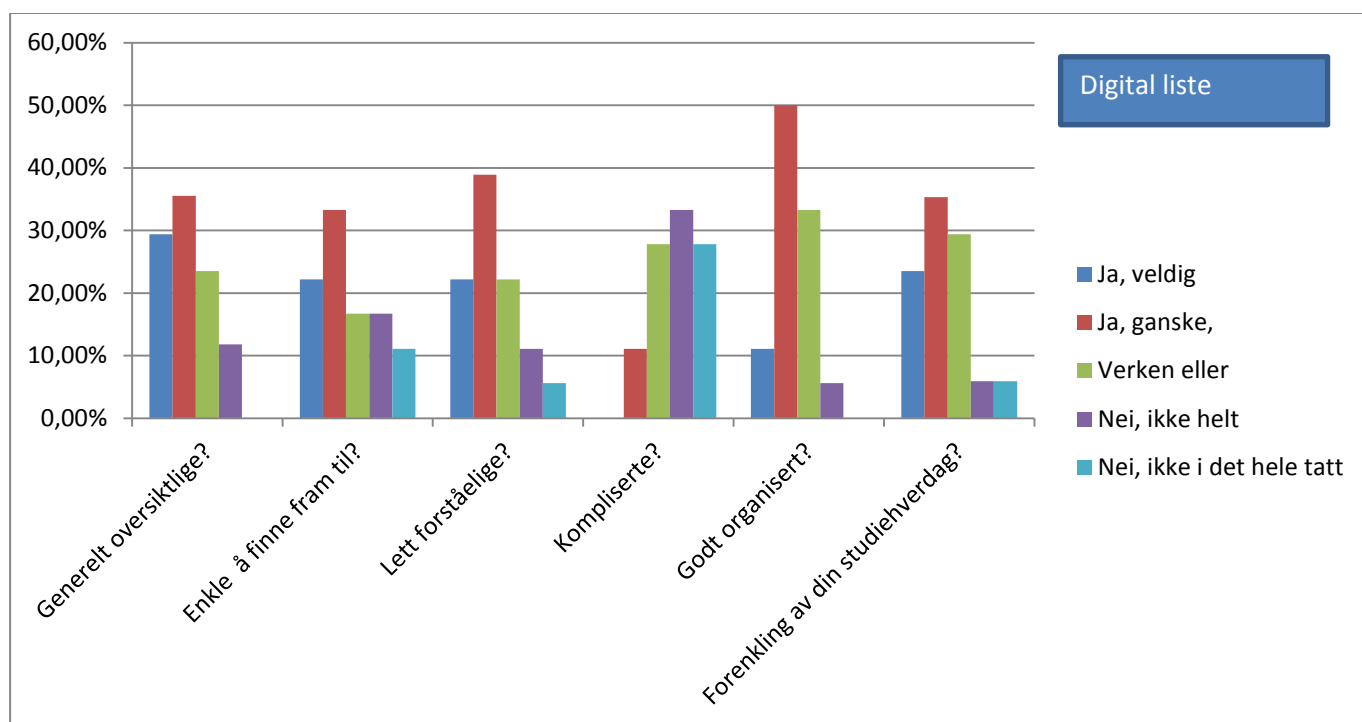
- o Samtlige som har svart på undersøkelsen er fulltidsstudenter
- o Vi ba studentene sammenligne erfaringer med vanlige og digitale pensumlister (vises under i 2 tabeller). På spørsmål om vanlige lister har alle respondentene svart, men på spørsmål om digitale lister har ikke alle i utvalget svart. Dette fører til «missing values», men det spiller ikke så stor rolle da prosentandeler fortsatt kan sammenlignes. Men det peker igjen på at vi burde informert bedre om listene ved semesterstart og utover i semesteret, fordi dette kan bunne i mangel på erfaring med listene.

Vanlige pensumlister vs. digitale pensumlister

Tabell 1: Vanlige pensumlister: «Syns du vanlige pensumlister er...?»

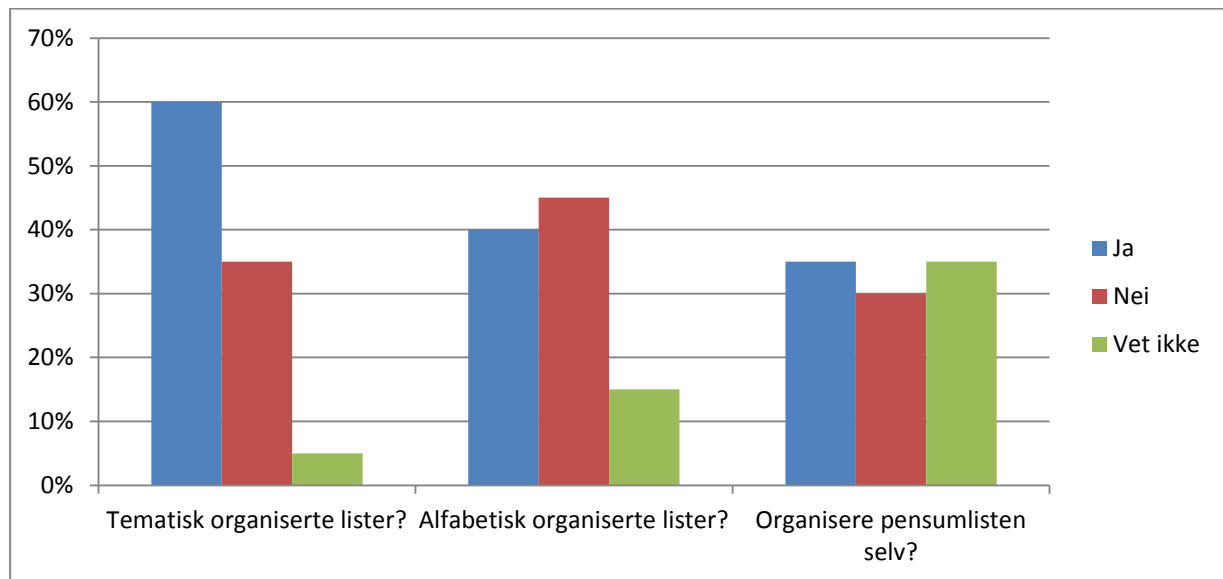
Tabell 2: Digitale pensumlister: «Syns du digitale pensumlister er...?»

- o 80 % mener vanlige lister er generelt oversiktlige («Ja, veldig» og «Ja, ganske»), mens 64,7 % mener digitale lister er oversiktlige.
- o 85 % mener vanlige lister er enkle å finne fram til på UiOs nettsider («Ja, veldig» og «Ja, ganske»), mens 55,6 % mener digitale lister er enkle å finne fram til. Det er interessant fordi lenkene til pensumlistene, både vanlige og digitale, ligger på samme side på uio.no.
- o Både vanlige lister og digitale lister er lett forståelige, og ikke kompliserte mener respondentene.
- o Kun 65 % mener vanlige lister er godt organisert, mens 30 % svarer «Nei, ikke helt» eller «Nei, ikke i det hele tatt». Dette tyder på et stort oppryddingspotensiale! 61,1 % mener digitale lister er godt organisert, men her er det «missing values», altså noen som har valgt ikke å svare på spørsmålet. Dette peker på at både vanlige og digitale lister framstår som godt organisert for litt over halve utvalget.
- o 55 % mener vanlige pensumlister bidrar til en forenkling av deres studiehverdag, dette kan bety sett opp i mot at man ikke har pensumlister. Hele 45 % svarer «verken – eller» eller «Nei, ikke helt», og disse tallene er for høye. Dette kan bety sett opp i mot en forestilt studiehverdag der listene er enklere å interagere med, og dette baseres på fritekstsvar som kom seinere i undersøkelsen. 58,8 % mener digitale lister fører til en forenkling av deres studiehverdag, mens 2 svarer «Nei, ikke helt» og «Nei, ikke i det hele tatt». Dette viser at det er sterke meninger om de digitale listene, både positive og negative. Denne negative holdningen til endringer farger nok svarene i undersøkelsen i alle spørsmålene om digitale lister, da det er flere som har unnlatt å svare på disse spørsmålene.

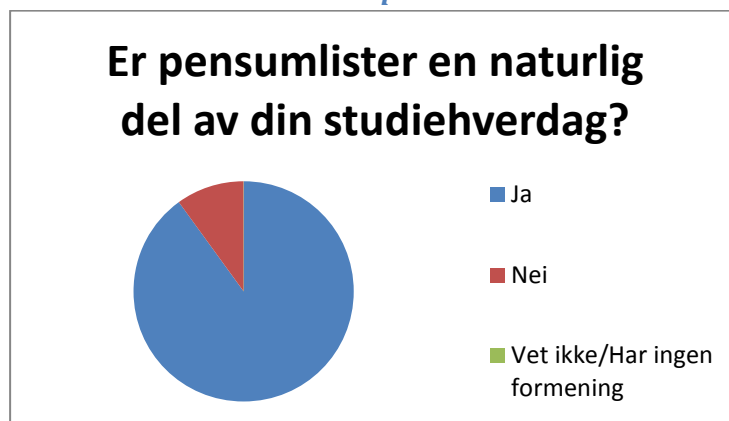
Organisering

Organisering av lister: «Hvordan foretrekker du at pensumlisten er organisert?»

- o I disse spørsmålene er studentene tvetydige. De har forskjellige preferanser, på hvordan de ønsker at en pensumliste skal organiseres, men de ønsker ikke å ha muligheten til å organisere pensumlisten slik de selv ønsker. Dette er selvmotsigende, men kan forklares med at de ikke er klar over mulighetene som ligger i digitale pensumlister, nemlig at man kan filtrere listen som man selv ønsker, basert på kategorier ressursene er delt inn i. 60 % foretrekker tematisk organiserte pensumlister, altså noe som kan ligne mer på leseplaner, mens 40 % foretrekker alfabetisk organiserte pensumlister. På tross av at man foretrekker det ene framfor det andre, så er det kun 35 % av totalen som kunne tenke seg å kunne organisere pensumlisten selv, slik de selv foretrekker. Jeg tenker at dette er basert på en misforståelse, og at de kanskje har tenkt at de må da lage pensumlisten på egenhånd. Det jeg tenkte på da jeg lagde spørreskjemaet var muligheten i forskjellige pensumverktøy til å kunne bestemme ressursorganiseringen i selve listen, og at man kan sortere på tittel, forfatter, tema, ressurstype og så videre alt ettersom hva man har behov for der og da.

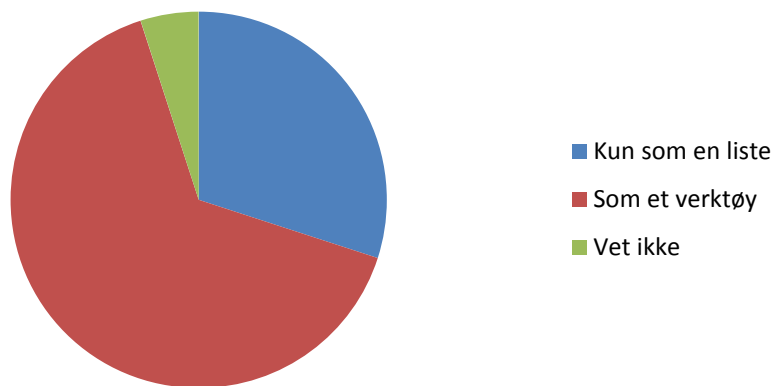
Hvordan bruker studentene pensumlistene?

- o På spørsmålet «Er pensumlister en naturlig del av din studiehverdag?» svarer hele 90 % ja! Dette sammenfaller godt med toppopppgaveundersøkelsen til uio.no, der søk etter

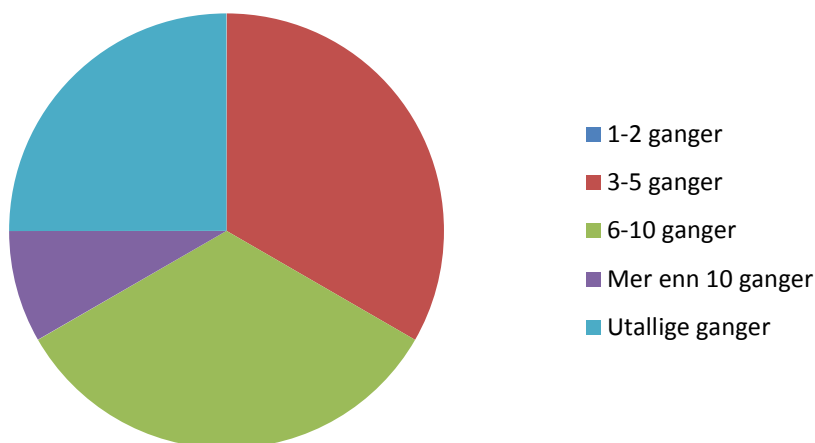
pensumlister kom som nummer 2 på lista over sider man besøker ved uio.no, både totalt og blant studenter. Dette understreker et viktig poeng: Pensumlister bør dermed være et prioritert område i hele sektoren! (Se vedlegg 3, lenke 16 og 17).

Ser du pensumlistene som en liste eller som et verktøy?

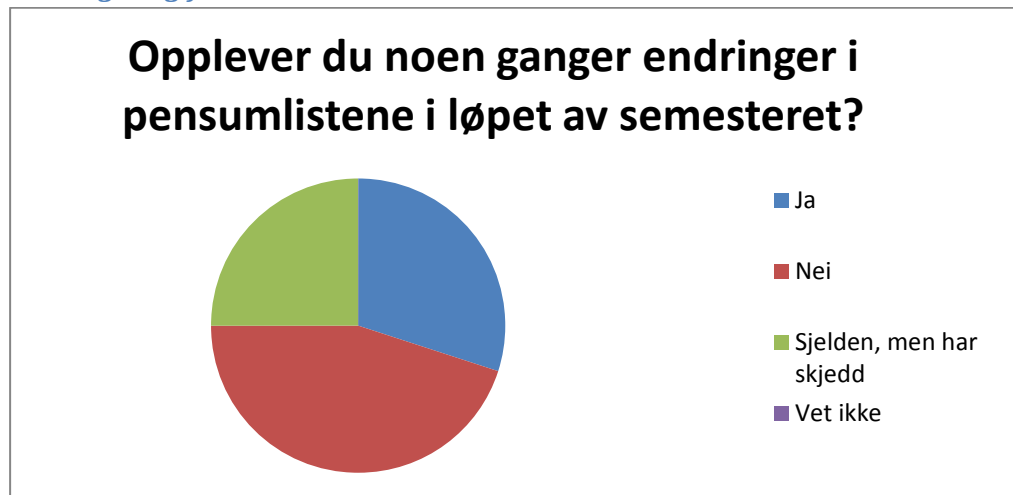
- o Hele 65 % ser pensumlister som et verktøy, og ikke bare en liste. Det viser igjen at pensumlister blir mye brukt, og at studentene allerede interagerer med disse listene så godt som råd er. Å gi de bedre muligheter til dette bør være et mål.
- o Om digitale lister fungerer mer eller mindre som et verktøy enn vanlige lister er studentene uenige om. 20 % av utvalget (4 personer) mener de digitale listene fungerer mer som et verktøy enn de vanlige listene, mens 1 person, mener de fungerer mindre som et verktøy. Dette kan være fordi denne ene personen ikke har sett listene, eller ikke har skjønnet hvordan de fungerer. Eller at de digitale listene i testpiloten ikke skiller seg nevneverdig fra de vanlige pensumlistene. Hele 75 % mener at det ikke er noen forskjell, og det kan jo tyde på at studentene ikke ser eller vet om eller har funnet den digitale listens flere og bedre funksjoner.

Hvor ofte sjekker du pensumlisten?

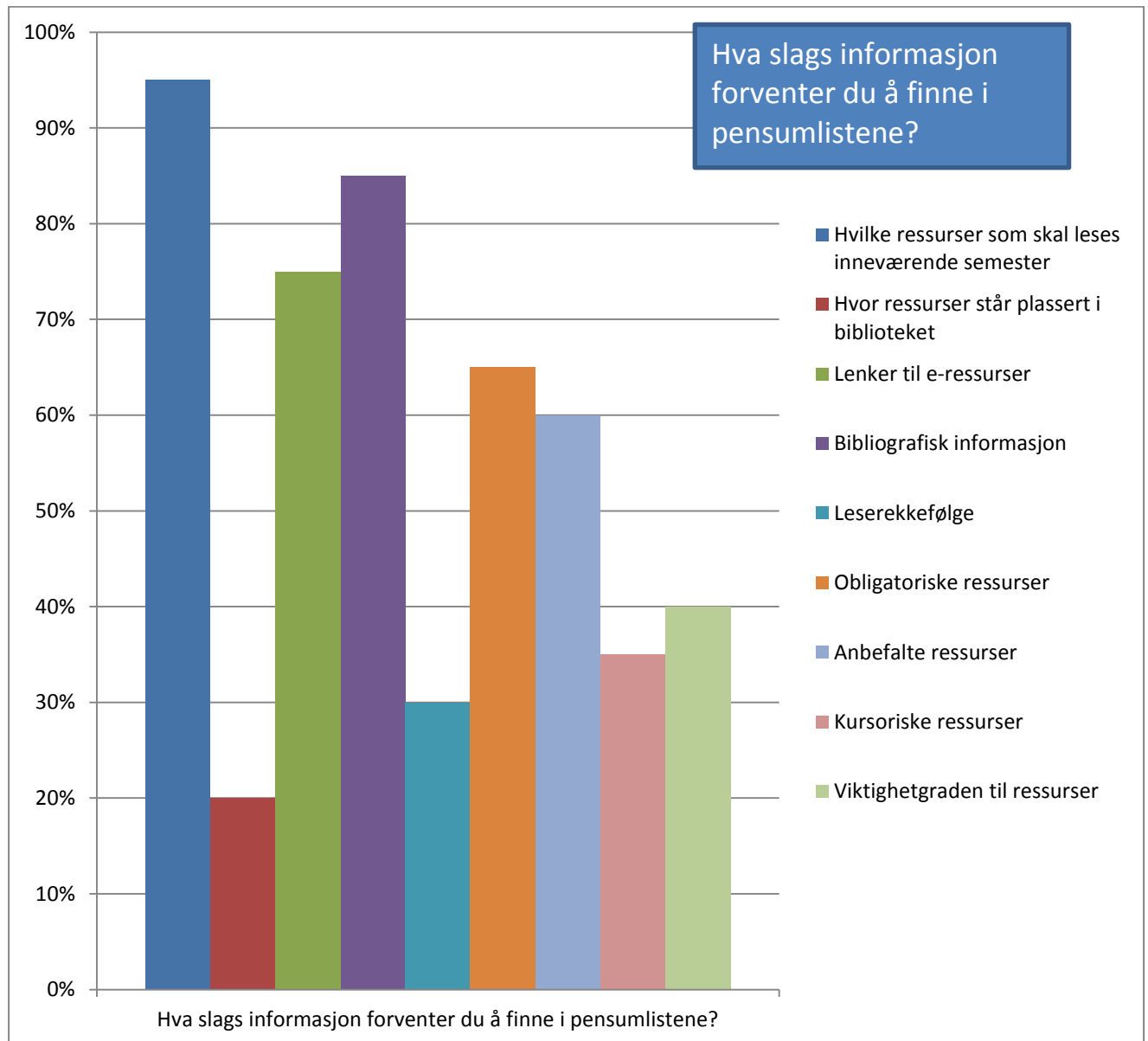
- o Hvor ofte sjekkes listene? Det er ingen i utvalget som kun sjekker listen 1-2 ganger i semesteret, men her finnes det «missing values». Hele 40 % av utvalget har valgt å ikke svare på dette spørsmålet, dermed må vi kanskje gå tilbake og sjekke om dette er riktig måte å stille spørsmålet på, eller forsøke å finne grunnen til at så mange valgte å ikke svare på dette spørsmålet. Av de som har svart er det 33,3 % som sjekker 3-5 ganger, 33,3 % sjekker 6-10 ganger, 8,3 % sjekker mer enn 10 ganger, og 25 % bruker listen aktivt. 66,6 % sjekker listen fra 6 til utallige ganger i semesteret. Dette må kunne karakteriseres som mye bruk.

Endringer og feil i listene

- o Opplever studentene endringer i pensumlisten i løpet av semesteret? Her har alle svart, og hele 30 % har svart ja. Dette tallet er for høyt. Heldigvis svarer 45 % nei, så det tyder på at i alle fall Psykologisk Institutt har kontroll på listene sine. 25 % svarer at det er sjelden, men at det har skjedd. Så 55 % av studentene har opplevd endringer i listene i løpet av semesteret, og noen mer enn andre.
- o Dette spørsmålet er kanskje ved første øyekast ikke interessant, fordi det kun sier noe om situasjonen på PSI. Det kan jo ikke overføres til å gjelde andre, verken institutter eller institusjoner, på grunn av lav respons på hele undersøkelsen. Det som kan være interessant er kanskje dette med feil i listene; å vite noe om hvor ofte studentene opplever feil i listene. På spørsmål om feil i listene har *ingen svart at det er ofte feil eller vet ikke*. 40 % mener det stort sett er korrekt informasjon, og 60 % mener det som oftest er riktig, men at de har opplevd en og annen feil. Dette er interessant i forhold til intervjuene med bibliotekarer, fagreferenter og studiekonsulenter. Denne gruppen melder om mange feil og at det stort sett finnes feil i hver eneste liste! Så dette kan peke på at studentene har lavere forventninger til riktigheten i listene, mens andre grupper har strengere krav til dette. Det kan jo gå på kommaregler og referansefeil, men går også utover studentene hvis de forsøker å finne ressurser der navn eller tittel er feil for eksempel.

Forventet innhold i listene

- o 19 (95 %) forventer å finne ressurser innværende semester, 1 forventer dette ikke.
- o 4 (20 %) forventer å finne bokens plassering i biblioteket i listen, 16 forventer det ikke.
- o 17 (75 %) forventer å finne lenke til e-ressurser, 5 gjør det ikke.
- o 17 (85 %) forventer å finne bibliografisk info, 3 gjør det ikke.
- o 6 (30 %) forventer å finne leserekkefølge, 14 forventer ikke dette.
- o 13 (65 %) forventer å finne hva som er obligatoriske ressurser, 7 forventer ikke dette.
- o 12 (60 %) forventer å finne hva som er anbefalte ressurser, 8 forventer ikke dette.
- o 7 (35 %) forventer å finne kursoriske ressurser, 13 forventer ikke dette (det er litt overlapp mellom disse tre spørsmålene).
- o 8 (40 %) forventer å finne viktighetsgraden til ressursene, 12 forventer ikke dette.
- o Basert på disse svarene kan vi slå fast at det i størst grad enes om at listen bør inneholde ressurser innværende semester, og dette blir litt selvsagt siden det går hånd i hånd med hvordan definisjonen av en pensumliste lyder.. Videre er det ikke mange som forventer å finne biblioteksinformasjon, mens en del forventer å finne lenker til e-ressurser. Bibliografisk

informasjon forventes, men ikke leserekkefølge. Det er litt hipp som happ om man forventer å finne informasjon om hva som er obligatorisk og ikke. Det er også nevnt forventninger om sideantall og tematisk tilhørighet (i fritekstsvar).

- o Hvis vi ser dette sammen med fritekstsvar i neste spørsmål, så kan disse svarene også peke på hva studentene ønsker å finne i pensumlistene:
 - o Prioritert lesestoff
 - o Leserekkefølge
 - o Anbefalt vs. Obligatorisk
 - o Relevans – hva er tilleggstoff, hva er obligatorisk?

Et oppfølgingsspørsmål ble stilt: «Er dine forventninger til informasjonen i pensumlistene endret etter at du har tatt i bruk digitale pensumlister?»

Sitat:

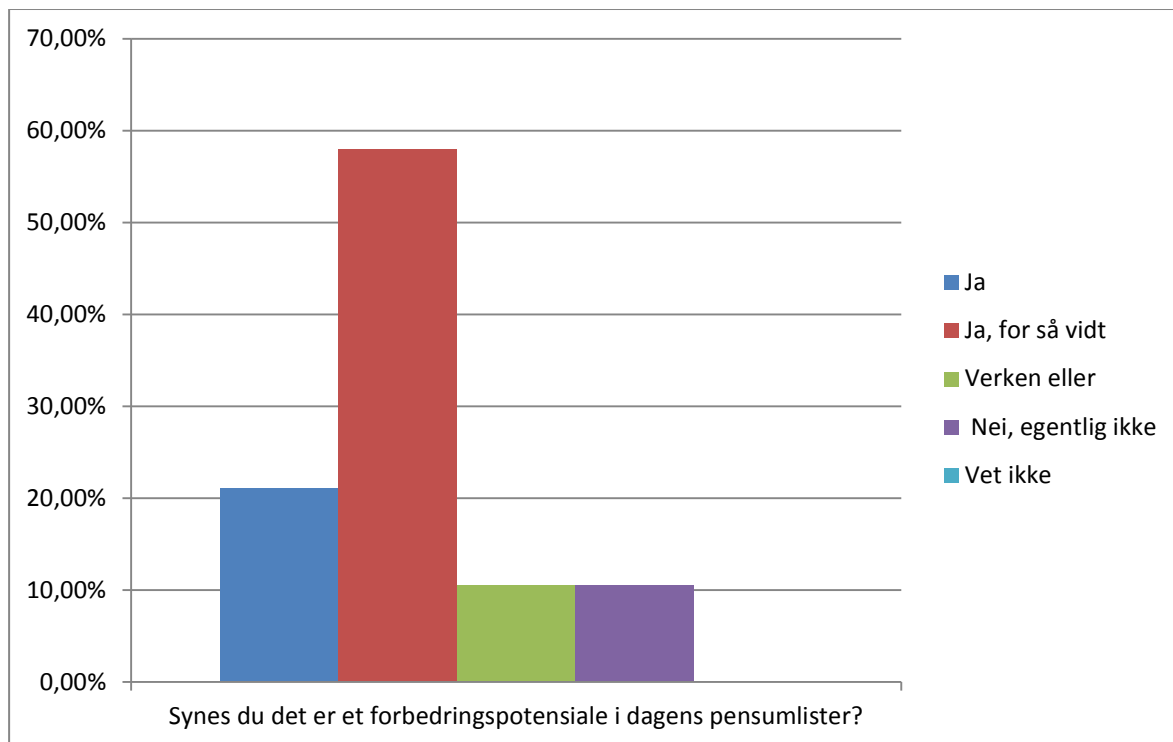
«Ja. Jeg ser for meg at det lett kan legges til interessante linker til nettsider, læringsressurser osv. Dette kan oppmuntre til at studentene tidlig ser at pensum er pensum, men at man står fritt til å undersøke ting på egenhånd. I anvendt sosialpsykologi fant jeg f.eks at SIRUS sine nettsider var veldig anvendelige, og jeg skulle ønske at andre studenter blei oppmuntra til å besøke dem.»

Læringsverktøy

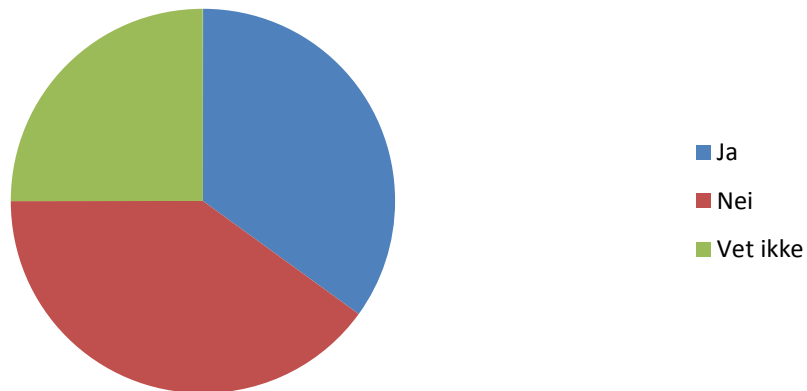
- o Godt integrert som læringsverktøy? Ja og Ja, for så vidt: 26,4 %. Verken eller og Nei: 73,7 %

«Synes du det er et forbedringspotensiale i dagens pensumlister?»

- o Forbedringspotensiale? «Ja» og «Ja, for så vidt»: 78,9 %. «Verken - eller» og «Nei, egentlig ikke»: 21,1 %.
- o Dette viser at mange ønsker seg bedre lister med flere muligheter og som er bedre integrert med studiehverdagen. Men det viser også at noen er fornøyd med situasjonen slik den er i dag.
- o I fritekstsvarene kommer det fram endringsønsker: Sitater:
 - o «Undervisere må slutte å legge til mer pensum lenge etter at semesteret har startet opp»
 - o «Pensumlister har et stort potensiale som læringsverktøy, det så jeg etter å ha sett på den digitale pensumlista.»
 - o «Det hadde vært glimrende dersom pensumlistene som hovedregel ble knyttet opp mot forelesningsrekka i de aktuelle fagene. (...) For meg har det både vært oversiktlig og motiverende. Den digitale pensumlista i psyc4500 tilførte ikke særlig mye merinformasjon annet enn opplysningene om hva som var kjernelitteratur og hva som var bakgrunslitteratur»
- o Sitatene viser at det finnes frustrasjoner rundt at det forekommer endringer i pensumlistene underveis i semesteret, og i følge serviceerklæringen til UiO skal heller ikke dette skje. Men det gjør det altså, og for vår del kan vi kanskje møte denne kritikken bedre ved å bruke digitale pensumlister der studentene kan få umiddelbar beskjed om endringer via RSS eller lignende. Sitat nummer to viser at digitale pensumlister kan komme til å bli godt likt, og er et viktig sitat for vårt videre arbeid.
- o Det tredje sitatet handler igjen om organiseringen av pensumlister, og her er det en som ønsker seg at listene sorteres mer som leseplaner. Det skjer i noen fag, og det gir mersmak. Her kommer det også fram at den digitale pensumlista ikke tilfører noe særlig merinformasjon, og det kan stemme med våre egne antagelser, siden vi bare har tilgang på en trial-versjon, og ikke et fullverdig produkt.

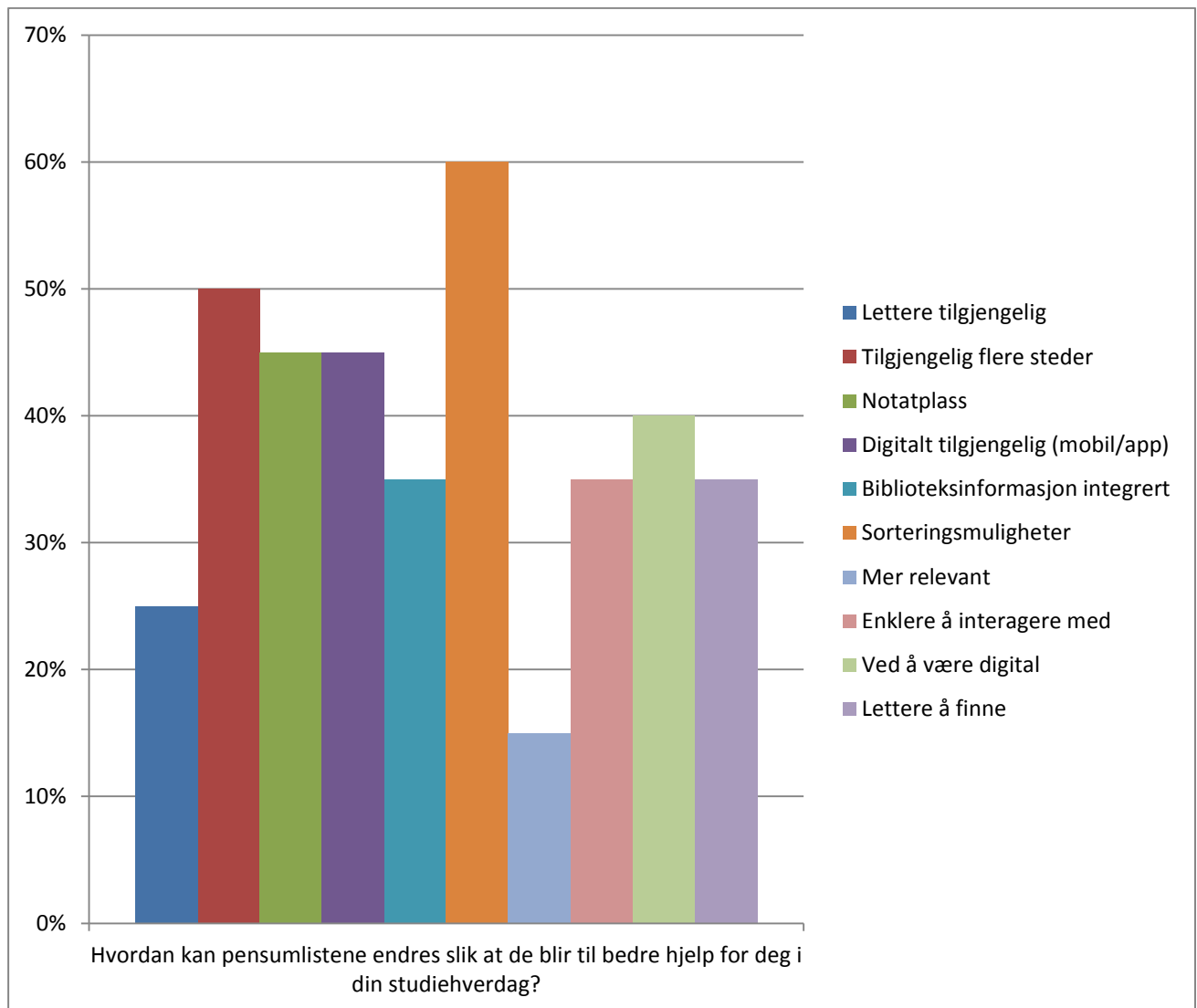
Har du noe behov for å endre pensumlistene, slik at de bedre kan hjelpe deg i dine studier?

- o Det er også her indre motstridigheter i svarene, og på dette spørsmålet har kun 35 % sagt at de har behov for å endre dagens pensumlister. Her har alle respondentene svart, og det er ingen «missing values». 35 % har altså et behov for å endre pensumlistene, 40 % har ikke det, og 25 % har svart vet ikke, dette kan vel kanskje knyttes til at man er usikker på hva slags endringer det skulle vært osv., og hvorvidt man ønsker å endre listene. Det er rart at 78,9 % av respondentene tidligere har svart at de syns dagens lister har et forbedringspotensiale, mens kun 35 % ønsker å endre listene. Dette har vi ikke noe godt svar på.
- o Noen svar finnes i fritekstsvarene: «Har du flere kommentarer til denne delen?»
 - o «Hadde vært fordelaktig om pensum hadde blitt fordelt og knyttet opp mot forelesninger.»
 - o «Jeg og medstudenter bruker Google Docs og fordeler hva vi skal lese oss imellom i fag det er svært mye pensumlitteratur i. Det hadde hjulpet om pensum var som fagenes kalendre, slik at man lett kunne implementert hva man skulle lest når inn i digitale kalendre! Det hadde vært fint om antall sider alltid stod i parentes bak den enkelte artikkel.»
 - o "At kompendium alltid har oppført artiklene som er i dem, slik at man har mulighet til å finne bøkene/artiklene på egenhånd dersom man ønsker å spare penger. I Anvendt sosialpsykologi var dette gjort veldig bra, der stod det K eller E ved ressursen. Dermed kunne man lett velge hvordan man skulle få tilgang til den. I tidligere fag har det forekommet at det bare står "kompendium i PSYC", og da finner man ikke ut at det var en bok man kunne ha lånt, etc. før etter man har kjøpt kompendiet, som i noen fag har vært på mange hundre kroner tilsammen."
 - o «Det skulle være helt fantastisk om alle artiklene fra kompendiene kunne ligge tilgjengelige som link på pensumlisten, og bokkapitler også dersom det er mulig. Dette skulle spare veldig mye tid.»
- o Igjen er det en som ønsker at pensum skal fordeles i en leseliste og knyttes opp mot forelesningsrekka. Det samme går igjen i sitat nummer 2, at det hadde hjulpet om pensum var som fagenes kalendre, slik at man lett kunne implementert hva man skulle lest når i en digital kalender. Og det etterlyses opplysninger om sidetall på artikler. Sitat nummer 3 ønsker at det gis en oversikt over hvilke artikler som er på nett og hvilke som er i kompendier,

og understreker selv hvordan man som student ønsker å spare penger og kanskje prøver å unngå å kjøpe kompendier, og heller bruker bibliotekets ressurser der disse finnes (og det gjør de jo i større grad enn det som avspeiles i pensumlistene.) Sitat nummer 4 ønsker seg egentlig digitale kompendier, og er litt forut for sin tid, for sektoren er dessverre ikke der ennå. Men dette er jo også et sitat som viser at den digitale lista, med direkte lenking til artikler, har falt i smak og at man ønsker seg mer av dette.

«Hvordan kan pensumlistene endres slik at de blir til bedre hjelp for deg i din studiehverdag?»

o Ønskede endringer:

- o 5 (25 %) ønsker at listene skal være lettere tilgjengelige, 75 % ønsker ikke dette.
- o 10 stk (50 %) ønsker at listene skal være tilgjengelige flere steder, 50 % ønsker ikke dette.
- o 9 stk (45 %) ønsker at listene skal ha plass til å lage sine egne notater, 55 % ønsker ikke dette.
- o 9 stk (45 %) ønsker at listene skal være digitalt tilgjengelige, for eksempel på mobil, 55 % ønsker ikke dette.

- o 7 stk (35 %) ønsker at listene skal integrere informasjon fra biblioteket, 65 % ønsker ikke dette.
- o 12 stk (60 %) ønsker muligheten til å sortere ressursene, 40 % ønsker ikke dette.
- o 3 stk (15 %) ønsker at listene skal være mere relevant, 75 % ønsker ikke dette. Dette er et dårlig formulert svaralternativ, og burde tas ut av undersøkelsen, for det er vanskelig å vite hva studentene egentlig svarer på her, og hva de mener med relevant. Det kan være de mener selve pensumet må bli mer relevant, og i så fall er dette informasjon som burde gå til faglærerne. Dette er vel den mest plausible forklaringen, og i så fall tyder dette på at pensum stort sett oppleves relevant og nyttig. Det kan også bety at selve listen må endres for å bli mere relevant å benytte seg av i studiehverdagen, og i så fall er det svært få som ser denne muligheten. Jeg tror ikke det er en plausibel tolkning, men jeg tror helst det er spørsmålsstillingen som er feil, og at det er derfor denne har fått lav score: Det er vanskelig å skjønne hva man egentlig spør om her..
- o 7 stk (35 %) ønsker at listene skal bli enklere å interagere med, 65 % ønsker ikke dette.
- o 8 stk (40 %) mener at listene bør endres til å være digitale, mens 60 % ikke mener det.
- o 7 stk (35 %) mener listene bør bli lettere å finne fram til på uio.no.
- o «Vinneren» i denne sammenhengen er likevel sorteringsmuligheter, hele 60 % ønsker seg muligheten til å sortere listene etter eget ønske. Halvparten av de spurte ønsker at listene skal være tilgjengelig flere steder, for eksempel også i Fronter, mens 45 % ønsker seg digitalt tilgjengelige lister, for eksempel på mobil.
- o Fritekstsvarene som etterlyses i neste spørsmål hjelper ikke stort, en svarer «nei» på spørsmålet om det er andre ønskede endringer, en annen ønsker informasjon om hvilke bøker som kan lånes på biblioteket og hvilke som ikke kan det: *«Det er fint om man kan se hvilke som kan lånes på biblo og hvilke man ikke kan låne.»*

Andre interessante resultater

Om studentenes bruk av biblioteket, se vedlegg 7 del 2 for detaljer. Respondentene er i stor grad kjent med og bruker biblioteket. De kommer også med tilbakemeldinger på hvordan biblioteket kan bli bedre. Dette er også en godt utstyrt gjeng når det gjelder mobile enheter. 85 % av respondentene er kvinner, og 15 % menn. Gjennomsnittsalderen er 28,7 år, medianen er 27 år, og aldersspennet går fra 20 til 42 år.

Oppsummert

Oppsummert indikerer studentundersøkelsen at pensum er viktig; Pensumlistene brukes mye og de er helt sentrale for studentene i deres studiehverdag. Det antydes at det ikke er store forskjeller mellom de vanlige pensumlistene og de nye digitale pensumlistene, og dette stemmer for så vidt da en liten pilot som kun gir tilgang til en testversjon av produktet ikke har eller får vist fram alle de mulighetene det faktiske verktøyet innehar.

Vi kan utfylle vår egen undersøkelse med en survey som er gjennomført i 2011 ved Nottingham Trent University. Dette universitetet har digitale pensumlister og ønsket å undersøke bruken av dette. 1063 studenter besvarte undersøkelsen (Nottingham Trent har ca 25 000 studenter totalt, så dette gir en lav svarprosent på ca. 4,3, men det er likevel mange besvarelser), og av disse svarte 95,3 % at de fant fram til og brukte pensumlister aktivt i sin studiehverdag. 72 % hadde oppdaget de digitale

listene, og 38 % av disse hadde brukt de digitale listene og gav gode tilbakemeldinger på listene. (Se vedlegg 3, lenke 14 og 15 for informasjon om surveyen). Disse tallene er nok annerledes i dag, 3 år etter, og det antas at stadig flere benytter seg av de digitale listene.

I 2013 ble det som nevnt gjennomført en toppoppgaveundersøkelse for nettstedet uio.no. 4500 mennesker svarte på undersøkelsen, blant dem flest studenter. Pensumlister, sammen med læringskrav, kom som nummer to over mest besøkte sider ved uio.no, både totalt og for studentene som gruppe. Dette peker på hvordan pensumlistene er meget godt besøkt også her ved UiO, noe vår egen pensumlisteundersøkelse også viser, der 90 % sier pensumlistene er en naturlig del av deres studiehverdag.

Fritekstsvar fra studenter i undersøkelsen viser at de synes digitale pensumlister er utrolig bra og det virker som om deres forventninger til pensumlister har økt. Eventuelt manglende entusiasme eller skepsis kan forklares med at man ikke vet hva dette dreier seg om: Hvordan kan man forvente noe mer fra eller føle engasjement for noe man ikke vet hva er? Det er ganske menneskelig å være skeptisk til ting man ikke kjenner. Vi kan også forklare lav oppslutning om undersøkelsen og manglende entusiasme med studenters «ikke-forventninger»: Dersom de ikke vet at digitale lister finnes, vil de heller ikke forvente digitale lister. Derfor vil ikke kravene om digitale lister i første omgang komme fra studenter, og det må vi ta høyde for i vårt arbeid.

Det er like full entusiasme å spore:

«Pensumlister har et stort potensiale som læringsverktøy, det så jeg etter å ha sett på den digitale pensumlista.»

«Det skulle være helt fantastisk om alle artiklene fra kompendiene kunne ligge tilgjengelige som link på pensumlisten, og bokkapitler også dersom det er mulig. Dette skulle spare veldig mye tid.»

«Kunne godt tenkt meg å få informasjon om anbefalt vs. obligatorisk litteratur, men tidligere erfaring tilsier at det ikke kan forventes. Synes det er veldig positivt hvis innføring av digitale pensumlister medfører at vi etterhvert kan forvente slik informasjon.»

«Ja. Jeg ser for meg at det lett kan legges til interessante linker til nettsider, læringsressurser osv. Dette kan oppmuntre til at studentene tidlig ser at pensum er pensum, men at man står fritt til å undersøke ting på egenhånd.»

Digitale kompendier - alternativer for fremtiden

I periferien av prosjektet har det dukket opp et interessant tema som omhandler digitale kompendier. UH-sektoren i Norge er kanskje ikke klare helt ennå, men vi er på vei. Derfor har prosjektet også, i forlengelse av sine 5 oppgaver, sett på ulike digitale kompendieløsninger. Denne delen baserer seg på kontakt med tilbydere og kunder i utlandet, i første omgang USA og Storbritannia, og arbeidsprosessene rundt digitalisering av ressurser ligger i utlandet ofte på bibliotekene. Digitalisering er ikke en stor del av arbeidet som skjer ved universitets- og høyskolebibliotekene per i dag, men det kan komme opp som et arbeidsområde vi må prioritere i fremtiden.

Videre følger presentasjoner og diskusjoner av flere verktøy og løsninger for digitale kompendier. Det er samlet informasjon om forskjellige løsninger på utfordringer knyttet til digitalt pensum og digitale kompendier. Utgangspunktet er utviklingen av BOLK og med denne informasjonen må det være et poeng å vise at BOLK ikke skal sees som eneste løsning på disse utfordringene i Norge, da det finnes *bedre løsninger og mer utviklete systemer og programmer* som kan tilpasses det norske behovet.

«Å behandle copyright-regler er dyrt og vanskelig, og forverres med en stadig økende grad av kompleksitet rundt lover og reguleringer. Et minus ved dette er privatkopiering eller «piracy», et annet minus er sluttbrukernes begrensede muligheter til å finne og få tak i lovlig betalte tekster og artikler. Forbrukere er villige til å betale en rettferdig pris for innhold, hvis tilgangen til dette innholdet lettes og forenkles, og det er mulig å benytte seg av materialet på lovlig vis. Ofte ønskes tilgang til en artikkel, og ikke et helt tidsskrift – det må være muligheter for tilrettelagt tilgang, uten at dette krever lang ventetid, store kostnader, usikre regler og retningslinjer som stadig endres og vanskeligheter med å skaffe tilgang fra de rette tilbyderne.

Dette er problemstillinger som melder seg i stor grad i høyere utdanning. Det skaper problemer for fagansvarlige og undervisere som velger pensum, for studenter med et begrenset pensumbudsjett og ønske om kjapp og enkel tilgang til all pensumlitteratur, for universiteter og høyskoler som må bekrefte lisenser og avtaler og for forleggere og utgivere som søker vid dekning, rettferdige priser og så videre.»

Sitat, løst oversatt, fra SIPX sine nettsider. SIPX tilbyr løsninger for digitale kompendier. Se vedlegg 3, lenke 18.

BOLK

Bolk er Kopinors egen løsning på utfordringene rundt kompendier og kopieringsregler, og er en nettbasert tjeneste som skal forestå:

- o klarering av rettigheter
- o sammenstilling av kompendier,
- o leveranse og distribusjon av disse, til universitet/høgskole

Kompendier blir fra og med Bolk digitale, noe som vil medføre en miljøgevinst, samt fjerne arbeidet med makulering.

Dette er hovedtrekkene i den nye løsningen:

- o Kursansvarlig kan sette sammen og bestille digitale kompendier til hvert enkelt kurs. Tjenesten vil være tilgjengelig i et brukervennlig grensesnitt med søkemuligheter i både nasjonalt og internasjonalt innhold. Valg og kombinasjoner vil kunne lagres og tilpasses nye undervisningssammenhenger eller raskt justeres med hensyn til antall og volum.
- o Studentene får materialet i form av filer uten kopisperrer, og de kan fritt disponere det til studiene.
- o Institusjonen faktureres basert på avtalt sidepris, antall sider og antall studenter som er tilmeldt de enkelte kurs. Institusjonen betaler i tillegg en årlig abonnementsavgift. Pris vil være gjenstand for forhandlinger mellom UHR og Kopinor.

Problemene med Bolk, slik vi ser det:

«Dersom jeg ønsker å bruke artikler fra det digitale tidsskriftabonnementet – hvordan unngår jeg dobbeltbetaling?»

«Dersom artiklene blir lastet opp via *Last opp eget materiale*-funksjonen (forutsetter at de nødvendige rettighetene foreligger), vil systemet ikke ta betalt for artiklene. Det må imidlertid påregnes et administrasjonsgebyr.»

«Dersom artiklene blir plukket opp via et vanlig artikkelsøk i Bolk, vil systemet ta betalt for artiklene. *For å unngå dobbeltbetaling i slike situasjoner vil vi anbefale dere å etablere rutiner for å fange opp dette.* For eksempel kan en ansatt ved biblioteket, med oversikt over de ulike kompendiene, foreta en sjekk av innholdet i kompendiene før bestilling.» (Rapportforfatters egen utheving i siste avsnitt).

Dette gir to viktige ankepunkter MOT Bolk:

- Systemet forhindrer ikke dobbeltbetaling for artikler, som er et viktig mål for prosjektet vårt og for samtlige universiteter og høyskoler
- Systemet oppretter ingen naturlig kontakt mellom bibliotek og faglærer/underviser, det vil si at et annet viktig mål for prosjektet, nemlig å få biblioteket inn i pensumets naturlige arbeidsflyt, ikke oppnås med Bolk.

Disse to innvendingene kommer i tillegg til UHRs innvendinger angående tvangskjøp av pensum for studenter og brudd på konkurranselovgivningen (eneste tilbyder, men det finns andre alternativer). (Tekst over er klippet og hentet fra Kopinors egen beskrivelse av Bolk. Se vedlegg 3, lenke 19 og 20.)

Talis Aspire Digitised Content

Informasjon er hentet fra Talis Aspire Open Day i Birmingham 30.10.2013 og fra nettsiden. (Se vedlegg 3, lenke 21 for mer informasjon.)

Talis Aspire Digitised Content er Talis' andre modul i systemet som leverer pensumrelaterte digitale løsninger til over 40 universiteter i UK og Australia. Den første modulen er Talis Aspire Reading Lists, altså digitale pensumlister. Modul to omhandler ikke pensumlister, men digitalisert innhold, enten digitale artikler eller kapitler, derav navnet Digitised Content. I Norge er ikke skanning av artikler/kapitler til studentbruk alltid bibliotekets rolle, men tilfaller studentbokhandler og kopisentraler som rettighetsklarerer i forhold til Kopinor, setter sammen og trykker kompendier for

distribusjon blant studenter. Dette er like fullt arbeid som gjøres, og uavhengig av hvem som gjør dette, er det et ønske om en strømlinjeformet prosess fra bestilling til levert produkt.

Arbeidsflyten ved bruk av TA Digitised Content:

- o Akademiker/professor/faglærer bestiller artikler/kapitler i systemet, som i løpet av sekunder sjekker rettigheter og klarer for scanning. Dette sparer både tid og penger.
- o Biblioteket inkluderes i prosessen slik at bibliografiske feil kan elimineres, og dobbeltbetaling for studenter unngås.
- o Systemet skreddersys etter det nasjonale behovet, og Talis oppretter gjerne kontakt med Kopinor.
- o Materiale skannes av biblioteksansatte (eller andre), og gjøres tilgjengelig i skyen: «in-built document storage» er et stort «hvelv» av dokumenter. De dokumentene som allerede er skannet ved en institusjon og lagret i skyen, kan andre som også bruker Talis-modulen benytte seg av, slik at ikke tidligere skannet materiale må skannes på nytt ved en ny læringsinstitusjon. Dette sparer tid.
- o Programmet produserer en forside som legges ved det skannede materialet, med bl.a. bibliografisk informasjon.
- o Dokumentene gjøres tilgjengelige for studentene enten gjennom læringsverktøyet (Fronter), på fagsidene eller i digitale pensumlister. Pålogging vil kreves dersom det er begrenset tilgang til printing og nedlasting (muligheter for bruk av Feide ved UiO)
- o Systemet innebærer også innebygget statistikk som viser bruken av ressursene.
- o Systemet krever ikke at man bruker digitale pensumlister fra Talis, men fungerer selvfølgelig optimalt med den første modulen.
- o Fordeler:
 - o Tidsbesparende for alle parter.
 - o Lettere tilgang for studenter vil antagelig bety at materiale mange ansatte(konsulenter, akademikere, bibliotekarere, Kopisentralen) bruker mye tid på å fremskaffe, faktisk blir lest.
 - o Enklere arbeidsflyt, mindre manuelt arbeid, mindre feil.

Det har blitt stilt spørsmål vedrørende valgfrihet rundt kjøp av pensum, dette er et av ankepunktene mot det nye :BOLK-verktøyet, og jeg har stilt spørsmålet videre til Talis Aspire, om hvorvidt dette er en problemstilling de har en løsning på eller eventuelt vurderer en løsning på. Det virker som om de ikke har en løsning per dags dato, og at artikler og skannet materiale som gjøres tilgjengelig i TADC er betalt for på forhånd, altså før studentene eventuelt logger seg inn og laster ned. Det kan bety at det tillegges semesteravgiften, for eksempel, men dette har jeg ikke fått klarhet i. Det var imidlertid interesse for problemstillingen, og forespørselen er tatt videre i deres arbeid med TADC.

Feedback fra Stirling University om Talis:

Comments from staff:

- o "Invaluable. Using Talis meant I can now abandon hard copy reading packs which has saved a lot of time and money!"
- o "It provides a "one-stop-shop" for student's reading needs and acts as a catalyst for further reading"
- o "From initial scepticism regarding 'spoon feeding' for students, I have now found TalisList invaluable for distance learning students... I consider it an essential feature for any new web based modules."

Comments from students:

- o "As a part time student working full time and a family [TalisList] helped me save time finding cited references and more time to read them. Thanks"
- o "I really struggled and wasted many valuable hours obtaining articles in the first few modules, the TalisList certainly made better use of my time as you could access articles instantly. Valuable asset to this online learning process."
- o "TalisList is excellent and should be made mandatory for every unit!" (Se vedlegg 3, lenke 25)

Rebus:list

Rebus:list er, i likhet med Talis Aspire, et program som leverer digitale pensumlister. Informasjonen under er fra nettsider, samt fra webinar i januar 2014, der Rebus:list ble vist for prosjektgruppen ved UiO. Prosjektgruppen har også besøkt Sheffield University Library, og fikk der en demonstrasjon av systemet. Se vedlegg 3, lenke 22, 23 og 24 for nettsider.

Rebus:list er i hovedsak en digital pensumlisteløsning, og leverer et godt verktøy. I systemet blir man tilegnet forskjellige roller (for eksempel bibliotekar, fagansvarlig, professor osv., noe som også er vanlig i andre digitale pensumlisteløsninger), og disse rollene er plassert i et hierarki, med forskjellige oppgaver knyttet til seg og rollene medfører også større eller mindre grad av tilgang til systemet. Bibliotekarer er øverst i hierarkiet, og man kan velge en løsning der pensumlister ikke kan publiseres til studentene uten å ha vært innom en bibliotekar for gjennomgang. På samme måte er digitalisert innhold plassert i systemet, slik at en fagansvarlig/professor kan bestille en artikkel/bokkapittel i systemet, og systemet sender forespørselen direkte til riktig person i biblioteket for gjennomgang. Dette systemet sjekker ikke kopieringsregler av seg selv, så bibliotekaren må ta det arbeidet, men fordelene er at biblioteket er innlemmet i prosessen, slik at innhold som allerede er betalt, ikke betales en gang til, slik vi vet skjer i for stor grad i dag. Hvem forespørselen sendes til, bestemmes av en administrator som har mulighet til å legge inn riktige emailadresser. Dette betyr for oss i Norge at bibliotekene ikke nødvendigvis må ta på seg arbeidet med skanning av artikler/kapitler, men at dette fortsatt kan tilfalle andre å utføre. Dersom det er ønskelig, vil det å legge oppgaven til bibliotekene kanskje føre til mindre dobbeltbetaling for studenter/utdanningsinstitusjoner, da biblioteket sjekker om dette finnes tilgjengelig fra før.

Digitalt innhold er en av de nyere delene ved Rebus:list, og videreutvikles kontinuerlig. Det er rimelig å forvente at det kommer oppdateringer og forbedringer på dette området i årene framover, slik at også Rebus:list blir en aktuell tilbyder til en helhetlig løsning både på digitale pensumlister samt digitalt innhold, slik Talis Aspire allerede er.

Det kom frem etter besøket i Sheffield, via mailkorrespondanse, at arbeidsflyten i Rebus:list er annerledes enn i Talis Aspire. Rebus:list er et tilbud fra biblioteket til andre universitetsansatte, og arbeidsflyten er at biblioteket kontakter den enkelte underviser/akademiker i forkant av semesteret, får tildelt en pensumliste, ofte i word-format, og deretter går igjennom denne listen og retter/sletter/legger til informasjon i den digitale pensumlisten. Pensum sjekkes samtidig opp i forhold til tilgjengelighet i biblioteket og eventuelle innkjøp. Dette virker som dobbeltarbeid, og listen lages to ganger, først av akademikerne og deretter av biblioteket, istedenfor at akademikerne selv har tilgang til systemet og kan lage listen direkte i systemet, mens biblioteket kun tar en «sjekke»-rolle. Rebus:list som system er ment å fungere på denne måten, så det er bare en annen måte å gjøre dette på enn i Talis. Det kom også fram under besøket at Rebus:list er et mye enklere

verktøy, med langt færre muligheter, men at det prismessig er gunstig og at det fungerer godt til sitt bruk og i forhold til den lista Sheffield University har lagt seg på.

SIPX

SIPX står for Stanford Intellectual Property Exchange, og er utviklet ved Stanford University, men er nå et selvstendig foretak. Informasjonen er i stor grad hentet fra nettsidene, se vedlegg 3, lenke 18 for mer informasjon.

SIPX ønsker å være en fullverdig løsning på utfordringer og forsinkelser i arbeidsflyt knyttet til kopieringsregler og retningslinjer. SIPX leverer ingen løsning for digitale pensumlister, men programmet er skreddersydd for digitalt pensum – artikler eller bokkapitler. De samarbeider tett med CCC – Kopinors tilsvarende i USA. (Kopinor og CCC har nylig inngått avtale:

<http://www.kopinor.no/media/nyheter/ny-avtale-med-amerikanske-rettighetshavere>)

Slik fungerer SIPX:

- o Forleggere/Utgivere/Tilbydere: Registrerer sine artikler/sitt innhold i SIPX-systemet, setter tilgangskrav og velger priser.
- o Universitetsbiblioteker: deltar inn i SIPX-systemet med å gi SIPX oversikt over og tilgang til katalogene, også gratisinnhold og andre tidsskriftabonnementer.
- o Fagansvarlige/Undervisere: Søker opp aktuelt pensum gjennom enkle søk i SIPX sine databaser, eller gjennom universitetsbibliotekets sider, og lenker direkte til artiklene i pensumlisten.
- o Studenter: Kan klikke direkte på lenken, og via autentisering få tilgang til gratis materiale, eventuelt betale et fastsatt beløp, for tilgang til artikler og innhold til å lese, skrive ut eller begge deler, begge i en enkel enhetlig og sømløs operasjon for sluttbruker.

SIPX-systemet sørger for at innholdsrettighetene bevares og betales for, og prosessen skaper også gjennomskiktighet i forhold til brukerstatistikk: Både på student- og undervisernivå. Gjennom SIPX setter rettighetshaver prisene, men gjennom statistikken blir det lettere for rettighetshaver å justere pris og tilgjengelighet for forskjellige brukere basert på forskjellige faktorer. Rettighetshavere kan se hvordan innholdet brukes i kurs og undervisning.

Sitater:

“We are particularly excited to pilot access to library-licensed, public domain, open, royalty-free and pay-per-use content all in one place” (Marsha Schnirring, Associate Vice-President for Scholarship Technology, Occidental College.)

“We looked at what schools and professors and students pay right now ... for the cost of clearing copyright service. We modeled ours at half of the lowest fee we potentially found.” (Franny Lee, SIPX co-founder and VP University Relations and Product Development). (Begge sitater fra artikkel, se vedlegg 3, lenke 26)

SIPX tar administrasjonsgebyrer på alle artikler som ikke er gratis tilgjengelig gjennom biblioteket. Materiale som allerede er betalt for gjennom abonnementer og avtaler mellom bibliotek og forlegger skal fortsatt være gratis. Ingen årlig avgift for å bruke systemet, men en «web transaction fee» for innhold som krever avklaring og betaling. Også et «oppstartsgebyr», for at de skal få dekket sine

integrasjonskostnader opp mot det enkelte universitet/høyskole. De tar også et lite gebyr fra forlegger de har direkte avtaler med.

Fordeler:

For fagansvarlige/undervisere: En kjappere og enklere måte å sette sammen digitale kompendier som koster mindre for studentene ved å også benytte seg av innhold bibliotekene allerede betaler for, og dermed også besparende for utdanningsinstitusjonene. Man unngår også labyrinten rundt copyright-regler og restriksjoner. Og oversikt over hvorvidt studenter bruker, laster ned og skriver ut innholdet.

For studenter: Tilgang til alle fagets dokumenter på ett sted, muligheter for å laste ned innholdet på en hvilken som helst enhet de måtte ønske (nettbrett, PC, mobil). Store besparelser i kursmateriell, ved at gratis tilgjengelig materiale faktisk blir gjort tilgjengelig gratis. Fra STANFORD viser tall at prisreduksjonen for studenter var mellom 25 % og 78 % per fag..!

For universiteter/høyskoler og deres fagbiblioteker: Bidrag inn i prosessen som sikrer lovlig tilgang på innhold til deres studenter, til en lavere pris, med større synlighet og bedre utnyttelse av deres ressurser. Bibliotekene får også tilgang til statistikk rundt tilgang, hva slags materiale som brukes, til hvilke kurs, til hvilken pris og hvor mye som lastes ned og eventuelt skrives ut.

SIPX-systemet er sky-basert, og dermed allerede tilrettelagt for å fungere opp mot MOOC – internettbasert undervisning (massive open online course).

AcademicPub

Informasjon er i stor grad funnet via internett, se vedlegg 3, lenke 27-30.

AcademicPub er et stort «bibliotek» av allerede copyright-godkjente artikler og tidsskrifter: «The worlds largest provider of copyright-cleared content for print and digital course packs» (fra nettsiden). De lager «bøker» av tekster som professor/underviser enkelt kan søke opp og legge til i sin «bok». Dersom teksten/innholdet allerede er klarert, går det rett i boka, dersom det ikke er avklart i forhold til kopieringsregler hjelper AcademicPub med dette arbeidet. Det er hele tiden summert hvor mye «boken»/kompendiet koster, slik at man alltid har oversikt over kostnader.

Det skal i følge tilbyder heller ikke forekomme ekstra kostnader eller plutselige gebyrer.

Underviser mottar boken i PDF eller som lenke, og kan distribuere videre til sine elever, som selv kan velge om de vil laste den ned som ebok eller motta trykket bok (i posten?).

Uvisst om dette fungerer i Norge, siden det er et amerikansk selskap, og det virker ikke som de er internasjonalt orientert.

(AcademicPub og XanEdu slås sammen, press release: http://www.xanedu.com/wp-content/uploads/XanEdu_AcademicPub_Merger_Press_Release.pdf)

PackTracker

Informasjon er funnet på nett, se vedlegg 3, lenke 31.

PackTracker er UK-basert, leverer digitale eller trykte kompendier, og samarbeider med 40 universiteter i Storbritannia. De har en ganske dårlig nettside, men et godt produkt. De har tidligere

vært koblet med Talis Aspire, men Talis har jo nå sin egen modul for dette. Det er Heron er som eier verktøyet.

PackTracker sjekker/overholder Copyright-regler, og er koblet til CLA.

CSPI Custom Publishing

Informasjon er funnet på nett, se vedlegg 3, lenke 32.

CSPI er størst i Canada innen trykte kompendier, og har også digitale løsninger som studenter kan få tilgang til på nett via en «access code». De ble kontaktet på mail av oss vedrørende internasjonal orientering, da de i utgangspunktet virker stort sett kanadisk orientert, men de har tilknytninger til USA og Storbritannia.

Fra mail:

- o CSPI is Canada's largest independent custom coursepack publisher and one of the largest publishers of books for the higher education market. Our books present a Canadian view and are marketed throughout Canada, U.S. & the U.K.
- o We do offer a digital solution for custom coursepacks where *students purchase an access code then can log in and access their course materials online (rapportforfatters utheving)*.

Coursepacks ETC

Informasjon i stor grad funnet på nett, se vedlegg 3, lenke 33.

Coursepacks ETC ble kontaktet på chat (28.3.2014) angående internasjonal orientering, da de virker kanadisk orientert. De leverer trykte og digitale kompendier, men sjekker ikke Copyright: Du må selv sjekke at du er innenfor grensene, sende alle filer, det eneste de gjør er å binde de sammen og gjøre det finere. Dette gjelder både trykte og digitale kompendier. I følge mail leverer de kompendier også utenfor US og Canada.

Fra mail: "Our digital coursepacks offer the following benefits and features":

- o Available on any device - Students may access materials from any device (including mobile devices) through a standard web browser.
- o Inline Notes - Students and instructors can post inline notes within the document
- o Note Sharing - Any notes posted within a document can be shared with others who have purchased the course materials. Instructors are able to add public notes that all students can see within the document.
- o Highlighting / Markup - Students can highlight and markup important areas within the document.
- o Full Text Search - All documents are fully searchable. This includes text found in scanned documents.
- o Google lookup - Select words within the document and automatically enter them into a Google search.
- o Secure - Students are prohibited from directly saving documents and printing is disabled by default.
- o Dictionary definitions
- o Video embedding
- o Quiz and flashcard creation
- o Upload your class slides

Mycoursepack.com

Informasjon i stor grad funnet via internett, se vedlegg 3, lenke 34. Verktøyet er utviklet i og hører hjemme i USA, ikke ved første øyekast internasjonalt orientert. Det gir inntrykk av å være ryddig og profesjonelt, og skiller seg fra andre tilbydere ved at de vil gjøre både trykt og digital versjon tilgjengelig for studenter, slik at de kan velge selv den formen de ønsker.

LAD Custom Publishing

Informasjon funnet på Internett, se vedlegg 3, lenke 35. Dette er det raskest voksende selskapet som tilbyr digitale kompendier i USA, og systemet inneholder flere apper og muligheter for å få tilgang til ressursene via alle mulige slags mobiler, PC-er og skjermer. Det er cloud-lagring og mange muligheter for å interagere med verktøyet (notere, merke osv.)

Oppsummert

Det finnes mange alternativer til Bolk, flere av dem virker godt utviklet og testet, og dermed vil det å låse seg til et mindre brukbart system ikke være gunstig. Mange av disse leverandørene som er nevnt, er ikke i utgangspunktet internasjonalt orienterte, men har gitt uttrykk for å være behjelpelige og ønske samarbeid på tvers av landegrenser, når de har blitt kontaktet. I tillegg til disse som er nevnt, finnes utallige flere, mange ofte knyttet til sitt universitet eller sin campusbokhandel, men også selskaper uten direkte tilknytning til universitets- og høyskolesektoren tilbyr disse tjenestene. Videre skal hele UH-sektoren i Norge i 2016 få et helt nytt biblioteksystem, som har funksjonalitet for håndtering av pensumlister samt skanning/digitale kompendier. Innføringen av systemet er imidlertid i startfasen og det er for tidlig å si noe om hvordan dette eventuelt vil fungere.

Basert på gjennomgangen over kan vi ikke støtte en løsning der UH-sektoren låser seg til bruk av BOLK ved fremstilling av digitale kompendier, men heller ser på et system som kan integreres med eller bygger på digitale pensumlister.

Resultater – oppsummert

I det følgende oppsummeres hovedresultatene fra hver deloppgave i prosjektet.

For det første har vi utarbeidet både en målbasert og en teknisk kravspesifikasjon. Den målbaserte kravspesifikasjonen innehar tre universelle krav:

- 1) Lette studiehverdagen for studentene/sluttbrukerne
 - a. Digitale lister med tilgang til fulltekst direkte fra listen; ingen omvei om biblioteksidene nødvendig, dermed frigjøres tid til å lese/studere, samt tid til å søke etter fordypningsmateriale etter eget ønske.
 - b. Noterings- og arbeidsmuligheter integrert i pensumlistene; dette gjør pensumlistene til et studieverktøy, noe studentene kan bruke aktivt i sin studiehverdag.
 - c. Oversikt over hva som er fysisk tilgjengelig i studentens bibliotek direkte på pensumlisten, og hva som er digitalt tilgjengelig via biblioteket.
- 2) Bedre kommunikasjonen mellom fagansvarlige/administrativt personale og bibliotekene
 - a. Verktøyet må opprette og opprettholde kommunikasjonskanaler mellom pensumlisteansvarlig og bibliotek. Dette sørger for at biblioteket har oppdaterte samlinger og abonnementer, og også for at faglærere benytter seg av de ressursene bibliotekene allerede innehar.
 - b. Innlemme bibliotekene på en bedre måte i arbeidsflyten. Skaffe faste rutiner og frister rundt bibliotekets pensumarbeid. Klargjøre bibliotekenes rolle og viktighet i dette arbeidet.
- 3) Få ryddigere, enklere og mer oversiktligere og enhetlige lister – for alle: Studenter, akademisk personale, studiekonsulenter og bibliotekpersonale. *En bedre oversikt over pensumlistene*, og ikke minst *hva som er på pensumlistene*, vil være et gode for hele sektoren.

Den tekniske kravspesifikasjonen finnes i sin helhet i vedlegg 2.

For det andre har prosjektet arbeidet med en større kartlegging av tilbydere og opprettet kontakt med både tilbydere og kunder. Dette arbeidet viste seg å være tidkrevende og utfordrende på flere punkter. Det er i løpet av prosjektet samlet inn informasjon om 3 tilbydere, og kontakt er opprettet med to av disse. I tillegg er det opprettet kontakt med 9 brukerbibliotek/kunder av begge verktøyene, samt bibliotek med egne «in-house»-systemer. Den informasjonen de har gitt kan gjøre det enklere for det enkelte biblioteket å finne en løsning som passer seg.

For det tredje har prosjektet arbeidet med å identifisere hva som er bibliotekets rolle i arbeidsflyten rundt pensum, og her ble det funnet store forskjeller mellom små og store bibliotek i prosjektgruppa. Det ser ut til at de mindre institusjonene og deres bibliotek har en klar arbeidsflyt med klare roller når det gjelder pensumarbeidet, og at disse bibliotekene har markert seg tydeligere overfor sine samarbeidspartnere blant studentbokhandler, studiekonsulenter og faglærere enn de større bibliotekene har klart. Dette gir tydelig gevinst i form av større oversikt over pensum, mer enhetlige og bedre lister, færre feil i listene og antatt mindre arbeidsfrustrasjon rundt pensum. Det er utviklet en modell for pensumarbeidet, basert på arbeidsflyten ved UiO, som kan være gjenkjennende for flere institusjoner. Dette prosjektet har vist at det står svært dårlig til med kvaliteten på pensumpresentasjonene/listene ved institusjonene i Norge. Vi mener å ha vist at det er avgjørende for institusjonene å integrere og tydeliggjøre bibliotekenes rolle i arbeidet med pensumlistene om de skal ha som mål bedre disse tjenestene overfor studentene

For det fjerde gjennomførte utvalgte deltagere i prosjektet en ny statistisk analyse av pensum. Dette for å unngå at resultatene fra NIFU-rapporten om pensum i høyere utdanning blir stående alene som fasit. Pensum er et enormt stort og uoversiktlig område, og en ny og mindre gjennomgang viser at det finnes mye skjult pensum som ikke kom med i NIFU- kartleggingen, at det ikke er valgt ut emner på alle nivåer, at det i mange tilfeller er valgt ut emner uten obligatorisk pensum, og alt dette er ting som nødvendigvis må føre til hull i dataene. Vår anbefaling og konklusjon blir dermed å ikke la NIFU-rapporten stå alene som fasit over pensumsituasjonen i Norge i dag, men innse at pensum er langt mer uoversiktlig enn dette bildet viser, og at variasjonene er enormt store fra fag til fag, og fra institusjon til institusjon. Grunnleggende feil i datainnsamlingen gjør nødvendigvis resultatet mindre habilt.

For det femte er det gjennomført en brukerundersøkelse blant studenter ved Psykologisk Institutt ved UiO, basert på deres tilgang til digitale pensumlister våren 2014. Undersøkelsen lider under lav svarprosent, men peker likevel på studentengasjement og sterke meninger om pensumlister. Prosjektet kan anbefale at slike undersøkelser gjennomføres ved flere institusjoner for å bøte på den lave oppslutningen. Spørsmålsstillinger og arbeidsnotater fra arbeidet med undersøkelsen stilles til disposisjon for andre, da slike undersøkelser bør gjennomføres flere steder, og både før og etter en eventuell implementering og testing av digitale pensumsystemer. Oppsummert gir studentundersøkelsen oss en viktig oppvekke i forhold til pensumlistenes viktighet; de brukes mye og de er helt sentrale for studentene i deres studiehverdag. I 2013 ble det som nevnt gjennomført en toppoppgaveundersøkelse for nettstedet uio.no, der pensumlister, sammen med læringskrav, kom som nummer to over mest besøkte sider ved uio.no, både totalt og for studentene som gruppe. Dette peker på hvordan pensumlistene er meget godt besøkt også her ved UiO, noe vår egen pensumlisteundersøkelse også viser, der 90 % sier pensumlistene er en naturlig del av deres studiehverdag. Sammenlignende kommentarer på vanlige og digitale pensumlister gir oss også en pekepinn på veien sektoren bør gå videre, med tanke på opprydding og utvikling av pensumlister.

I forlengelsen av prosjektets fem oppgaver er digitale kompendier og mulighetene på dette området forsøksvis kartlagt. Temaet har hele tiden ligget rett under overflaten til resten av arbeidet, og hvordan dette henger sammen med digitale pensumlister sier seg kanskje selv, men det har ikke vært dette prosjektets mandat å gå videre med digitale kompendier. Vi ser likevel at dette kommer, og har kartlagt ulike tilbydere som kan være alternativer til Bolk, det eneste norske verktøyet tilgjengelig per i dag, på grunn av åpenbare problemer med dette verktøyet. Digitale kompendier vil erstatte de trykte i relativt nær fremtid, men det må være opp til den enkelte institusjon å finne en løsning som passer den enkelte.

Konklusjon

Prosjektgruppa i sin helhet stiller seg bak en sterk anbefaling om at hele sektoren og alle utdanningsinstitusjoner nå tar tak i pensumarbeidet for å rydde opp. Hvordan den enkelte institusjon angriper dette må være opp til hver enkelt, men vi vil stille undersøkelser, analyser, kartlegginger og testinger av digitale pensumsystemer til rådighet for andre, og håper at denne rapporten, sammen med et stadig økende press fra studenter, bibliotek, studiekonsulenter, professorer og andre ansatte fører til mange initiativ og endringer over hele Norge. Denne rapporten belyser også pensumets viktighet for studentene i deres studiehverdag, og vår konklusjon er at dette har vært et underprioritert område i sektoren i for lang tid.

Vi vil på det sterkeste anbefale det vi kan se er eneste mulige løsning, nemlig at det legges ned mer ressurser i å utvikle, eller ta i bruk allerede eksisterende, pensumlisteprogrammer, og at dette arbeidet ikke kan skje fort nok. Det kan komme til å kreve betydelig innsats i en oppstartsfase, men det er uheldig at universiteter og høyskoler i Norge henger etter andre utdanningsinstitusjoner internasjonalt, som det kan være naturlig å sammenligne seg med.

Prosjektet mener videre at det er naturlig å tenke fellesløsninger for digitale pensumsystemer, både for pensumlister og digitale kompendier. UH-sektoren har stor suksess med utvikling og bruk av fellesløsninger (Cristin, FS, BIBSYS, o.l.) og en slik løsning vil hindre at hver enkelt institusjon må selv gjennomføre anskaffelse, implementere nødvendige integrasjoner, o.l. Dette vil også kunne føre til at sektoren kan få en felles struktur på pensumlister, som er lett gjenkjennelig for studenter og faglærere på tvers av institusjoner. Fra University in Loughboroughs arbeid med oppdateringer av sitt pensumlistesystem, LORLS, kommer de positive sidene tydelig fram:

“One thing is clear though: reading list systems are still a fertile place for developments and trying out new features. They are heavily used by students, allow libraries to manage their stock more effectively and can help academics support their teaching. LORLS has thrived for a decade and looks set to continue development well into the future.” (Forfatters egen utheving: se vedlegg 3, lenke 12 for hele artikkelen).

Og det er nettopp disse målene vi med denne rapporten ønsker å nå: Brukerenkelhet for studenter, økt kommunikasjon mellom bibliotek, fagansvarlige og undervisere og bedre utnyttelse av de ressursene læringsinstitusjonene allerede besitter gjennom sine fagbibliotek. Pensumlister som pedagogisk verktøy og bedre tilpassete samlinger i bibliotekene er også verdt å strekke seg etter.

Vedlegg

Vedlegg 1:

Revidert prosjektplan "Digitalt pensumsystem" 12. 2013.

Oppstart av prosjektet ble besluttet forskjøvet til høsten 2013 på grunn av lansering av ny søketjeneste (Oria) for hele UH-sektoren. Dette skyldtes at de pensumsystemene vi ønsker å teste vil måtte integreres med institusjonenes biblioteksystemer. Det var derfor hensiktsmessig at alle deltagere har felles systemer, og at testingen dermed er overførbart til andre institusjoner i sektoren.

Etter planen skulle BIBSYS lansere Oria medio juni 2013. Imidlertid ble den offisielle lanseringen utsatt til 29. august 2013. Siden det har kun et fåtall av institusjonene tatt tjenesten i bruk, derav kun en av institusjonene i prosjektet. Det har derfor vært utfordrende å få på plass tekniske løsninger for en test- og pilotfase.

På bakgrunn av dette mener prosjektet det er nødvendig å revidere prosjektplanen og leveransene. Spesielt punkt 2 blir berørt av dette.

Opprinnelig prosjektplan er uthevet i kursiv.

1. Prosjektet skal utarbeide en veiledende kravspesifikasjon for et digitalt pensumverktøy som UH-institusjonene fritt kan benytte i egne anskaffelsesprosesser.

Kravspesifikasjon leveres som en del av sluttrapport.

2. På bakgrunn av kartlegging av aktuelle pensumsystemer på markedet, skal prosjektet teste og pilotere aktuelle pensumsystem.

Som beskrevet i innledningen, har det vært vanskelig å få på plass løsninger for test og pilotering. Pt. er det kun UiO som har en fungerende pilot-tjeneste for systemet Talis Aspire. Prosjektet har ikke lyktes med å få til testtilgang til andre pensumlistesystemer.

UiO vil våren 2014 teste ut Talis Aspire ved fire emner ved Psykologisk institutt.

Omfanget på testing og pilotering, både med hensyn til antall systemer og konkrete piloter, tilsier at prosjektet ikke kan gjøre noen generelle vurderinger eller gi noen konkrete anbefalinger i valg av system som en del av sluttrapporten.

3. Prosjektet skal bidra til å identifisere hva som er bibliotekets naturlige rolle og plassering i arbeidsflyten knyttet til utvikling av kursbeskrivelser med vekt på arbeid med pensumlister.

Anbefaling leveres som en del av sluttrapport. I tillegg vil prosjektet gi en anbefaling om videre arbeid med pensumlistesystemer på et nasjonalt plan.

4. Prosjektet skal utføre en statistisk analyse av pensum ved institusjonene på bakgrunn av tilgjengelige verktøy og rapportmuligheter.

NIFU har på oppdrag fra Kopinor og UHR utført en omfattende kartlegging av pensum ved totalt 19 UH-institusjoner. Prosjektet var en viktig bidragsyter til denne kartleggingen, og hadde koordineringsansvaret for fase 2, som bestod i å sjekke tilgang til pensum ved de ulike institusjonene.

Resultatene fra NIFU-kartleggingen som presenteres i rapporten gir et litt annet bilde av pensum enn det som gis fra en tidligere kartlegging utført av prosjektet «Fra papir til digitalt pensum». Prosjektet vil derfor undersøke de to rapportene for å kunne belyse hvorfor det er et slikt avvik.

5. Prosjektet skal gjennomføre en brukerundersøkelse blant studenter for å kartlegge bruken av dagens pensumlister ved deltagerinstitusjonene.

Vedlegg 2:

Teknisk kravspesifikasjon

Customer Requirements Specification

Definitions used in the Requirements tables and instructions for completing answers:

‘MUST’ denote a MANDATORY requirement. Contractors must answer Yes (compliant) or No (not compliant). If a Contractor does not fulfil a MUST requirement this is not alone a reason for disqualification, but the score will be reduced according to the degree of severity. However, if a goal requirement is not fulfilled this will be a reason for disqualification.

‘SHOULD’ denote a DESIRABLE feature. Contractors must state whether the requirement is fulfilled, or if and when the feature will be available.

Some of the requirements invite the Contractor to describe a specific solution.

1	General requirements	Answers/Comments
	The service MUST be a cloud based solution hosted by the system provider	
	All data MUST be delivered encoded in UNICODE UTF-8	
	The service MUST run on most common browsers: • Firefox, Internet Explorer, Chrome and Safari	
	MUST have the ability to add help guides or to link to an existing help guide	
	MUST have the capability to log in for students and staff	
	It SHOULD be possible to hierarchically structure the reading lists, e.g. to mirror the structure of the courses at the institution.	
2	End User interface	
	MUST have simple, attractive and easy to use interface	
	MUST have the capability to search/browse for resource lists	
	MUST have non case sensitive searching via single search box and additional advanced searching via lecturer, module, title, code etc.	
	MUST have real time item availability look-up in library catalogue	
	MUST have the capability to distinguish between different formats and types of a resource e.g. e-book, print book, chapter, article, etc.	
	MUST support tablet and mobile devices and interfaces	
	MUST support the visually impaired by fulfilling the WCAG 2.0 Guidelines, at minimum level AA (http://www.w3.org/TR/WCAG20/)	
	MUST have seamless link from the reading list to e-resources	
	MUST have the capability to export data in different formats, such as RIS, CSV, pdf, etc. Please describe.	
	MUST have download/save/print functions for students to export data	
	MUST export references in a variety of formats including Harvard style	
	SHOULD have tagging and sharing functionality, by email, social media	

	and other services	
	SHOULD have the capability for users to give feedback on list items. Please describe.	
	SHOULD have the capability to communicate with list creator. Please describe.	
	SHOULD have the possibility to add notes, comments, etc to lists or list items	
	SHOULD have Mypage functionality. Please describe.	
	SHOULD have the possibility for User Interface in Norwegian (bokmål, nynorsk, sami)	
	SHOULD have the capability to sort/filter lists alphabetically (author, title), by resource type, electronically availability, priority, essential reading, etc.	
	SHOULD have RSS feeds for when lists are updated	
3	Administrative interface	
	MUST supply a description of the default system settings and the possibility for customization.	
	MUST have global settings and configuration capability e.g. item prioritization (essential, recommended, background), link updating (changing of link resolver URL), roles and access ability, etc. Please describe	
	MUST have multiple access levels: administrator, academic, librarian, list creators. Please describe	
	MUST have the capability to change roles and authorization of staff users	
	MUST have individual password access	
	MUST have the possibility to restrict viewing of list for end users	
	MUST be possible to edit and change user interface with branding, links, text etc.	
	MUST be possible to edit existing CSS and HTML files	
	MUST have the capability for list creator to set the order of the headings and sections of the list.	
	MUST have ease of list creation/editing	
	MUST have the capability to duplicate, delete and archive lists	
	MUST have capability to sort resource list items alphabetically (title, author), by reading priority, or week by week	
	MUST have the capability to publish/hide reading lists in preparation/in review etc.	
	The reading list MUST display: title, year created, items linked to, status (published, unpublished, draft), last updated and actions to be taken such as essential, received and purchase	
	MUST have the capability to flag reading lists for annual review and update	
	MUST have the capability to annotate lists e.g. topic, readings for a particular week	
	MUST have the capability to import/harvest bibliographic data from: - Library catalogue	

	- Discovery tool - institutional repository (desirable) - suppliers' bibliographic databases (desirable) - resource discovery tool (desirable) Please describe harvesting possibilities, especially for Exlibris Alma, Primo and SFX	
	MUST have the capability to manually include/link to the following resources: books, book chapters, e-books, e-journals, journal articles, digitised readings, web links, videos, images and sound files	
	Please describe functionality for digitization requests.	
	SHOULD support EDI ordering / outputs list items in a format	
	SHOULD have system checks for new editions, e-books and alerts when a book goes out of print	
4	Reports and analytics	
	MUST have automatic notification of broken links	
	SHOULD support issue and usage figures for resource list items, e.g. how many and which lists one specific list item appears on	
	SHOULD have report of resource lists by course name/code	
	SHOULD have report of list of courses/modules without resource lists	
	SHOULD have report of resource list owners, with related lists	
	SHOULD have report of resource lists not reviewed/edited in specified period (to aid annual review)	
	SHOULD have report of lists by create/last edited date (for revision)	
	SHOULD have report of list of items not in stock/catalogue or electronic version	
	SHOULD have report of list of items by material type	
	Please describe reports and analytics capability	
5	Technical requirements	
	Must have access to the full set of system APIs	
	MUST be able to use FEIDE for authentication of users.	
	MUST support single-sign on functionality via FEIDE (SAML 2.0)	
	MUST use international accepted protocols, standards and best practices. Please describe the support of XHTML/HTML5, CSS, OAI-PMH, SRU, Z39.50, UNICODE, MARC-21, Dublin Core, and other international used standards.	
	Integration to third party systems – including: - The library management system (BIBSYS Library System) and discovery tools (ExLibris Primo) (MUST have) - Institutional LMS (MUST have) - Link resolver (Ex Libris SFX) (MUST have) - The University's Content Managements System (SHOULD have)	
	MUST have real time stock availability look-up on catalogue	
	MUST at all times comply with EU Directives that concern data protection and privacy requirements	

	MUST ensure the privacy of the user's personal profiles and workspace according to Act of 14 April 2000 no. 31 relating to the processing of personal data [Personal Data Act] (http://www.regjeringen.no/en/dep/fad/ryddemappe/fad/english/doc/handbooks/regulations-on-the-processing-of-persona.html?id=415625)	
	The service MUST have an availability of 99.5% (Overall availability)	
	Please describe plans for future development and extension of the product to cover changes, requirements and emerging technologies:	
	The Contractor MUST describe how the interfaces rely on style sheets, Java scripts, cookies and possibly other technologies for extending interface functionality	
	The Contractor SHOULD monitor the availability and response time 24/7/365	
	SHOULD have ability to migrate data from existing reading list module to new product	
6	Business requirements	
	The price model for the offered system MUST include all products, services, licenses, development work, software installation, etc. needed in order to run the system in accordance with the Contractor's answers to the requirements	
	The Contractor MUST specify the price for the recommended training	
	The Contractor MUST specify all conditions regarding the pricing of licenses and the licence policy	
	The Contractor MUST provide advanced support (typically 3rd line or 4th line of support) to the customer during working hours 08.00 – 16.00 CET (GMT + 1)	
	The Contractor MUST describe how to handle the following issues: • information to customers regarding software bugs • fault reporting • software fixing procedures	
	Variations in volume SHOULD only require recalculation of the available FTE figures every second year. No other license administration or policy enforcement SHOULD be required	
	The license conditions and pricing SHOULD allow for a simple price model based on key values that takes into account how many institutions that use the product	

Vedlegg 3:

Lenker

1. [Digitalt pensumsystem - prosjektside](#)
2. [Forprosjektet: «Fra papir til digitalt pensum» - prosjektside](#)
3. http://www.hsh.no/biblioteket/om_biblioteket/rutinebeskrivelser/pensumlister.htm
(Pensumarbeidsbeskrivelse Høgskolen Stord Haugesund)
4. <http://www.hihm.no/Hovedsiden/Student/Studieloeper/Pensumlitteratur/Campus-Hamar>
(Pensumlister ved Høgskolen i Hedmark)
5. <http://old.uia.no/portaler/student/studierelatert/studiehaandbok/14-> (Pensumliste ved Universitetet i Agder)
6. <http://web.bi.no/info/kurs2013.nsf/%28vWebLittStudium%29?openView&R%20%3chttp://web.bi.no/info/kurs2013.nsf/%28vWebLittStudium%29?openView&R> (Eksempel på pensumliste fra BI)
7. <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/nettarbeid/veiledninger/tema/studier/emner/semestersider/pensumliste/> (Pensumarbeidsbeskrivelse for UiO)
8. <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/nettarbeid/veiledninger/tema/studier/arshjul/>
(Årsjul for studieinformasjon ved UiO 2014)
9. <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/syllabus/fremdriftsplaner/v14.html> (Frister for timeplanlegging UiO 2014)
10. <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/syllabus/brukerveiledninger/publisering/>
(Timeplansarbeidsbeskrivelse for UiO)
11. <http://www.uio.no/studier/program/jus/oppbygging/valgemner-bachelor.html> (Valgemner i rettsvitenskap ved UiO)
12. <http://www.ariadne.ac.uk/issue69/knight-et-al> (Sitat fra artikkel: Jon Knight, Jason Cooper, Gary Brewerton. "Redeveloping the Loughborough Online Reading List System". July 2012, *Ariadne* Issue 69)
13. <http://www.nifu.no/files/2013/11/NIFUrapport2013-29.pdf> (NIFU-rapporten).
14. <http://www.slideshare.net/UKSG/talis-aspire-ntu-26032012> (Lenke til slideshare om Resource lists at Nottingham Trent University)
15. <https://www.surveymonkey.com/s/5DV65T9> (Lenke til spørreundersøkelse gjennomført ved Nottingham Trent University)
16. <http://www.hf.uio.no/for-ansatte/aktuelt/saker/2013/toppoppgaver.html> (Lenke til nettside som omhandler undersøkelsen om toppoppgaver på nettstedet uio.no)
17. https://www.hf.uio.no/for-ansatte/aktuelt/saker/2013/2013-10-09_presentasjon_toppoppgaver_uio.pdf (Lenke til rapport fra undersøkelsen om toppoppgaver på nettstedet uio.no)
18. www.sipx.com
19. <http://www.kopinor.no/brukere/utdanning/digitale-kompendier> (Bolk)
20. <http://www.kopinor.no/brukere/utdanning/universiteter-hogskoler/bolk-sp%C3%B8rsmål-og-svar/bolk-sp%C3%B8rsmål-og-svar>
21. <http://content.talisaspire.com/>
22. <http://www.rebuslist.com/>
23. <http://www.ptfs-europe.com/rebuslist/>

24. <http://www.ptfs-europe.com/wp-content/uploads/2012/06/Rebuslist-sheet.pdf>
25. <http://www.stir.ac.uk/is/staff/library/reading-lists/>
26. <http://lj.libraryjournal.com/2013/05/technology/sipx-launches-content-copyright-service/>
27. <http://www.academicpub.com/the-platform.html>
28. <http://www.academicpub.com/>
29. <http://www.academicpub.com/accessibility2012/accessibility.html>
30. <http://blog.academicpub.com/>
31. http://heron.publishingtechnology.com/heron/about/about_packtracker.html
32. <http://coursepack.cspi.org/>
33. <http://www.coursepacksetc.com/digital-coursepacks/>
34. <http://www.mycoursepack.com/services-view/digital-course-packs/>
35. <http://www.ladcustompub.com/digital-coursepacks/>
36. http://www.bokogbibliotek.no/index.php?option=com_content&view=article&id=111743:hva-mener-bibliotekdirektorene&catid=103&Itemid=121 (Artikkel fra bokogbibliotek.no, 2013)

Vedlegg 4:

Mal for pensumliste ved Høgskolen i Hedmark

Høgskolen i **Hedmark**

Pensumlitteratur

2014-2015

Studium: Grunnskolelærerutdanningen 1-7	Stuedsted: Campus Hamar
Emne: Pedagogikk og elevkunnskap	Nivå/kull, semester: Første studieår, høst
Emnekode: 2PEL171-1	Sidetall: totalt 1102 sider
Eventuelle kommentarer: med forbehold om endringer	

[Pensumlisten skal legges her, alfabetisk i APA-stil, i skrifttype Calibri 11. Bruk gjerne EndNote.]

Vedlegg 5:

Intervju/spørsmål til studiekonsulenter/bibliotekarer rundt arbeidet med pensumlister

Alle intervjuene er gjennomført etter Aksel Tjoras (2012) beskrivelse av fokuserte intervjuer. Tjora beskriver hvordan korte, fokuserte intervjuer kan være gode til å kartlegge sterkt avgrensede temaer, når tillit kan etableres relativt raskt i intervjusituasjonen, og når det ikke er følsomme eller vanskelige temaer som skal diskuteres (Tjora, 2012: 126).

Studiekonsulent:

- Kan du beskrive arbeidsprosessen, med frister, krav og regler, rundt pensumlister?
- Hva er ditt ansvar når det kommer til pensumlister: Hva er din del av jobben, og hva er det andre skal gjøre?
- Er pensum en stor del av ditt arbeidsområde?
- Har du arbeidet med pensum lenge?
- Har du inntrykk av at du lager pensumlistene på samme måte som andre studiekonsulenter?
- Hva med pensumarbeidet er viktig for deg?
- Hva tror du er viktig for andre – studenter, bibliotek?
- Bruker du biblioteket i arbeidet med pensumlistene?
- Kunne biblioteket blitt brukt mer/annerledes?
- Hvordan kunne pensumlistearbeidet blitt bedre for deg?

Akademika-ansatt:

- Hvordan arbeider du med pensumlister?
- Kan du beskrive arbeidsprosessen, med frister, krav og regler, rundt pensumlister?
- Er det deler av pensumlistearbeidet som tilfaller dere her mer enn andre sider ved arbeidet?
- Hvordan samarbeider dere med for eksempel studiekonsulenter, faglærere og bibliotek?
- Er det faste rammer og prosedyrer rundt samarbeid?
- Er det gode kommunikasjonskanaler?
- Er pensum en stor del av ditt arbeidsområde?
- Har du inntrykk av at pensumlister ligner hverandre og at arbeidet som gjøres med pensumlister er likt på tvers av institutt og fagområder?
- Hva i forhold til pensumarbeidet er viktig for deg?
- Hva tror du er viktig for andre – studenter, bibliotek, studiekonsulenter?
- Hvordan kunne pensumlistearbeidet blitt bedre for deg?
- Kompendier..

Fagreferent/bibliotekar:

- Arbeider du med pensum?
- Er det deler av instituttets arbeid med pensumlister som biblioteket får spørsmål om å bidra til?
- Kan du beskrive arbeidsprosessen, med frister og krav og regler, rundt pensumlister? Eller er det ingen prosess?
- Som fagreferent; hvordan forholder du deg til pensum?

- Hva er bibliotekets rolle i forhold til pensumarbeidet?
- Er det gode kommunikasjonskanaler mellom fagansvarlig og fagreferent?
- Hvilke andre aktører er viktige i arbeidet med pensumlister?
- Kunne biblioteket fått en mer sentral rolle i pensumarbeidet? Burde? Hvordan?

Vedlegg 6:

Del 1. Biologi ved UiO – tabeller og utregninger

En ny gjennomgang av fagene som er kartlagt av NIFU viser endringer i pensum. I et fag, BIO1000, er det skjult pensum i Fronter, som ikke er kommet med i NIFU-kartleggingen. Det er grunn til å anta at dette også gjelder flere emner. Det er også bibliografiske feil i pensumlisten.

I KJM1001 har pensum gjennomgått total endring: Fra en evaluering av emnet kommer det fram at: «Nær 60 % av studentene svarer positivt rundt pensumlitteraturen. Det er ønskelig at denne andelen er høyere, og arbeid for å skifte pensumlitteratur er satt i gang og vil tre i kraft fra høsten 2013.»

Boka er dermed byttet ut. Det viser seg også at de to bøkene NIFU har med i kartleggingen, fra høst 2012-semesteret er ikke den boka som står på pensumlista.

I BIO2100 er det ingen pensumliste å finne på nettsidene for faget de siste 4 årene, men av timeplanen ser det ut til å være 1 bok. I BIO2140 er det 3 bøker på pensumliste vår 2014, som i NIFU-kartleggingen. Pensumlisten er i WORD, med linker rett til amazon.com.

I de to masteremnene er det ingen endringer, men masteremner har uansett ikke bidratt inn i NIFU-kartleggingen: Det er ikke felles pensum ved slike emner.

Fag som kunne vært kartlagt ved UiO:

Bachelornivå:

To emner står som alternativer for kartlegging på oppbyggingen av bachelorstudiet:

- 1) KJM1100 – 5 studiepoengs overlapp med KJM1001, ingen pensumliste.
- 2) MAT1100 – 10 studiepoengs overlapp med MAT1001.
Pensum: en bok, et hefte (PDF-lenke), deler av 1 bok som alternativt pensum. Støttelitteratur: 2 bøker, 1 PDF-link som er et bokutkast som foreleser vil ha tilbakemeldinger på.

Andre emner på bachelornivå som kunne vært kartlagt:

23 emner med emnekode BIO eller MBV finnes også på bachelornivå, og kunne vært kartlagt. Det ble ikke funnet mer enn 7 pensumlister i disse 23 emnene, noe som kan tyde på skjult pensum i Fronter.

- 1) BIO1200A: Pensumliste(i WORD): 1 bok + 1 anbefalt bok, 8 kompendier uten nærmere info om hva som er i dem. Det står også at informasjon og mer om pensum legges ut i Fronter, altså er pensum i stor grad skjult.
- 2) BIO2150 og BIO2150A: Pensumliste: 1 bok + forelesinger og labøvelser. UKJENTE PDF-er og tilleggslitteratur: Henviser til bibliotekets sider og muligheter for bruk av e-bøker; en hel bokserie, nevner 2 titler spesielt.
- 3) MBV1010: 1 bok
- 4) MBV1020: 1 bok
- 5) MBV2050: 1 bok
- 6) MBV3060: 1 bok
- 7) MBV-KVM1030: 1 bok

23 valgemner UiO/7	Innføringer (totalt)	16*	100 %
--------------------	----------------------	-----	-------

pensumlister			
	Bøker	8	50 %
	Artikler	-	-
	Kapitler	-	-
	Rapporter	-	-
	Tidsskrift	-	-
	Annet	8	50 %

*Forelesinger, labøvelser, ukjente PDF-filer og biblioteksider er telt som «annet». En hel bokserie er heller ikke telt.

Masternivå:

UiO tilbyr mange emner på masternivå innen Biovitenskap, og disse er fordelt på 3 studieretninger:

- 1) Marin biologi og limnologi: 10 valgfrie emner, ingen pensumlister på nettsidene (BIO4301-BIO4400).
- 2) Økologi og evolusjon: Studieretningen tilbyr 15 spesialiseringsemner (emnekoder fra BIO4005-BIO4270), INGEN av disse emnene oppgir pensum på nettsiden, men 1 emne opplyser om at Fronter benyttes i faget.
- 3) Toksikologi: 5 valgfrie emner, ingen pensumlister.

I tillegg tilbys 23 emner til, uten spesiell tilknytning til fagretning.

Pensumlister funnet blant disse (kun 2):

- 1) MBV 4240/9240: Bestående av 1 bok og 23 artikler, boka finnes trykket i biblioteket, samtlige artikler er tilgjengelige på nett.
- 2) MBV-INFx: 1 wiki, men ingen pensumoversikt på den.

23 valgemner UiO/2 pensumlister	Innføringer totalt	25	100%
	Bøker	1	4 %
	Artikler	23	92 %
	Annet*	1	4 %

*Wiki er her telt som annet, selv om den ikke inneholdt pensuminformasjon.

Det ble bedt om å få tilgang til Fronter-rom i utvalgte fag, men dette har ikke vært mulig å få på grunn av sikkerhetsregler. Det ble da gitt tilbud om å få utvalgte pensumlister tilsendt på mail, og det ble mottatt pensumlister i noen fag. Det viste seg at mye av den informasjonen var like knapp som den som allerede fantes på fagsidene, og til og med i disse dokumentene stod det «Artikler og annet legges ut i Fronter fortløpende», det vil si at det fortsatt er skjult pensum i disse fagene. Men denne ekstrainformasjonen peker i retning av at pensum i biologi består av mer enn bøker; her er det flere artikler, e-bøker og hele tidsskriftserier og artikkelserier.

Del 2. Rettsvitenskap ved UiO - Tabeller og utregninger

Pensum rettsvitenskap, obligatoriske emner

Samme fag som i NIF-kartleggingen: Nye tall hentet fra høst 2013/vår 2014 pensum:

- JUS1211: Har gjennomgått til dels store endringer siden vår 2013: Et tema virker å være tatt ut, mens et annet tema er ført inn. Dette fører til at 8 bøker, 1 kurshefte, 1 nettressurs og 2 artikler er fjernet fra pensumlisten, mens 6 bøker, 3 kapitler, 1 rapport, 3 artikler, 1 tekstsamling, 1 materialsamling og 1 arbeidsbok er ført opp.
- JUS2211: Ingen store forandringer, men det har kommet inn valgmuligheter, slik at det er noen flere bøker på listen: 4 bøker.
- JUS4211: Noen forandringer: Innført flere valgmuligheter i hovedlitteratur: 3 bøker. Og innført 8 nye artikler i tilleggslitteratur, mens en artikkel som var med i NIFU-tallene er tatt ut. Her finner jeg også eksempler på at utdrag fra ett kapittel i en bok er telt som bok.
- JUR5030: Ingen endringer: Fortsatt intet felles pensum i en masteroppgave..

Utregninger i fagene fra NIFU-kartleggingen:

JUS 1211: Totalt 47 innføringer på pensumlista. 68 % bøker, 8,5 % artikler, 19 % annet (kapitler, rapporter, dommer, andre typer tekster). Kun 17 av pensumlisteinnføringene er innføring og hovedlitteratur, det vil si ca. 36 % av innføringene, noe som igjen vil si at rundt 64 % av det kartlagte pensumet egentlig ikke er pensum.

JUS2211: Totalt 67 innføringer på pensumlista. 26 av disse er bøker, dvs. 38,8 %. 11 av disse er artikler, dvs. 16,4 %. 9 av disse er kapitler (og antagelig telt som bøker i NIFU-kartleggingen), dvs. 13,4 %. 21 av disse er annet, dvs. 31,3 %. Antall innførings- og hovedlitteratur er 10, dvs. 14,9 % av det kartlagte pensumet er faktisk pensum. 57 innføringer, eller 85,1 % er tilleggslitteratur. Av innførings og hovedlitteraturen er 60 % bøker og 40 % bokkapitler. Av tilleggslitteraturen er 33,3 % bøker, 19,3 % er artikler, 10,5 % er bokkapitler og hele 36,8 % er «Annet» (avhandlinger, studenttekster, domtekster, Lov og rett osv.)

JUS4211: Totalt 97 innføringer eller poster på pensumlista. 43 av disse er bøker, dvs. 44,3 %. 32 av disse er artikler, dvs. 33 %. 5 er kapitler (i NIFU telt som bøker), dvs. 5,2 %. Og 17 av disse er annet (dommer, lovdata, doktoravhandlinger), dvs. 17,5 %. Fordelingen mellom innførings- og hovedlitteratur og tilleggslitteratur er 25 til 72. Dvs. at 26 % av pensumet som er kartlagt er obligatorisk pensum, mens 74 % av pensumet som er kartlagt ikke er obligatorisk. Dette er basert på en telling der samtlige pensumposter er telt, selv om det i hovedlitteraturen i alle tilfellene forekommer valgmuligheter, altså at det i realiteten kun er 3 bøker som skal leses, selv om 6 er listet opp. Så fordelingen kan godt sies å være enda skjevere. Av innførings- og hovedlitteratur er 13 pensumpostene bøker, altså 52 %. De resterende postene fordeler seg på 5 kapitler, tilsvarende 20 % av pensumet, og 7 annet, tilsvarende 28 % av pensumet. I tilleggspensumet er 41,7 % bøker, 44,4 % er artikler og 13,9 % er annet.

Dette skaper følgende bilde:

- Hoved/innføringspensum varierer fra 14,9 % til 36,2 % av alle poster på pensum. Tilleggspensum varierer mellom 63,8 % og 85,1 % av postene på listene.
- Totalt er antall bøker mellom 68,1 % og 38,8 %, med *flest bøker i det laveste emnet, og færrest bøker i det høyeste emnet*, så her er det stor spredning. Antall artikler varierer mellom 8,5 til 33 %, og dette blir et omvendt speilbilde av boksituasjonen: *Antall artikler er mye større på høyere nivå.*

- I hoved/innføringslitteratur er bøker regjerende: mellom 52 – 70 % av pensumpostene er bøker. I tilleggslitteraturen har artiklene en viktigere rolle, og varierer mellom 16,7 – 44,4 % av postene.

Tabeller:

Fag: JUS 1211	Innføringer(totalt)	47	100 %
	Bøker	32	68,1 %
	Artikler	6	12,3 %
	Kapitler	4	8,5 %
	Annet	5	10,6 %
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	17	36,2 %
	<i>Tilleggslett</i>	30	63,8 %

<i>Fordeling hoved+innføring</i>	Innføringer totalt:	17	100 %
	Bøker	12	70,6 %
	Artikler	1	5,9 %
	Kapitler	11	17,6 %
	Annet	1	5,9 %

<i>Fordeling tilleggslett</i>	Innføringer totalt:	30	100 %
	Bøker	22	73,3 %
	Kapitler	2	6,7 %
	Annet	1	3,3 %

Fag: JUS 2211	Innføringer totalt:	67	100 %
	Bøker	26	38,8 %
	Artikler	11	16,4 %
	Kapitler	9	13,4 %
	Annet	21	31,3 %
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	10	14,9 %
	<i>Tilleggslett</i>	57	85,1 %

<i>Fordeling hoved+innføring</i>	Innføringer totalt	10	100 %
	Bøker	6	60 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	4	40 %
	Annet	0	-

<i>Fordeling tilleggslett</i>	Innføringer totalt:	57	100 %
	Bøker	19	33,33 %
	Artikler	11	19,3 %
	Kapitler	6	10,5 %
	Annet	21	36,8 %

Fag: JUS 4211	Innføringer totalt:	97	100 %
	Bøker	43	44,3 %
	Artikler	32	33 %
	Kapitler	5	5,2 %
	Annet	17	17,5 %
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	25	26 %
	<i>Tilleggslett</i>	72	74 %

<i>Fordeling hoved+innføring</i>	Innføringer totalt	25	100 %
	Bøker	13	52 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	5	20 %
	Annet	7	28 %

<i>Fordeling tilleggslett</i>	Innføringer totalt:	72	100 %
	Bøker	30	41,7 %
	Artikler	32	44,4 %
	Kapitler	0	-
	Annet	10	13,9 %

Fag som kunne vært kartlagt av NIFU

Det er sett nærmere på de andre obligatoriske og semiobligatoriske fagene man må ta for å få mastergrad i rettsvitenskap. I tillegg er det plukket et enkelte valgmenner, på bachelor- og masternivå. Her er detaljer på emnenivå:

Bachelornivå:

- JUS1111: Er ikke valgt i NIFU-kartleggingen, på tross av at det er dette emnet som går første semester på rettsvitenskapsstudiet, og at kartleggingen skulle ta for seg fag fra første og fjerde semester både på bachelor- og på masternivå.
 - o Totalt har faget 25 pensumposter på listen, 16 av disse er bøker (64 %), 3 er artikler (12 %), 4 kapitler (16 %) og 2 annet (8 %). 12 poster utgjør hoved- og innføringslitteratur (48 %), mens 13 poster (52 %) utgjør tilleggs litteratur. Forskjellene mellom antall bøker og artikler på hhv. hoved/innføringslitteratur og tilleggs litteratur er små: 66,7 % er bøker i hoved/innføringslitteraturen, 61,5 % er bøker på tilleggs litteratur. 16,7 % er artikler på hoved/innføring, mens 7,7 % er artikler på tilleggs litteraturen.
- JUS2111: Her er det ikke mulig å få riktig antall artikler med: Det er skrevet opp 4 artikkelsamlinger, og derfor kun tellet som 4. Men si det er 10 artikler i hver samling, så vil fordelingen mellom bøker og artikler se annerledes ut.
 - o Bøker: 55 %, artikler: 15 %, kapitler: 5 % og annet 25 %. Fordeling hoved/tillegg: 5 mot 35: 12,5 % av pensumet er obligatorisk, 87,5 % av pensumet er valgfritt.

- JUS3111: Kort pensumliste, færre valgmuligheter, mye mindre tilleggspensum.
 - o Bøker: 83,3 %, artikler 8,3 %, kapitler 8,3 %. Hoved/innføring: 75 %, tillegg: 25 %.
- JUS3211: Kort pensumliste, kun 12 poster.
 - o Bøker: 50 %, artikler: 16,7 %, kapitler: 33,3 %. Hoved/Innføring: 75 %, tillegg: 25 %.

Tabeller- Bachelornivå

Fag: JUS 1111	Innføringer totalt:	25	100 %
	Bøker	16	64 %
	Artikler	3	12 %
	Kapitler	4	16 %
	Annet	2	8 %
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	12	48 %
	<i>Tilleggslett</i>	13	52 %

<i>Fordeling hoved+ innføring</i>	Innføringer totalt	12	100 %
	Bøker	8	66,7 %
	Artikler	2	16,7 %
	Kapitler	0	-
	Annet	2	16,7 %

<i>Fordeling tilleggslett</i>	Innføringer totalt:	13	100 %
	Bøker	8	61,5 %
	Artikler	1	7,7 %
	Kapitler	2	15,4 %
	Annet	2	15,4 %

Fag: JUS 2111	Innføringer totalt:	40	100 %
	Bøker	22	55 %
	Artikler	6 *	15 %
	Kapitler	2	5 %
	Annet	10	25 %
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	5	12,5 %
	<i>Tilleggslett</i>	35	87,5 %

*4 av artiklene er egentlig artikkelsamlinger. Det er dermed ikke mulig å si hvor mange artikler som er med, det kan jo være 10 artikler i hver samling, og 40 artikler til sammen, men de står oppført som 4.

Fag: JUS 3111	Innføringer totalt:	12	100 %
	Bøker	10	83,3 %
	Artikler	1	8,3 %
	Kapitler	1	8,3 %
	Annet	0	-
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	9	75 %
	<i>Tilleggslett</i>	3	25 %

Fag: JUS 3211	Innføringer totalt:	12	100 %
	Bøker	6	50 %
	Artikler	2	16,7 %
	Kapitler	4	33,3 %
	Annet	0	-
	<i>Innføring+hovedlitt</i>	9	75 %
	<i>Tilleggslett</i>	3	25 %

Masternivå, utvalgte emner:

- JUS4111: Totalt 11 poster: 72,7 % bøker, 9,1 % artikler, 9,1 % kapitler, 9,1 % annet.
Hovedlitteratur: 54,5 %. Tilleggs: 45,5 %.
- JUS4121: Ett av to semiobligatoriske emner: Totalt 2 poster: 1 hovedlitteratur (bok) og en tilleggslitteratur (utdrag fra festschrift =annet). Fordelingen blir dermed 50/50, men ikke om man regner sidetall: Bok: 98 %, annet: 2 %.
- JUS4122: Ett av to semiobligatoriske emner: Alt er hovedlitteratur: 1 bok og 1 kompendium. Kompendiet består av 11 tekster, så total fordeling: Bøker: 8,3 %, artikler: 66,7 %, kapitler: 25 %.

Fag: JUS 4111	Innføringer totalt	11	100 %
	Bøker	8	72,7 %
	Artikler	1	9,1 %
	Kapitler	1	9,1 %
	Annet	1	9,1 %
	<i>Innføring+ hovedlitt</i>	6	54,4 %
	<i>Tilleggslett</i>	5	45,5 %

Fag: JUS 4211	Innføringer totalt	2	100 %
	Bøker	1	50 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	0	-
	Annet	1	50 %
	<i>Innføring+ hovedlitt</i>	1	50 %
	<i>Tilleggslett</i>	1	50 %

Fag: JUS 4122	Innføringer totalt	12	100 %
	Bøker	1	8,3 %
	Artikler	8	66,7 %
	Kapitler	3	25 %
	Annet	0	-
	<i>Innføring+ hovedlitt</i>	-	-
	<i>Tilleggslett</i>	-	-

Totale prosentutregninger:

Bøker: 58,3 %

Artikler: 18,9 %

Pensum på rettsvitenskap (utvalgte fellesemner/obligatoriske emner) består av 58,3 % bøker og 18,9 % artikler.

Pensum valgemner på rettsvitenskap

Fag: JUR1110/JUS5110	Innføringer totalt	28	100 %
	Bøker	1	3,6 %
	Artikler	14	50 %
	Kapitler	11	39,3 %
	Annet	2	7,1 %

Fag: JUR1280/JUS5280	Innføringer totalt	17	100 %
	Bøker	5	29,4 %
	Artikler	4	23,5 %
	Kapitler	0	-
	Annet	8	47,1 %

Fag: JUR1260/JUS5360	Innføringer totalt	10	100 %
	Bøker	7	70 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	0	-
	Annet	3	30 %

Fag: JUR1430/JUS5430	Innføringer totalt	2	100 %
	Bøker	1	50 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	0	-
	Annet	1	50 %

Fag: JUR1511/JUS5511	Innføringer totalt	23	100 %
	Bøker	4	17,4 %
	Artikler	16	69,6 %
	Kapitler	3	13,0 %
	Annet	0	-

Fag: JUR1285	Innføringer totalt	11	100 %
	Bøker	5	45,5 %
	Artikler	0	-
	Kapitler	6	54,5 %
	Annet	0	-

Fag: JUR1512/JUS5512	Innføringer totalt	25	100 %
	Bøker	1	4 %

	Artikler	9	36 %
	Kapitler	11	44 %
	Annet	4	16 %

Fag: JUR1530/JUS5530	Innføringer totalt	9	100 %
	Bøker	5	55,6 %
	Artikler *	1	11,1 %
	Kapitler	0	-
	Annet	3	33,3 %

*Skjulte artikler i kompendium eller LMS

Fag: JUR1580/JUS5580	Innføringer totalt	15	100 %
	Bøker	5	33,3 %
	Artikler	2	13,3 %
	Kapitler	6	40 %
	Annet	2	13,3 %

Totale prosentregninger for rettsvitenskap valgemner:

Bøker: 34,3 %

Artikler: 22,6 %

Kapitler: 21,2 %

Annet: 13,9 %

Vedlegg 7:

Del 1: Pensumlisteundersøkelsen 2014

Pensumlisteundersøkelsen 2014

Spørreundersøkelse om dagens pensumlister ved Psykologisk institutt

Denne undersøkelsen er utarbeidet ved Universitetsbiblioteket i Oslo. I denne undersøkelsen er vi ute etter dine betraktninger rundt pensumlister, både "vanlige" pensumlister, slik man finner dem på fagsidene på uio.no, og digitale pensumlister, som Talis Aspire. Det er også noen spørsmål om din bruk av bibliotek og bibliotekressurser. Dersom ikke annet er spesifisert, er vi ute etter dine tanker om pensumlister generelt eller de "vanlige" pensumlistene. Der vi ønsker sammenligning eller en utdyping om digitale pensumlister har vi spesifisert dette. Alle spørsmål omhandler pensumlister ved Universitetet i Oslo.

Del 1: Om deg som student

- **Hvor i studieløpet er du?**

- ☐ Enkeltemnestudent
- ☐ Bachelorstudent
- ☐ Masterstudent
- ☐ PhD-kandidat
- ☐ På profesjonsstudiet i psykologi

- **Er du fulltidsstudent?**

- ☐ Ja
- ☐ Nei

- **Tar du noen av disse emnene våren 2014?**

Kryss av for alle emner du er oppmeldt i/planlegger å ta våren 2014.

- ☐ PSYC3203 - Anvendt sosialpsykologi
- ☐ PSYC4500 - Personlighetspsykologi
- ☐ PSY4304 - Current issues in Cognitive Neuroscience

Del 2: Din opplevelse av vanlige og digitale pensumlister

Vurder din opplevelse av de VANLIGE pensumlistene du har brukt fram til våren 2014 nedenfor. Kun et svaralternativ er mulig per spørsmål.

	Ja, veldig	Ja, ganske	Verken eller	Nei, ikke helt	Nei, ikke i det hele tatt
Er vanlige pensumlister generelt oversiktlige?	☒	☒	☒	☒	☒
Er de enkle å finne fram til på UiOs nettsider?	☒	☒	☒	☒	☒
Er de lett forståelige?	☒	☒	☒	☒	☒
Er de kompliserte?	☒	☒	☒	☒	☒
Ligner de forskjellige fagenes pensumlister hverandre utseendemessig?	☒	☒	☒	☒	☒
Organiseres de likt i forskjellige fag?	☒	☒	☒	☒	☒
Er pensumlistene godt organisert?	☒	☒	☒	☒	☒
Bidrar vanlige pensumlister til en forenkling av din studiehverdag?	☒	☒	☒	☒	☒

Vurder din opplevelse av de DIGITALE pensumlistene nedenfor. Kun et svaralternativ er mulig per spørsmål.

	Ja, veldig	Ja, ganske	Verken eller	Nei, ikke helt	Nei, ikke i det hele tatt
Er de digitale pensumlistene generelt oversiktlige?	☒	☒	☒	☒	☒
Er digitale pensumlister enkle å finne fram til på UiOs nettsider?	☒	☒	☒	☒	☒
Er digitale pensumlister lett forståelige?	☒	☒	☒	☒	☒

	Ja, veldig	Ja, ganske	Verken eller	Nei, ikke helt	Nei, ikke i det hele tatt
Er digitale pensumlister kompliserte?	☒	☒	☒	☒	☒
Er de digitale pensumlistene godt organisert?	☒	☒	☒	☒	☒
Organiseres de digitale pensumlistene likt i forskjellige fag?	☒	☒	☒	☒	☒
Bidrar digitale pensumlister til en forenkling av din studiehverdag?	☒	☒	☒	☒	☒

Spørsmålene nedenfor omhandler pensumlister generelt.

- Hender det du opplever problemer ved pensumlister, for eksempel at pensumlister ikke er ferdige i tide til semesterstart, at det er problemer med fagsidene/nettsidene eller lignende?

- ☒ Ja
- ☒ Nei
- ☒ Vet ikke/Har ingen formening

Visningen av dette elementet er avhengig av svar på «Hender det du opplever problemer ved pensumlister, for eksempel at pensumlister ikke er ferdige i tide til semesterstart, at det er problemer med fagsidene/nettsidene eller lignende?»

Hvis du har svart ja, opplever du flest problemer med vanlige pensumlister eller digitale pensumlister, eller er det det samme?

	Ja	Nei	Vet ikke/Har ingen formening
Foretrekker du tematisk organiserte pensumlister?	☒	☒	☒
Foretrekker du alfabetisk organiserte pensumlister?	☒	☒	☒
Hadde du foretrukket å kunne organisere pensumlisten slik du selv ville?	☒	☒	☒

Del 3: Hvordan bruker du pensumlister?

I denne delen av undersøkelsen ønsker vi å finne ut om og hvordan du eventuelt bruker pensumlistene i studiehverdagen. Her er vi ute etter dine tanker om pensumlister generelt, du trenger altså ikke skille mellom vanlige og digitale pensumlister. Dersom du har utfyllende kommentarer, vennligst bruk kommentarfeltet nederst i bolken.

- **Er pensumlister en naturlig del av din studiehverdag?**

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke/Har ingen formening

- **Ser du pensumlistene kun som en liste, eller som et verktøy du kan bruke i studiehverdagen?**

Med verktøy mener vi at du bruker listen mer aktivt ved for eksempel å skrive den ut, skrive i den, markere enkelte ressurser osv. Kun et svar mulig.

- ☐ Kun som en liste
- ☐ Som et verktøy
- ☐ Vet ikke

- **Fungerer digitale pensumlister mer eller mindre som et verktøy enn vanlige pensumlister?**

- ☐ Mer
- ☐ Mindre
- ☐ Verken - eller

- **Hvor ofte sjekker du pensumlistene i løpet av et semester?**

Kun et svar mulig.

- ☐ Kun i starten av semesteret

- ☐ Jevnlig gjennom hele semesteret

Visningen av dette elementet er avhengig av svar på «Hvor ofte sjekker du pensumlistene i løpet av et semester?»

- **Dersom du sjekker pensumlisten jevnlig gjennom hele semesteret, hvor ofte sjekker du den? ***

Kun et svar mulig.

- ☐ 1-2 ganger i semesteret
- ☐ 3-5 ganger i semesteret
- ☐ 6-10 ganger i semesteret
- ☐ Mer enn 10 ganger i semesteret
- ☐ Jeg bruker pensumlistene aktivt i min studiehverdag, altså utallige ganger i løpet av semesteret.

- **Opplever du noen ganger endringer i pensumlistene i løpet av semesteret?**

Kun et svar mulig.

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Sjelden, men det har skjedd.
- ☐ Vet ikke

- **Er informasjonen i pensumlistene korrekt? ***

Her er vi ute etter å få vite om den bibliografiske informasjonen er korrekt, for eksempel at titler og forfatternavn er stavet riktig, eller at ønsket/anbefalt utgave er oppgitt sammen med rett årstall for den ønskede/anbefalte utgaven. Kun et svar mulig.

- ☐ Ja, stort sett
- ☐ Som oftest, men jeg har opplevd en og annen feil

- Nei, det er ofte feil
- Vet ikke

• **Hva slags informasjon forventer du å finne i pensumlistene?**

Flere svar er mulig, kryss av for alle alternativene du finner relevante.

- ☐ Hvilke ressurser som skal leses inneværende semester
- ☐ Hvor ressurser står plassert i biblioteket
- ☐ Linker til e-ressurser
- ☐ Bibliografisk informasjon (forfatter, årstall, utgave, trykkested osv.)
- ☐ Leserekkefølge på ressursene
- ☐ Hvilke ressurser som er obligatoriske
- ☐ Hvilke ressurser som er anbefalte, det vil si ikke obligatoriske
- ☐ Hvilke ressurser som er kursoriske (Det skilles ofte mellom statarisk og kursorisk pensum.)
Statarisk (fra stare; stå, faststående) er obligatorisk stoff som kandidatene bør fordype seg i og beherske godt. Det kursoriske (fra cursor; løper) er materiale som man kan lese raskt og mindre nøye.)
- ☐ Viktighetsgraden til de forskjellige ressursene (for eksempel rangert etter kategoriene meget viktig, litt viktig eller bakgrunnsstoff)

- **Er det noe annet du forventer å finne informasjon om i pensumlistene?**
- **Er det andre ting du kunne tenke deg å finne informasjon om i pensumlistene?**
- **Er dine forventninger til informasjonen i pensumlistene endret etter at du har tatt i bruk digitale pensumlister?**

	Ja	Ja, forsåvidt	Verken eller	Nei, egentlig ikke	Vet ikke
Synes du pensumlistene er godt integrert som læringsverktøy?	●	●	●	●	●

	Ja	Ja, forsåvidt	Verken eller	Nei, egentlig ikke	Vet ikke
Synes du det er et forbedringspotensiale i dagens pensumlister?	☒	☒	☒	☒	☒

- Har du andre kommentarer til denne delen?

Del 4: Har du noen tanker om endringsmuligheter i pensumlister?

Her er vi ute etter dine meninger om hvordan pensumlister kunne vært endret til det bedre for deg som student. Utdyp gjerne der det er plass til det.

- Har du noe behov for å endre pensumlistene, slik at de bedre kan hjelpe deg i dine studier? *

☒ Ja

☒ Nei

☒ Vet ikke

- Kan du utdype svaret ovenfor?

- Hvordan kan pensumlistene endres slik at de blir til bedre hjelp for deg i din studiehverdag?

Flere svar er mulig, kryss av for alle endringer du kunne tenke deg.

☐ Ved å være lettere tilgjengelig

☐ Ved å være tilgjengelig flere steder (for eksempel både på fagsidene på uio.no og i Fronter)

☐ Ved å ha plass til å notere egne tanker i selve pensumlisten

☐ Ved å være digitalt tilgjengelig, for eksempel på mobil eller annen håndholdt enhet eller som app

☐ Ved å integrere informasjon fra biblioteket i listene

☐ Ved å kunne sortere ressursene i en leseplan

☐ Ved å være mer relevant

☐ Ved å være enklere å interagere med

☐ Ved å være digital

☐ Ved å være lettere å finne fram til på uio.no

- **Er det andre ønskede endringer i dagens pensumlister du kan komme på, som ikke er nevnt over?**
-

Del 5: Bibliotekets rolle i studiehverdagen

Her følger noen kjappe spørsmål knyttet til pensumlister og Universitetsbibliotekets tjenester.

- **Er du kjent med bibliotekets søketjenester?**

Kun et svar mulig.

- ☒ Ja, jeg søker ofte opp bøker/artikler via nettsider
- ☒ Ja, jeg har søkt opp bøker/artikler via nettsider
- ☒ Nei, jeg er ikke så kjent med søketjenestene
- ☒ Nei, jeg har aldri brukt søketjenestene

- **Er du ofte innom biblioteket selv?**

Her mener vi om du fysisk er innom biblioteket.

- ☒ Ja, jeg er ofte innom biblioteket
- ☒ Jeg er innom biblioteket innimellom
- ☒ Jeg er sjelden innom biblioteket
- ☒ Jeg har aldri vært innom biblioteket

- **Når du er innom biblioteket, hvordan bruker du biblioteket?**

Det spiller ingen rolle om du er innom ofte, innimellom eller sjelden.

- ☐ Til å studere/lese
- ☐ Til å få søkehjelp og veiledning av bibliotekarene
- ☐ Til å søke etter bøker/artikler selv
- ☐ Til å leite etter bøker i hyllene (hyllerbrowsing uten forhåndsbestemt mål)
- ☐ Til å bruke pc-er, skrivere, skannere eller annet IT-utstyr
- ☐ Til å få tilgang til e-tidsskrifter, e-bøker eller databaser

- **Hva tenker du er bibliotekets naturlige plass i forhold til studiehverdagen din og pensumlistene? Utdyp gjerne.**
- **Hva kan gjøres for at du som student skal kunne benytte deg av bibliotekets ressurser og tjenester på en bedre måte i fremtiden?**
- **Hva slags mobile enheter disponerer du?**

Kryss av for alle enheter du disponerer og bruker.

- ☐ Smartphone/Iphone el.lignende
- ☐ Ipad/Nettbrett
- ☐ Lesebrett
- ☐ Bærbar PC
- ☐ Ingen av disse

Del 6: Avslutning

- **Har du flere kommentarer til temaet pensumlister?**

Bruk så stor plass du vil.

- **Har du andre kommentarer til denne undersøkelsen?**

Bruk så stor plass du vil.

- **Hvilket kjønn er du?**

- ☐ Kvinne
- ☐ Mann
- ☐ Ønsker ikke å svare

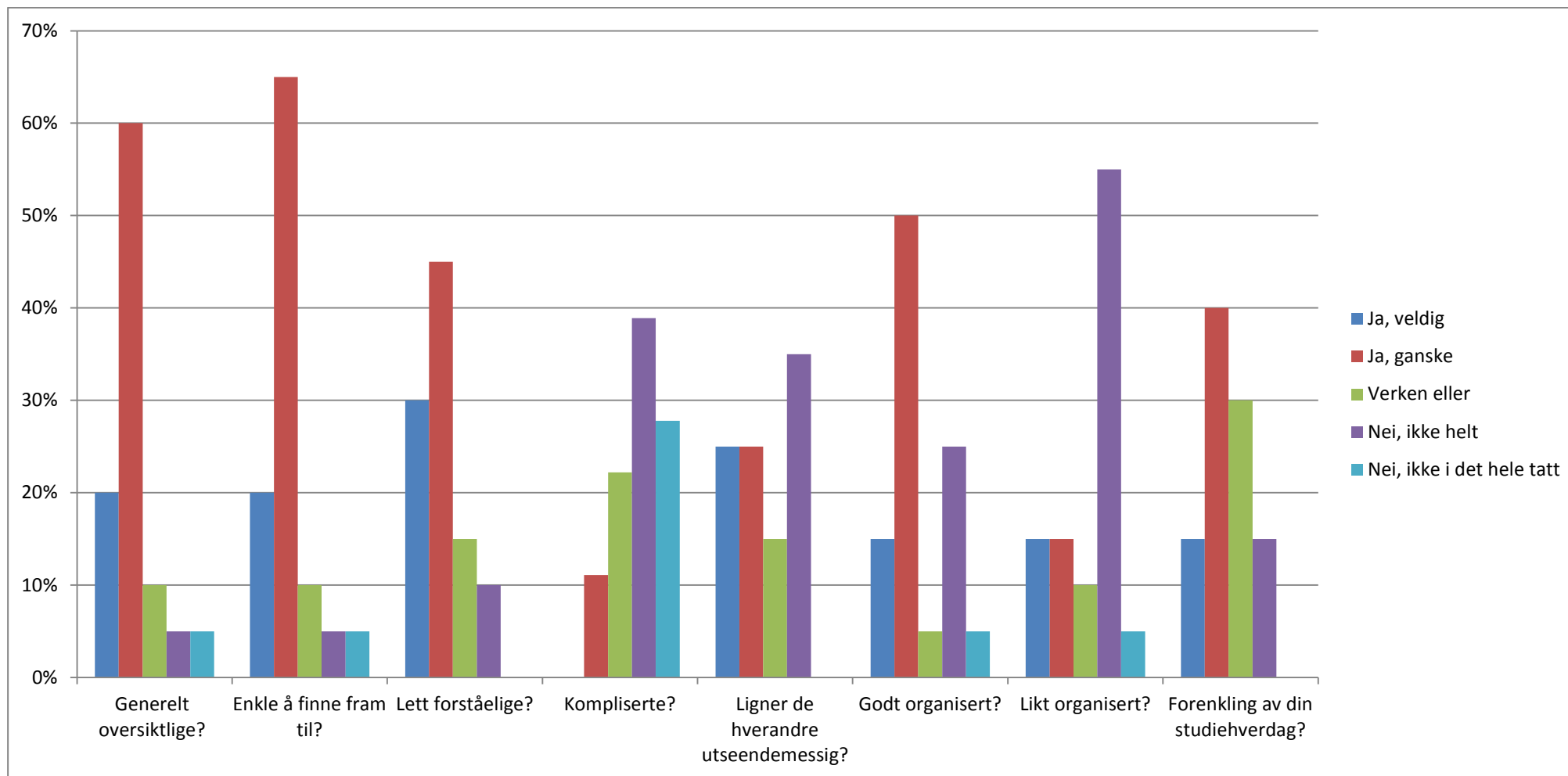
- **Hvor gammel er du?**

Tusen takk for dine svar - de er viktige for oss!

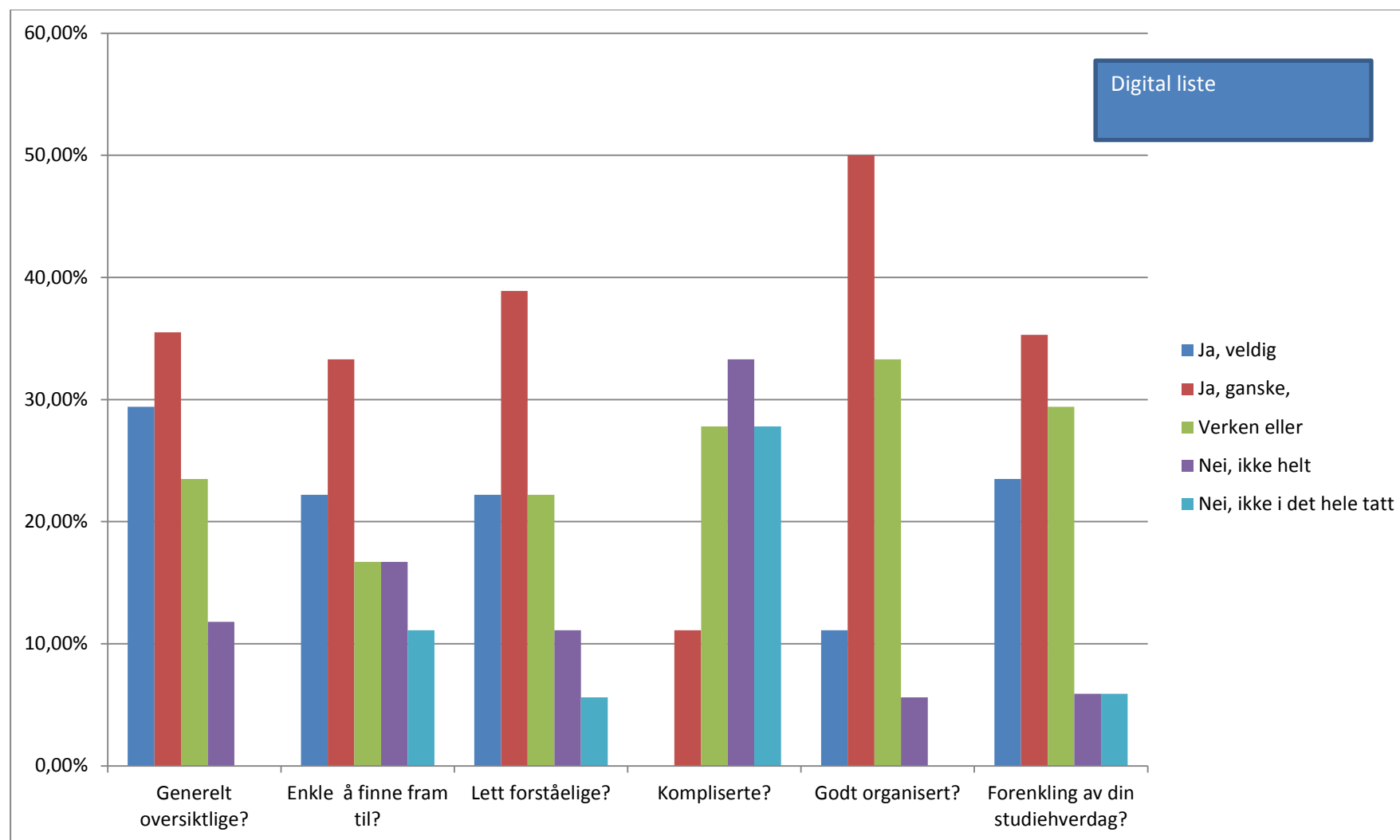
- **Vi trekker ut 3 gavekort fra Akademika blant de som har svart på undersøkelsen. Oppgi epostadressen din her hvis du vil være med på trekningen.**

Del 2: TABELLER:

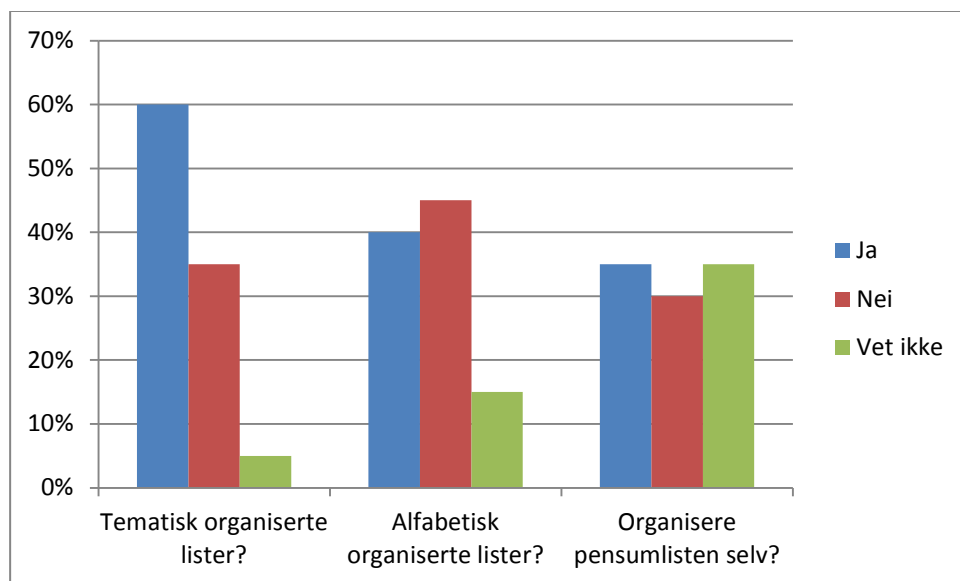
Vanlige pensumlister: «Syns du vanlige pensumlister er...?»

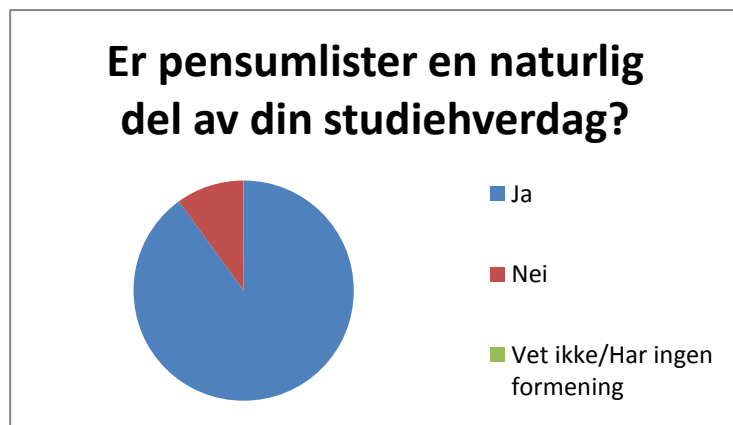
Digitale pensumlister: «Syns du digitale pensumlister er...?»

Organisering av lister: «Hvordan foretrekker du at pensumlisten er organisert?»

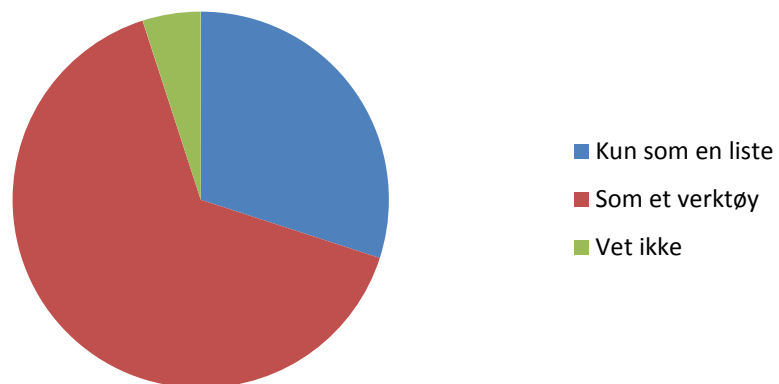

Naturlig del av studiehverdagen?

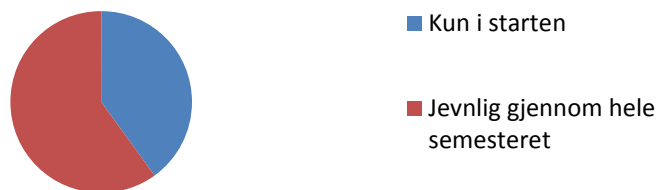
Liste/verktøy:

Ser du pensumlistene som en liste eller som et verktøy?

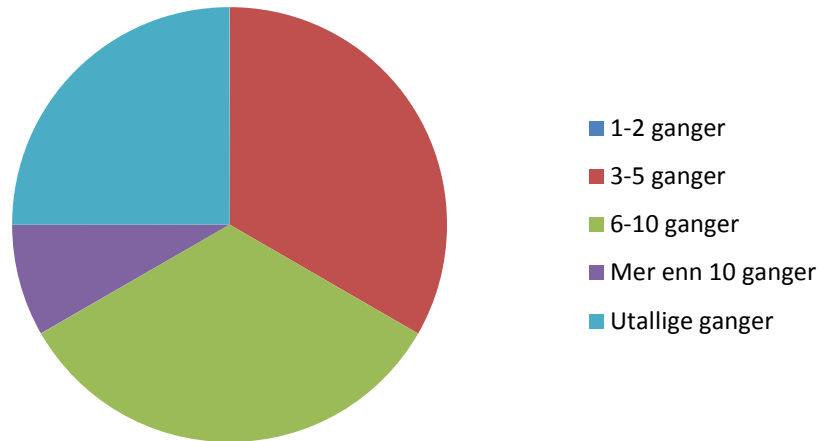

Sjekk av lister:

Hvor ofte sjekker du pensumlisten i løpet av semesteret?

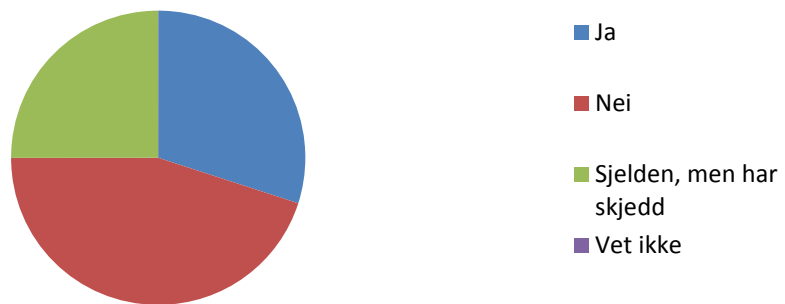

Hvor ofte sjekker du pensumlisten?

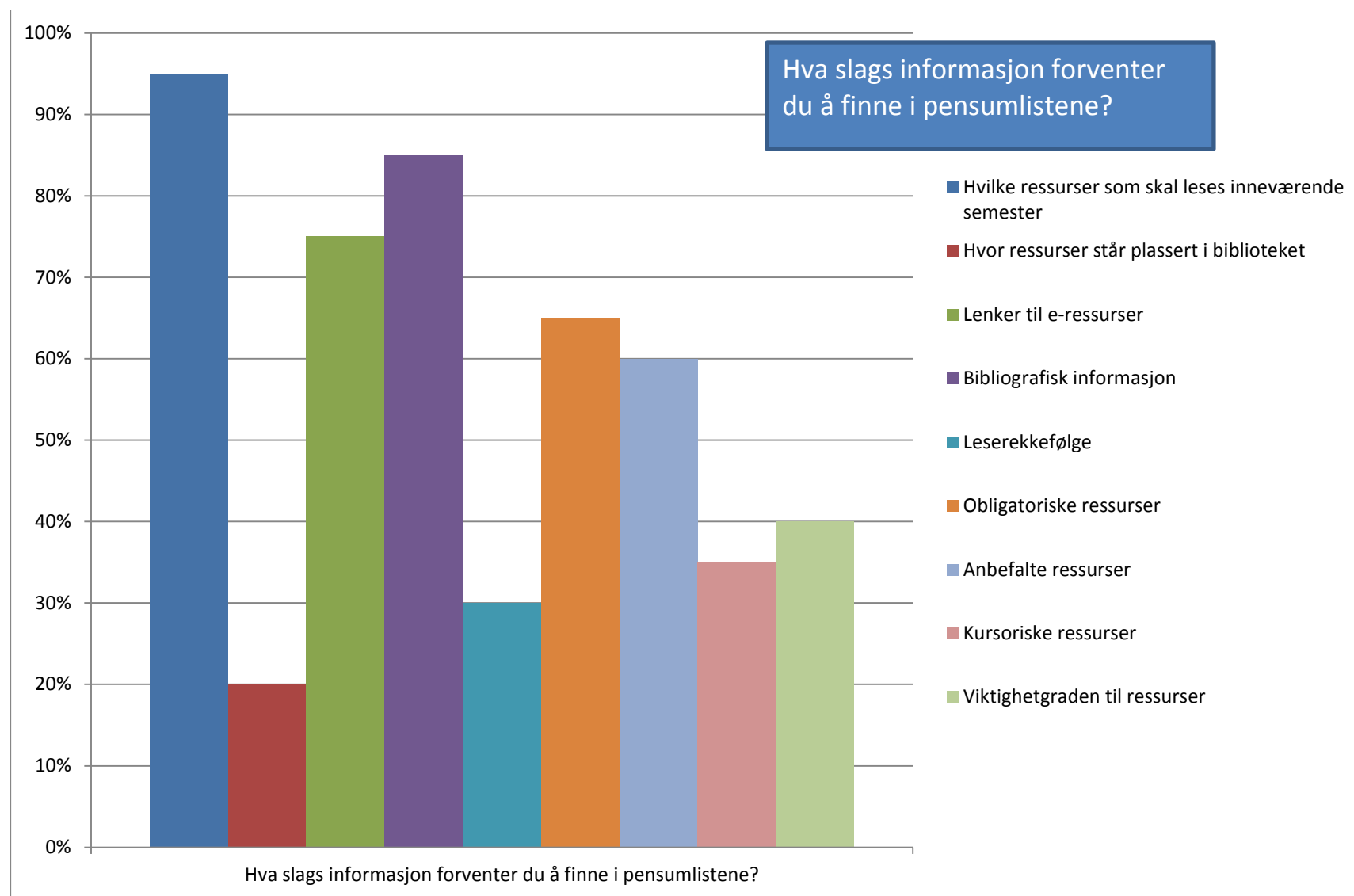

Endringer:

Opplever du noen ganger endringer i pensumlistene i løpet av semesteret?

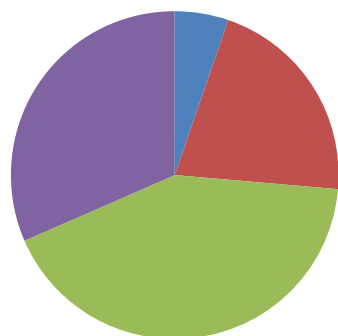

Forventninger:

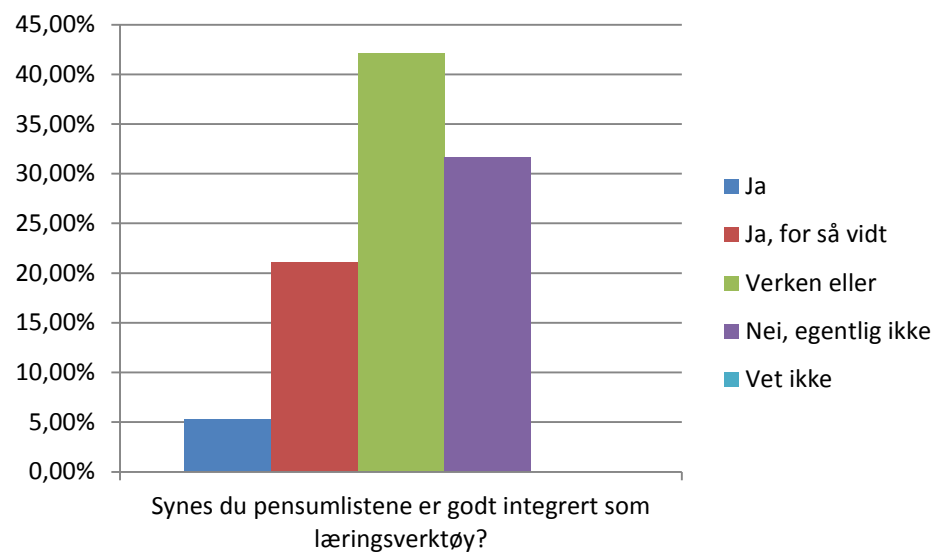

Godt integrert

Synes du pensumlistene er godt integrert som læringsverktøy?

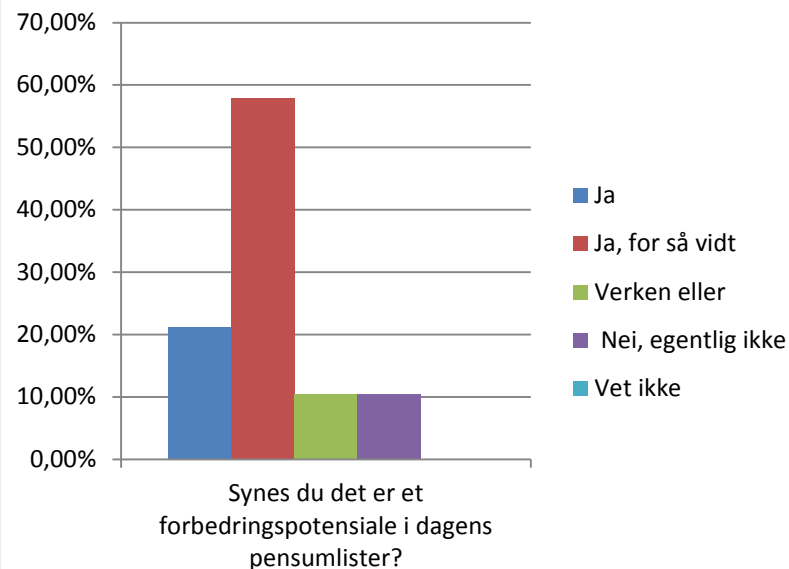
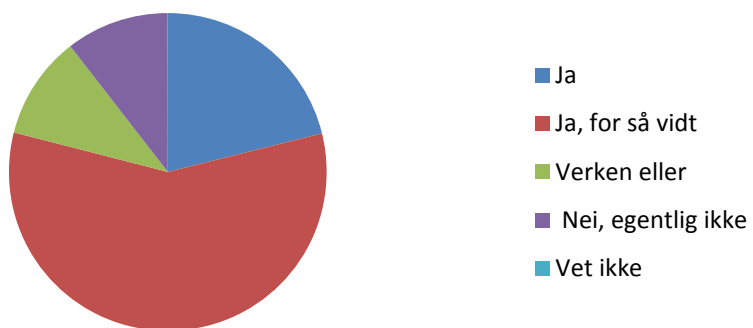

■ Ja
■ Ja, for så vidt
■ Verken eller
■ Nei, egentlig ikke
■ Vet ikke

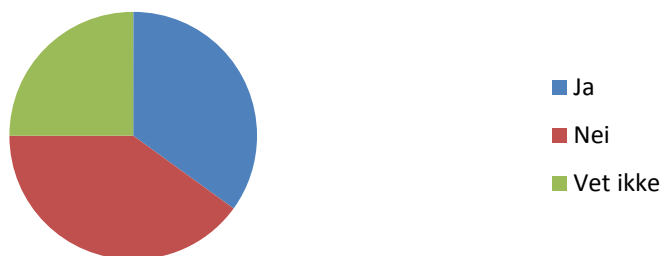

Forbedringspotensiale:

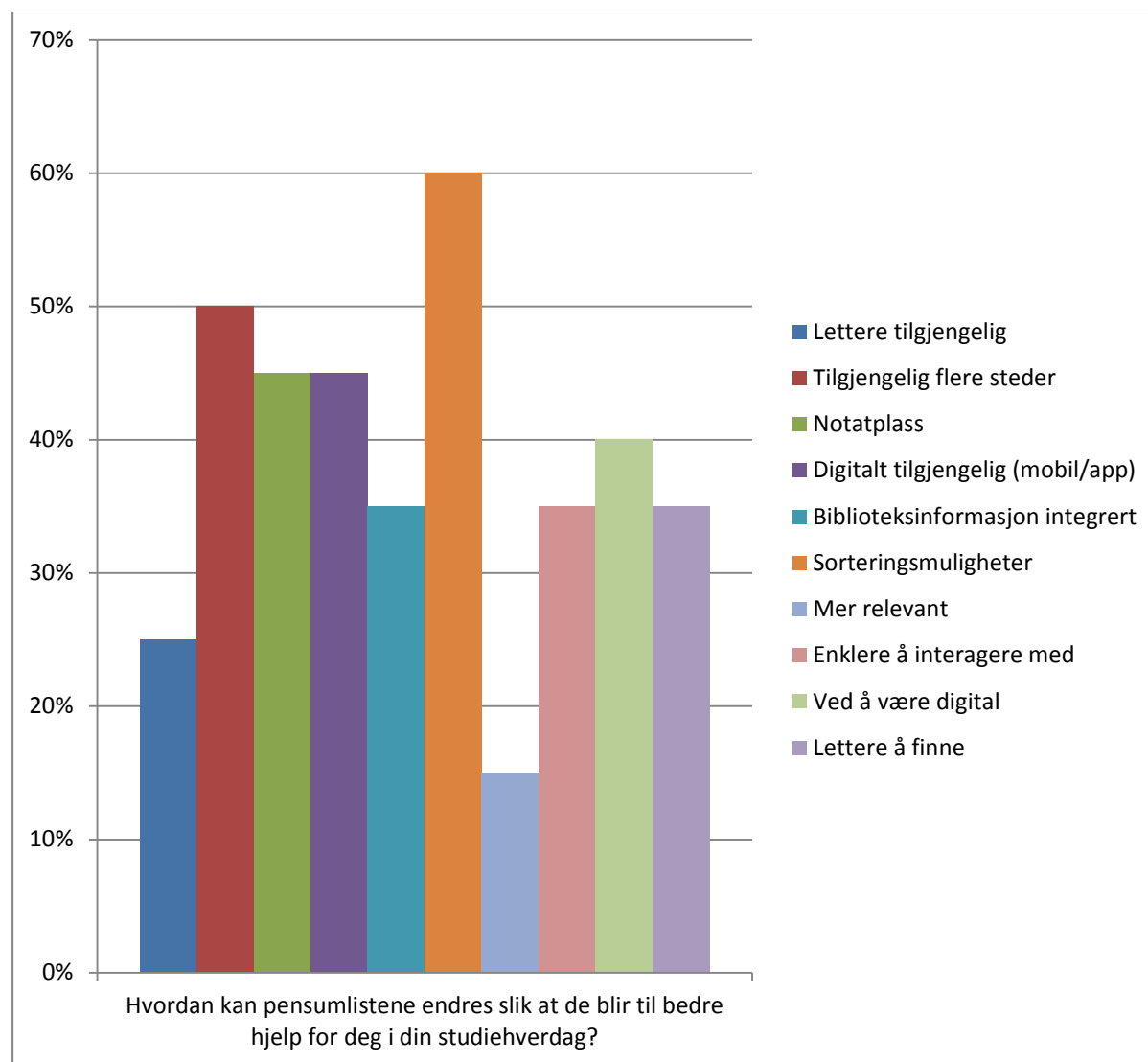
Synes du det er et forbedringspotensiale i dagens pensumlister?

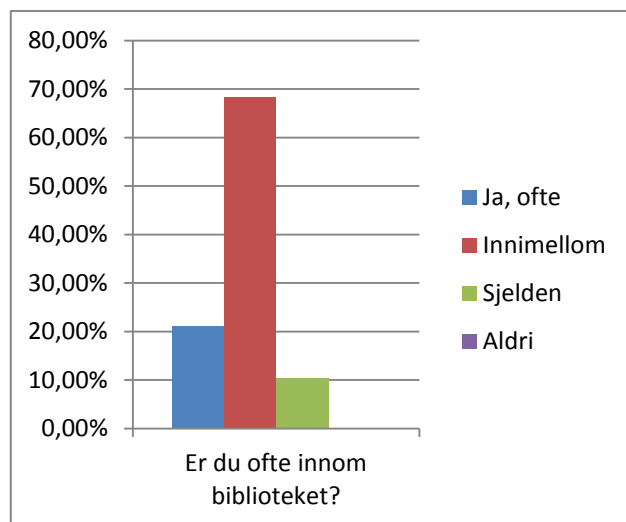
Har du noe behov for å endre pensumlistene, slik at de bedre kan hjelpe deg i dine studier?

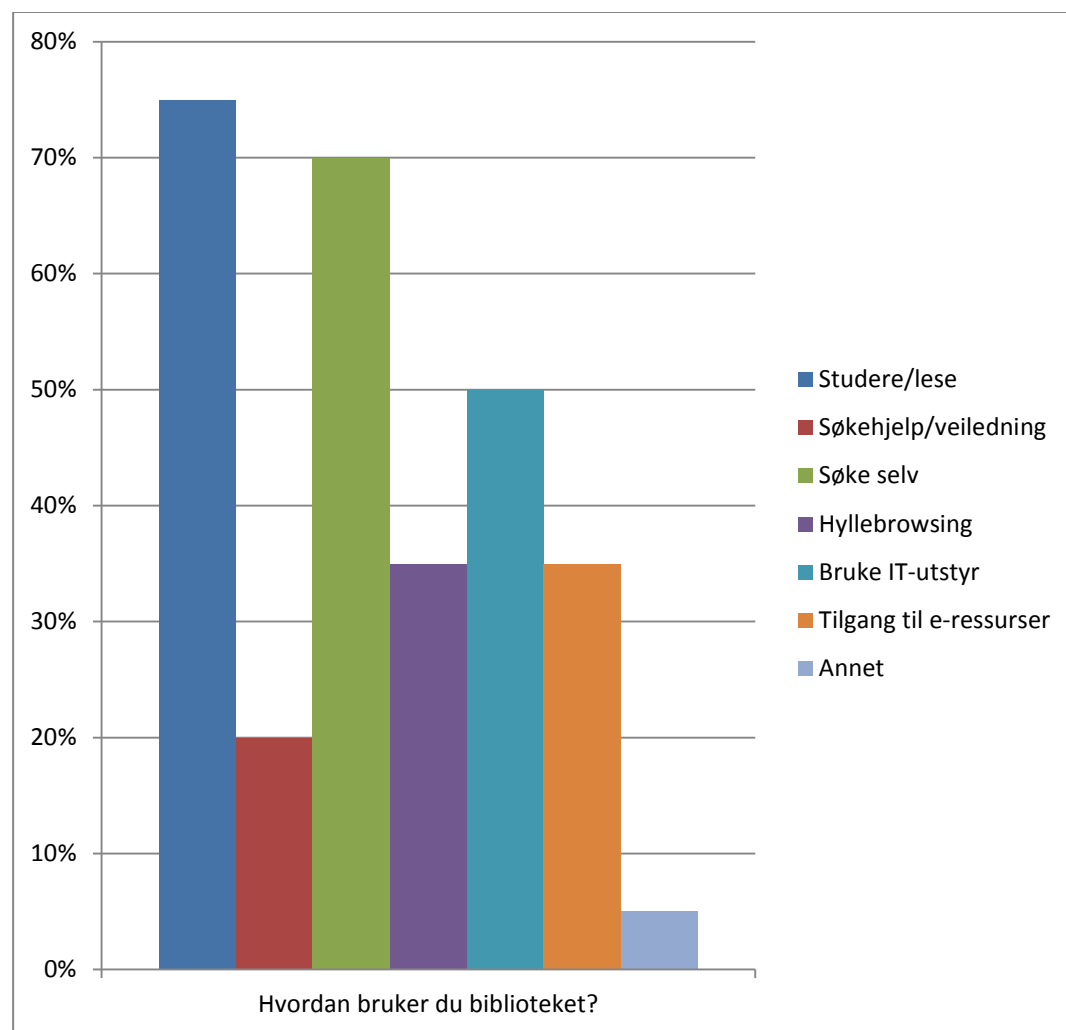
Endring: «Hvordan kan pensumlistene endres slik at de blir til bedre hjelp for deg i din studiehverdag?»

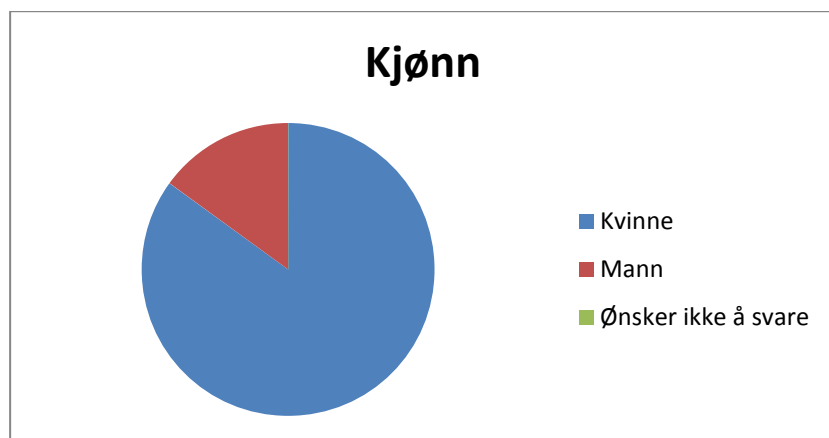
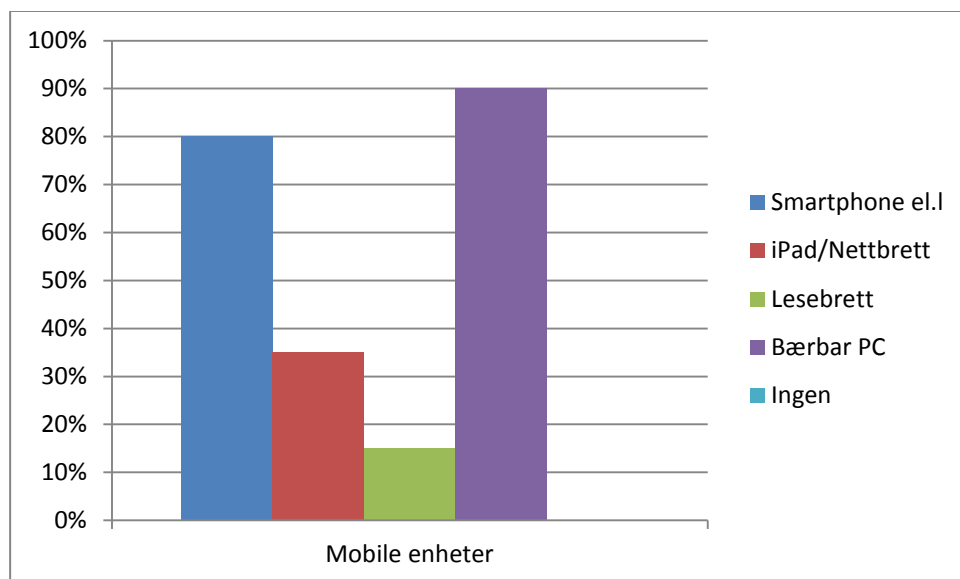
Biblioteket: Noen spørsmål om biblioteksbruk:

Bruk av biblioteket:

Mobile enheter: «Hva slags mobile enheter disponerer du?»

Del 3: Informasjonsskriv fra studentundersøkelsen

Informasjonsmail sendt ut til studenter:

Informasjon om digitale pensumlister

I forbindelse med prosjektet [«Digitale pensumsystemer»](#), som nå gjennomføres ved Universitetsbiblioteket i Oslo sammen med flere andre høyere utdanningsinstitusjoner, er fire fag ved Psykologisk Institutt valgt ut til å være med og teste et digitalt pensumlisteprogram.

Pensumlisteprogrammet dere får teste heter Talis Aspire, og er utviklet i Storbritannia. Som student får du tilgang til en digital pensumliste med oversikt over alle fagets ressurser, med lenker direkte til biblioteksidene for den aktuelle boken, eller direkte til fulltekstversjonen av den aktuelle artikkelen du som student er ute etter. Foreløpig er ikke alt pensum ved UiO digitalisert, og ikke alle ressurser på listen vil dermed være mulig å finne digitalt tilgjengelig, men de som finnes er markert i listen. Hovedpoenget for deg som student vil være rask tilgang til informasjon om hvor i biblioteket bøkene befinner seg, eller direkte tilgang til fulltekstversjoner av artikler på nett. Enkelte bøker vil også ligge inne med en digital «Preview»-versjon fra Google books.

Vi kommer i løpet av vårsemesteret til å invitere deg og dine medstudenter til å svare på en kort spørreundersøkelse der du sammenligner den vanlige pensumlisten med den digitale pensumlisten, og vi håper du tar deg tid til å svare, da dette vil danne grunnlaget for vårt videre arbeid med digitale pensumsystemer.

I tillegg til bibliotekinformasjonen og fullteksttilgang, vil pensumlisten gi informasjon om den enkelte ressurs' grad av leseviktighet, fastsatt av faglærer. Kategoriene er enten «Core text», «Suggested for student purchase» eller «Background». Det finnes også muligheter for å organisere ressursene i forskjellige siteringsstiler, for eksempel APA eller Harvard. Både selve pensumlisten og litteraturlisten (i selvvalgt siteringsstil) kan enkelt eksporteres til PDF, for printing for eksempel. Pensumlisten er organisert slik faglærer foretrekker, enten bygd opp i «leserekkefølge» på samme måte som semesteret, tematisk, alfabetisk eller med bolker for «Bøker» og «Artikler».

Ettersom testingen foregår i en demoversjon av programmet, vil det i denne omgang dessverre ikke være tilgang til alle mulighetene programmet innehar, blant annet plass for å lage egne, utfyllende notater til ressursene (for eksempel korte oppsummeringer av den enkelte tekst, spørsmål til teksten el. l.). I demoversjonen mangler også mulighet til å sortere ressursene ut i fra fire lese kategorier: «Have read», «Will read», «Reading now» og «Won't read». Denne organiseringen, sammen med notatene, kan gjøre det lettere for deg som student å få oversikt over tidsbruk og hvordan du ligger an til eksamen. Vi jobber for å få til Feidepålogging i løpet av semesteret, men det er som sagt ikke på plass til nå. I tillegg finnes det lenker til Amazon direkte fra enkelte bøker, og disse har vi ikke tilgang til å fjerne fra vår demoversjon.

For spørsmål eller tilbakemeldinger, kontakt studieadministrasjonen på PSI eller Gunhild Karlsen (bibliotekansatt/prosjektmedarbeider) på mail: gunhild.karlsen@ub.uio.no.

Påminnelse om deltagelse i «Pensumlisteundersøkelsen 2014».

Kjære student,

Dette er en vennlig påminnelse om at du har blitt invitert til å svare på en enkel spørreundersøkelse om din oppfatning og din bruk av pensumlister i studiehverdagen. Undersøkelsen tar ca. 10 minutter. Grunnen til at du er plukket ut er at enkelte emner du tar vårsemesteret 2014 tester ut et nytt digitalt pensumlistesystem. Testingen av slike pensumsystemer er tilknyttet prosjektet «Digitalt pensumsystem», og mer om prosjektet kan du lese her:

<http://www.ub.uio.no/om/prosjekter/digitalt-pensumsystem/index.html>

Alle opplysninger behandles konfidensielt, og besvarelsene anonymiseres. Prosjektet avsluttes 30.6.2014, og alle innsamlede opplysninger vil da være slettet. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og du kan når som helst og uten grunn trekke deg dersom du skulle ønske det.

Vi håper du tar deg tid til å svare, for akkurat dine svar er verdifulle for oss! Dette er en mulighet for deg til å være med på å forme arbeidet med pensum ved UiO framover.

Blant de som svarer trekker vi ut 3 vinnere av gavekort på 500 kroner fra Akademika!

Skjemaet for undersøkelsen finner du på:

<https://nettskjema.uio.no/answer/57273.html>

Dersom du lurer på noe, enten angående undersøkelsen eller prosjektet, vennligst ta kontakt med Gunhild Karlsen på mail gunhild.karlsen@ub.uio.no eller Håvard Kolle Riis på mail h.k.riis@ub.uio.no eller telefon 22 84 40 80.

Med vennlig hilsen

Gunhild Karlsen
Førstekonsulent/Prosjektmedarbeider
Seksjon for digitale tjenester
Universitetsbiblioteket i Oslo

gunhild.karlsen@ub.uio.no

+47 22 85 91 93

Skjemaet er åpent fra og med 15.3.2014

Skjemaet er åpent til og med 1.5.2014

Arbeidsnotat til internt bruk: Informasjonsskriv

Problemstilling:

Med denne undersøkelsen ønsker vi å kartlegge hva studentene mener om dagens pensumlister: Har de overhodet formeninger om dem, eller er dette problemstillinger de ikke har tenkt over? Har de tanker om hvordan listene kan bli bedre, om de er gode nok som de er eller forslag til endringer som vil gjøre pensumlistene til en bedre integrert del av deres studiehverdag? Hvordan bruker de listene – aktivt og gjennomtenkt, eller kun som en liste å slå opp i når det nærmer seg eksamen?

Dersom de ikke har tenkt på disse spørsmålene, så er det kanskje på tide? Hvis de ikke har sterke meninger, så sier det oss også noe, men hva? Hvis man ikke vet at andre og bedre løsninger finnes, så har man kanskje heller ingen ønsker om endring.

Erfaringer fra UK viser at studentene i liten grad kommenterte eller hadde noe å si på overgangen til og bruken av digitalt pensumsystem, og at de nye digitale listene, med deres løsninger i forhold til pålogging, integrering med VLE-systemene og så videre, ikke var mer enn forventet: Vi lever i 2013, det er kanskje et slags minstekrav at pensumlistene fungerer som et verktøy og som et mer helhetlig integrert læringssystem enn dagens versjoner, som enten finnes på en skjerm uten muligheter for interaksjon, eller printet ut som et vanlig A4-ark.

Men det finnes ikke tall på dette, det som finnes er mer en «følelse» av at studenter er fornøyde etter overgangen, men at de kanskje ikke hadde de store formeningene om at endring var nødvendig, før endringen inntraff.

Vår undersøkelse går derfor ut på å kartlegge hvordan studenter tenker om og bruker dagens pensumlister. Vi ønsker også å gjennomføre en oppfølgingsundersøkelse etter at digitale lister er tatt i bruk, for å kunne sammenligne studentenes meninger «før og etter». Denne diskrepansen, hvis den finnes, kan gi en tydeligere pekepinn på hvilken retning prosjektet «Digitalt pensumsystem» bør ta.

Hva lurte vi på?

Et kort arbeidsnotat rundt hva vi egentlig vil spørre studentene om ble laget, og spørsmålene i spørreundersøkelsen er basert på dette. Et viktig poeng i arbeidet med å lage spørsmålene er at spørsmål brukt i surveys der man ikke snakker direkte sammen bør være så lite tolkbare som mulig. Dette for å gi mest mulig sammenlignbare svar. «Som man spør får man svar»..

Etter gjennomarbeiding i flere runder foreligger spørreskjemaet som det er nå. Det er foretatt endringer etter innspill fra Psykologisk institutt (PSI) om at spørsmålene virket ubearbeidet og at hele surveyen inneholdt for mange åpne spørsmål. Jeg har dermed tatt ut en del åpne spørsmål og erstattet dem med flervalgsspørsmål, altså at studentene kan krysse av for passende alternativer i stedet for å skrive fritt. Dette kan metodisk føre til høyere svarprosent, men gir mindre rom for studentenes egne tanker, da avkrysningsvalgene vil påvirke hva de tenker og hvordan de tolker spørsmålet.

Spørreundersøkelsen er nå delt inn i 5 ulike deler, og spørsmålene er sortert innunder hver del. Dette skal være en god oppbygging og struktur, og bør virke oversiktlig og greit for respondentene.

Overskriftene er som følger:

- o Del 1: Din opplevelse av dagens pensumlister
- o Del 2: Hvordan bruker du dagens pensumlister?
- o Del 3: Har du noen tanker om endringsmuligheter i dagens pensumlister?
- o Del 4: Bibliotekets rolle i studiehverdagen
- o Del 5: Avslutning (Her spørres det om kjønn, alder, hvor man er i studieløpet og etter andre kommentarer).

Undersøkelsens rammer:

Det må fastsettes lokale rammer for undersøkelsene. Disse avhenger jo av hva slags informasjon man ønsker å innhente, og også om man ønsker å knytte dette til det nasjonale prosjektet. De fleste undersøkelsene rekker ikke å bli en del av sluttrapporten til det nasjonale prosjektet, men de kan uansett være nyttige for hvert lærested, og også gunstige å sammenligne lærestedene i mellom. Rammer omhandler både utvalg og tidsbruk.

Et poeng må være å gjennomføre en undersøkelse både før og etter implementeringen av nytt system. Det var først et ønske å spørre studentene om dette i innværende semester, siden de nå har de gamle pensumlistene. Dette ser vi nå at vi ikke rekker, og dermed er planen å gjennomføre undersøkelsen tidlig i starten av neste semester, vårsemesteret 2014. Vi kan sette svarfrist og også utvide svarfrist dersom vi får inn få svar, samt sende ut påminnelser. Psykologisk institutt vil være behjelpelig med e-mailister.

Undersøkelse nummer 2 tenkte vi i utgangspunktet burde gjøres midtveis i vårsemesteret 2014 når listene har vært i bruk en stund, gjerne før eksamensinnspurten, og før semesterslutt. Det som er gunstig med dette er at det kan gi oss tall på endringer og resultater til avslutningsrapporten på det nasjonale prosjektet. Det som ikke er gunstig er at listene ikke har vært i bruk særlig lenge, og vi kan også risikere at studentene ikke finner det relevant å svare fordi de ikke har fått satt seg helt inn i det nye systemet. Det kan være et alternativ å gjøre undersøkelse nummer 2 helt i slutten av vårsemesteret, men da får vi ikke med resultatene i sluttrapporten til det nasjonale prosjektet, og det vil også være risiko for lav respons her, siden få studenter antagelig er aktive på uio.no eller webmail etter semesterslutt.

Fra Talis Open Day vet vi at det ikke finnes så mange gode undersøkelser om studentenes opplevelser etter implementering av digitalt pensumsystem. For bibliotekene er ordningen åpenbart meget god, siden informasjonsflyten mellom akademikere og bibliotek gjøres så enkel som mulig og også bare det at denne kommunikasjonen i mange tilfeller faktisk opprettes, og ansatte som har fryktet mye ekstraarbeid har «alle» kommet fram til at det ikke fører til ekstraarbeid i det hele tatt. De lærestedene som har spurt studentene har ikke spurt systematisk, så her er det snakk om en generell «følelse» av at studentene er fornøyde..

«If you want to measure change don't change the measurement» er et viktig metodepoeng. Dette er et godt argument i forhold til de andre institusjonenes tilbakemeldinger og innspill: Vår lokale undersøkelse kan brukes mer og være av større betydning dersom den skaper et sammenligningsgrunnlag for de andre institusjonenes undersøkelser. Graden av sammenlignbarhet

øker dersom man stiller de samme spørsmålene, og derfor er tilbakemeldinger på dette tidspunktet viktig.

Utvalg

Et naturlig startutvalg for den lokale undersøkelsen ved UiO er studentene ved PSI på de fire fagene som får digital pensumliste våren 2014. Disse er et minsteutvalg. Tilgang til studentlister og mailadresser får vi av PSI, eventuelt kan de selv sende ut både undersøkelsen(e) og påminnelsene, for å sikre anonymisering i enda større grad.

Svarprosenten ved elektroniske undersøkelser er ofte lav, å regne med 40 % tilbakemelding er i overkant, dermed må vi kanskje utvide utvalget. Det vil også være naturlig å forlenge svarfristene, dersom svarprosenten er lav. Utvalget kan også utvides.

I første omgang er det avgjort at utvalget skal bestå av studenter ved de fire fagene i psykologi. Disse vil også få oppfølgingsundersøkelsen, og vi står da i den heldige situasjonen at vi har fullstendig utvalg, ikke bare et representativt: Vi kommer til å spørre alle studenter som opplever en endring dette semesteret, og dette er bedre enn å spørre en større gruppe studenter der noen ikke opplever endringene, og skaper bedre sammenligningsgrunnlag for oppfølgingsundersøkelsen. Disse studentenes meninger blir uansett representative for andre studenter i denne omgang, selv om det kan være naturlig å tenke at det finnes forskjeller fra fag til fag og institutt til institutt her.

Informasjonstekst/mailer

Informasjonen som legges ved mailen med undersøkelsen må tilpasses ulike grupper respondenter. Det kan også gjøres oppmerksom på ved første undersøkelse at det kommer en oppfølgingsundersøkelse.

Informasjonen som skal gis avhenger også av om vi knytter dette til det lokale eller det nasjonale prosjektet, og hver lokale undersøkelse må utforme sitt eget informasjonsskriv. Etter tilbakemeldinger fra NSD (Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste) følger det endelige informasjonsskrivet her:

Invitasjon til skjemaet «Pensumlisteundersøkelsen 2014».

Kjære student,

Du er herved invitert til å svare på en enkel spørreundersøkelse om din oppfatning og din bruk av pensumlister i studiehverdagen. Undersøkelsen tar ca. 7 minutter. Grunnen til at du er plukket ut er at enkelte emner du skal ta vårsemesteret 2014 kommer til å teste ut et nytt digitalt pensumlistesystem, slik at dine vurderinger av nåværende pensumlister blir viktig informasjon for oss i arbeidet videre med det nasjonale prosjektet «Digitalt pensumsystem» (Mer om prosjektet kan du lese her: <http://www.ub.uio.no/om/prosjekter/digitalt-pensumsystem/index.html>).

Alle opplysninger behandles konfidensielt, og besvarelsene anonymiseres. Prosjektet avsluttes 30.04.2014, og alle innsamlede opplysninger vil da slettes.

Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og du kan når som helst og uten grunn trekke deg dersom du skulle ønske det.

Vi håper du tar deg tid til å svare. Dine svar er verdifulle for oss!

Skjemaet for undersøkelsen finner du på:

<https://nettskjema.uio.no/answer/xxxxxxx.html>

Dersom du lurer på noe, vennligst ta kontakt med Gunhild Karlsen på mail gunhild.karlsen@ub.uio.no eller Håvard Kalle Riis på mail h.k.riis@ub.uio.no eller telefon 22 84 40 80.

Med vennlig hilsen

Gunhild Karlsen (prosjektmedarbeider Digitalt pensumsystem).

Skjemaet er åpent fra og med x.x.2014.

Skjemaet er åpent til og med x.x.2014.

Spørsmålsformuleringer og annet

- o I Nettskjema kan spørsmålene enten formuleres som et og et spørsmål, med plass til utfyllende svar under, eller vi kan lage matriser med ett eller flere svarmuligheter per linje, av typen: Ja, veldig, Ja, ganske, Verken eller, Nei, egentlig ikke, Nei, ikke i det hele tatt. En blanding er vel å foretrekke. Det er lurt å tenke på dette når man tenker gjennom hva som er gode spørsmål eller ikke.
- o Svaralternativer må være uttømmende, og det må være mange nok kategorier å velge i, slik at ingen føler de ikke finner det rette svaralternativet.
- o Etter tilbakemelding fra PSI er spørreskjemaet gjort mindre åpent, det vil si at åpne beskrivelsesspørsmål er endret til avkrysning og flervalgssvar. Jeg er enig i at åpne spørsmål er en utfordring i surveys, men jeg mener også at man mister noe dersom man ikke er åpen nok. En blanding vil derfor være av det gode. Per dags dato vet vi ikke hva studentene tenker om sine pensumlister over hodet, og vi har heller ikke forskning fra andre land å støtte oss på. Dermed må spørreskjemaet også være åpent nok til at deres tanker får plass, og at ikke alt styres inn i forskjellige kategorier.
- o Det skal gjennomføres en før-test av skjemaet i form av at en student leser gjennom og svarer på skjemaet, og deretter stiller til intervju for tilbakemeldinger.
- o PERSONVERN:
 - o Personopplysningsloven
 - o IT-regler ved UiO
 - o NSD – Prosjektet ble meldt til NSD 20.11.2013. Prosjektet er av NSD ikke funnet meldepliktig.

Spørreundersøkelse/intervjuer av ansatte som arbeider med pensumlister.

Det er ønskelig i tillegg å gjennomføre en undersøkelse blant ansatte, både administrativt ansatte og vitenskapelige ansatte, som arbeider med pensumlister, for å høre om deres erfaringer og tanker

rundt dette. Dette må bli et ressurs spørsmål og ligger også lenger fram i tid. Hvis en spørreundersøkelse ikke er det beste alternativet, kan intervjuer være et godt alternativ, eventuelt fokusgrupper, der flere samles og spørres samtidig.

Data på oppfatninger av arbeidsmengde, grensesnitt, detaljer, samarbeid med bibliotekene osv. vil være av verdi, da det ikke finnes undersøkelser som sier noe om dette fra andre steder.